

2802

NV: A-12

KÕIGI MAADE PROLETAARLASED, ÜHINEGE!

KLASSIVÕITLUS

№ 1 (160)
JAANUAR
1934

KLASSIVÕITLUS

Nr. 1 (160)

Jaanuar

1934

Riigiraamatukogu

№

Fritz Heckert

Saksamaa KP KK liige

2040

2802

Rosa Luxemburgi ja Karl Liebknechti mälestuseks

15 aastat on möödunud sellest päevast, kui kontrevolutsioonilikud röövljõugud, sotsiaaldemokraat Noske verekoerad tapsid elajalikul kombel Saksamaa kompartei asutajad, kangelaslikud kapitalismi ja sõja vastu võitlejad — **Karl Liebknechti** ja **Rosa Luxemburgi**. Nende kahe suure saksa revolutsionääri tapmine pidi tähendama Berliini tööliste lüüasaamist 1919. a. jaanuaripäevil.

Karl Liebknechti, tulise sõja vastu võitleja, Saksamaa revolutsiooniliku noorsoo juhi tappis 15. jaanuaril 1919. aastal Tiergartenis tagurluse palgasulane kapten Horst Pflug-Hartung „pögenemiskatsel“. „Pögenemiskatsel“ — see oli ettekääne, millega need mõrtsukad püüdsid oma vere-tööd varjata. Sellesama ettekäändega varjavad ka täna endid Saksamaa verised fashistlikud timukad, tappes töölisklassi paremaid poegi.

Kuid ei lange ühte ainult argumendid, mille abil tagurlus püüab töölisklassi paremate liikmete tapmist õigustada. Need-samad mõrtsukad, kes siis sotsiaaldemokraatia kutsel kompartei juhtidele kallale tungisid, rahuldavad nüüd veel laiemas ulatuses oma sadismi. Karl Liebknechti mõrtsukal Hartungil on praegu aukoht fashistide ridades.

Samal päeval, 15. jaanuaril, tapeti ka **Rosa Luxemburg**. Ta langes ara mõrtsukatejõugu püssipärahoopide all. Tema laiba viskasid mõrtsukad kanali.

Nii nagu enne fashismi võimuletulekut saksa sotsiaaldemokraatia fashismile seega teed tegi, et oma klassilise äraandmise poliitikaga lõhet töölisklassis süvendas, nii löi ta ka 1919. aasta jaanuaripäevil kõik eeldused proletariaadi revolutsiooniliku võitluse lüüasaamiseks ning Rosa Luxemburgi ja Karl Liebknechti tapmiseks. Sotsiaaldemokraatlikud juhid Ebert, Noske ja Scheidemann tegid kõige jämedamat ja jultunumat ässitustööd Saksamaa noore

kompartei juhtide rüüstamiseks. Saksa revolutsiooni kartmatute juhtide peade eest lubas sotsiaaldemokraatlik valitsus tasu. Uulitsatel kleebiti üles plakatid, mis üles kutsusid kompartei juhte tapma. Valitsus nõudis, et Karl Liebknecht ja Rosa Luxemburg temale kas elusalt või surnult välja antaks.

Tapmisel eel, 1919. aasta 13. jaanuaril, ilmus „Vorwärtsis“ Arthur Zickleri luuletus, mis otsekohe kompartei juhtide tapmisele üles kutsus. Seal seisis:

Kui palju laipu ühes reas, tööline!

Kuid pole nende seas Karli, Rosat, Radekit ja kompaniid, tööline!

Seda kirjutas seesama Arthur Zickler, kes praegu esineb fashistliku ajakirjanduse veergudel, üles kutsudes verise terrori kõvendamisele kangelaslikult võitlevate saksa kommunistide vastu.

Ühes Karl Liebknechtiga ja Rosa Luxemburgiga tapeti jaanuaripäevil sadanded tundmatud revolutsioonilikud võitlejad. Kontrevolutsionäärid arvasid, et Karli ja Rosa tapmisega tapavad nad revolutsiooni. Kuid revolutsiooni partei kasvas ja tugevnes tagakiusamiste ja laimu marutule all. Ta muutus Saksamaa proletariaadi massiliseks parteiks.

1918—1919. a. Saksamaa proletariaat kaotas. Saksamaa noor kompartei ei olnud veel massiline enamline partei. Ta kannatas veel sotsiaaldemokraatliku paran-duse all. Partei juhatusel ei olnud veel selge see osa, mida revolutsiooniline partei peab etendama. Sotsiaaldemokraatia ja iseseisvate sotsialistide mõju töölisklassi peale oli veel väga tugev. Sotsiaaldemokraatia äraandmine, tema aktiivne osavõtt töölisklassi revolutsiooniliku võitluse mahasurumisest muutsid juba siis sotsiaaldemokraatia kontrevolutsiooni peatoeks.

Kuid Karli ja Rosa tapmisega ei saadud tappa proletariaadi revolutsioonilist tahet. Suured kangelased, kelle mälestust meie

täna austame, kiskusid **Marxi** ja **Engelsi** töö sotsialistlikkude äraandjate käest ja andsid selle edasi tööliklassile, kes oma vabastamise eest, sotsialismi eest võitleb.

Lenin jätkas **Marxi** alustatud tööd. Enamlise partei abil, Venemaa tööliklassi ja rahvusvahelise proletariaadi abil tõestas ta kogu ilmale, et marksism pole mitte ainult teooria, vaid samuti ka juhtimine praktiliseks võidukaks revolutsioonilikuks tegevuseks. Leninlik teooria näitas tööliklassile ja tema eelväele — komparteeile — need ülesanded, mis tööliklassil proletariaarses revolutsioonis ees seisavad, samuti ka nende lahendamise võimalused. **Lenini** töö ja ülesanded, mis ta komparteeide ette üles seadis, võimaldasid ka Saksaa komparteeile **Rosa Luxemburgi** vigadest aru saada.

Rosa Luxemburg vaatlus imperialismi kui süsteemi, mis oma sisemiste vastuolude tagajärjel peaks automaatselt kokku varisema. See põhiviga viis partei osa ebaõigele mõistmisele. **Rosa Luxemburg** ei näinud raudse revolutsiooniliku enamlise partei loomise vajadust. Ta pühendas sellele küsimusele vähe tähelepanu ja koondas kõik oma jõu ainult hulkade stüühilise energia ärakasutamisele. Ta ei saanud aru riigi kui võimuloleva klassi organi tähtsusest, kes vägivalda tarvitab selle klassi huvides. Ta ei seadnud üles küsimust liitlaste üle proletariaarses revolutsioonis.

Lenin pidas otsustavat võitlust **Rosa Luxemburgi** vigade vastu. Ta paljastas partei ja tööliklassi ees täie kindlase ja selgusega **Rosa** ekslikke vaateid ja nendest järgnevaid tagajärgi ja näitas teed nendest ülesaamiseks. Kuid siiski, vaatamata **Rosa** kõigi vigade peale, nimetas **Lenin** teda **kotkaks**, julgeks revolutsioonilikuks võitlejaks ja üheks revolutsiooniliku tööliikumise põhjapanijaks Saksamaal.

Töö, millele **Rosa Luxemburg** ja **Karl Liebnecht** alguse panid, kannab vilja. Oma 15 aastase olemasoleku kestel, võitluses kõigi tööliklassi vaenlastega, on Saksamaa komparteei **Lenini** lipu all suutnud suurema osa vigu, mis **Luxemburgi** teooriast päritud, ära võita. Relvastatud marksismi-leninismi õpetusega on partei hakanud oma massilise töö nõrkusi ja puudusi kõrvaldama.

Liebnechti ja **Luxemburgi** väike partei kasvas sm. **Ernst Thälmann'i** juhatuse all Saksamaa tööliklassi enamliseks hulgaliseks parteiks. Ta näitas lahingutes ajajärgul alates **Weddingu** kongressist kuni **Hitleri** võimuletulekuni ja eriti fashistliku diktatuuri 12 kuu kestel, et ta relvastatuna

Lenini õpetusega ja täidetuna **Karl Liebnechti** ja **Rosa Luxemburgi** vaimuga suuteline on kõige raskemates põrandaalustes tingimustes täitma oma ülesandeid proletariaarse revolutsiooni ettevalmistuse alal.

Lenini töö elab. Ta elab ja kasvab võitlevate tööliste ja kogu ilma rõhutute miljonilistes ridades. Ta elab eestkätt 160 miljonilise töörahva seas **Nõukogude Liidus**, kes oma ehitustööga, esimese viisaastaku täitmise ja juba teisel viisaastakul saavutatud võitudega leninismi võitu ja proletariaadi hiiglasuurt loovat jõudu on tõestanud. **Nõukogude Liidu** iga uus võit on tõukejõuks kogu ilma töörahvale ja iseäranis Saksamaa proletariaarlastele, kes kindlalt on otsustanud Oktoobrirevolutsiooni teed minna.

Saksamaa komparteei ees seisab ülesanne **organiseerida võitlust võimu pärast**. Selleks on eestkätt vaja tööliklassi enamust oma poole võita. See tähendab, et Saksamaa komparteei peab sotsiaaldemokraatia mõju proletariaadi ridades lõpuliikult kõrvaldama ja tööliklassi ühtsuse revolutsioonilikul alusel jalule seadma. See tööliklassi ühtsus ei pea tähendama ühtsust, mis otsustatud ükskõik missuguse hinna eest. Oma sotsiaaldemokraatlikus demagoogias heidavad sotsiaaldemokraadid, trotskistid ja parempoolsed oportunistid meie parteile ette, et tema ei olevat tööliklassi ühtsust tahtnud. Oma tuntud artiklis „Tööliklassi ühtsuse kontrrevolutsioonilikkude poolehoidjate vastu“ kirjutas **Karl Liebnecht**:

„Ühtsus! Kes võib rohkem tema poole püüda, kui meie! Ühtsus, mis proletariaadi küllalt tugevaks teeb selleks, et ta võiks oma ajalooliku ülesande täita. Kuid ühtsus äraandjatega tähendab lüüasaamist. Kas võime meie ühel nõul olla inimestega, kes endid sotsialismi näokattega varjavad, tõelikult aga kapitalistlikkude kurnajate esindajad on. Kas võime meie, kas on meil õigust nendega ühineda, ilma et osa vastutusest nende kuritegude eest oma peale võtaksime? Ühtsus nendega tähendaks kuritegu proletariaadi vastu, loobumist sotsialismist ja Internatsionaalist. Meie ei tohi neile vennalikult kätt anda, meie ei või nendega ühineda, meie peame nende vastu võitlema.“

See, mis **Karl Liebnecht** siis selle küsimuse kohta kirjutas, on maksev ka praegusel silmapilgul. Kogu oma võitluses fashismi ja sõjahädaohu vastu seab komparteei revolutsioonilise ühise väerinna loomise omale ülesandeks. Seejuures kriipsu-

tab ta selgesti alla, et võitlus ühise väerinna jaluleseadmise eest tähendab lepitamatut võitlust sotsiaal-faschismiga ja igasuguse oportunistmiga. Võitlus proletariaadi ühtsuse eest tähendab võitlust kõigi katsetega partei enamlist arenemist takistada ja marksistlis-leninlikku teooriat moonutada.

Väike kangelaslike revolutsionäärde salk, kes Karl Liebkechti ja Rosa Luxemburgi ümber koondus, kasvas Saksamaa proletariaadi kommunistlikuks massiliseks parteiks. Samuti kui spartaklased 1919. aasta jaanuaripäevil proletariaadi ja oma noore kommunistliku partei eest kangelaslikult võitlesid, nii võitlevad nüüd samase mehisusega, kõige suurema klassiteadvusega ja veendumusega miljonid saksa töölised. Nad võitlevad, vaatamata tagakiusamistele, hoolimata verisest faschistlikust ferrorist, oma eesmärgi eest, proletariaadi diktatuuri eest, sotsialismi eest.

Nagu tapetud juhtide Karli ja Rosa asemele astusid sajad ja tuhanded uued võitlejad, samuti astuvad ka nüüd tuhanded ja miljonid uued võitlejad faschistlikes türmides surnuks piinatud ja tapetud tööliste asemele. Saksamaa kompartei on muutunud äravõitmatuks jõuks. Ta võitleb tööliklassi enamiku oma poole võitmise eest. Võitlus käib eeskätt nende tööliste oma poole võitmise eest, kes töötavad ettevõtetes.

Neil päevil meie langenud võitlejaid meele tuletades mõtleme meie ka tuhandete märtrite peale, kes tööliikumise pärast on kannatanud ja praegu faschistlikkudes koonduslaagrites vaevlevad; meie tuletame eriti meele meie vangistatud juhti Ernst Thälmanni, kes aitas Saksamaa komparteid muuta ühiseks monoliitseks koguks.

Esijoones pöörduvad meie mõtted neil päevil Lenini suurele järeltulijale üleilmse proletariaadi juhtimises, — meie armastatud juhi sm. Stalini poole.

Lenini, Liebkechti ja Luxemburgi vaim elab faschismivastase võitluse miljonite tundmatute kangelaste südames. Nende kindel võitlustahe elab Saksamaa tööliklassi teadvuses.

Saksamaa partei ja kogu tööliklassi ees seisab probleem — võitlus võimu pärast. Ees seisavad rasked võitlused. Kuid meie ei kahtle siiski, et kangelaslik kompartei, kes leninliku teooriaga relvastatud, neist lahingutest võitjana välja tuleb.

Au ja kuulsus meie klassi kadunud suurtele võitlejatele!

Elagu leninism — proletaarse revolutsiooni võidurikas mõök!

Elagu Saksamaa kangelaslik kommunistlik partei!

Edasi, üleilmsele Oktoobrile!

(„Pravda“, 15. jaanuaril 1934. a.)

N. Karotamm

Lenin kui teoreetik

Kui lugeda, mida kodanline ja sotsiaal-faschistlik kirjandus ja ajakirjandus Marxist ja Leninist kirjutab, või kuulata, mida kodanlus ja sotsid neist räägivad, siis käib sellest loetust ja kuuldust peale kõige muu läbi ka see selge joon, et kui Karl Marx oli teoreetik (kuigi eksiv ja hoopis valedel seisukohtadel asuv! — lisatakse harilikult juure), siis Lenin teoreetik ei olnud. Kui marksism ikkagi veel teooria on, siis see, mida leninismiks nimetatakse, ei olevat mingi teooria, sel ei olevat teoreetilist väärtust. Lenin olnud vaid praktik, tegelik revolutsionäär, kes teoorias üldse „kodus polnud“ ja paremal juhtumil ainult Marxi õpetust tegelikus elus teostas. Nii räägivad kodanlised ja sotsiaal-faschistlikud suu- ja sulerüütlid, alates mõnest hambutust professorist ja lõpetades kas või eesti „pahempoolse“ noorsandi sots Nigol Andreeseniga. Sedasama räägivad

enam või vähem varjatud kujul ka igasugused kodanluse agendid. Samal seisukohal asub ka eest rahvusdemokratism [vaata, näit., Jakob Palvadre „Marx ja Lenin“, „Edasi“ 27. jaan. 1924. a.: „Lenin Peterburis tööle asudes leidis eest Marxi teooria, puudus ainult praktika... Lenin... omandas marksismi sisu, metoodi ja aetas ta praktilisse ellu. Ta algas marksismi teostama, tarvitama tegelikus elus, võitluses... Lenin oli marksismi praktiline teostaja ja kui sarnane, andis ta võitluse praktika... **Leninism on marksism, pluss praktiline teostus.**“ (Rasvane kiri J. Palvadre oma — N. K.)].

Kuidas on lugu tõepoolest?

Andes leninismi mõistemäärangu, kirjutab sm. Stalin oma raamatus „Leninismi küsimused“:

„Leninism on imperialismi ja proletaarse revolutsiooni ajajärgu marksism.

Täpsemalt: leninism on proletaarse revolutsiooni teooria ja taktika üldse, proletariaadi diktatuuri teooria ja taktika eriti.“

Mida see tähendab? See tähendab seda, et leninism on Marxi ja Engelsi poolt imperialismieelse kapitalismi ajajärgus loodud teadusliku sotsialismi õpetuse edasiarendamine kõigis küsimustes uues olukorras, imperialismi ja proletaarse revolutsiooni ajajärgus; et leninismi tekkimine langeb ühte kapitalismi viimase arenemisastme, imperialismi saabumisega; et leninismil on rahvusvaheline iseloom. Lenin on Marxi õpetuse edasiarendaja. Marksismi ja leninismi ei saa üksteisele vastu seada. Leninism võrsus ja kasvas marksismist ning tema alusel. Ei ole leninismi ilma marksismita. Ning olla praegusel ajal marksist (tõelik marksist, aga mitte sotsfaschistlik „marksist“), tähendab olla leninist.

„... mitte mingisuguseid „uusi printsiipe“ Lenin marksismile juure ei lisanud, niisama nagu Lenin ei tühistanud ka ainultki marksismi „vana“ põhimõtet. Lenin oli ja jäi Marxi ja Engelsi kõige ustavamaks ja järjekindlamaks õpilaseks, kes täiesti tugines marksismi põhimõtetele. Kuid Lenin ei olnud mitte ainult Marxi-Engelsi õpetuse teostaja. Ta oli ühes sellega ka Marxi ja Engelsi õpetuse edasijatkaja. Mida see tähendab? See tähendab, et ta arendas edasi Marxi-Engelsi õpetust uute arenemistingimuste kohaselt, kapitalismi uue arenemisjärgu kohaselt, imperialismi kohaselt. See tähendab, et Lenin, Marxi õpetust klassivõitluse uutes tingimustes edasi arendades, marksismi üldisesse varaaita midagi uut andis, — võrreldes sellega, mida võidi anda imperialismieelse kapitalismi ajajärgul; kusjuures see Lenini poolt marksismi varaaita antud uus põhjeneb täiel määral Marxi ja Engelsi antud põhimõtetele. Selles mõttes räägitaksegi meil leninismist kui imperialismi ja proletaarse revolutsioonide ajajärgu marksismist.“ (Sealsamas, lhk. 263.)

Nii siis, mitte mingisuguseid uusi põhimõtteid ei toonud Lenin marksismile juure, ning ühtki Marxi ülesseatud põhimõtet ei lükanud ta ümber. Ta (Lenin) arendas kaugemale edasi neid põhimõtteid, mis Marx ja Engels üles seadsid, ja sel alal on ta annud väga palju uut marksismi varaaita. Kõik katsed nii või teisiti Marxi ja Lenini üksteisele vastu seada, kas või selgi kujul, et Marx oli teoreetik, Lenin vaid praktik, kõik need katsed tulevad proletariaadi vaenlaste poolt, nad valavad vett kodanluse veskile. Juba niisugune

küsimuse ülesseadmine, — Marx oli teoreetik, Lenin praktik, — on vale. Niisugune küsimuse ülesseadmine eeldab, et teooria ja praktika marksismis-leninismis on — ning võivad olla — üksteisest lahus. Marksismis-leninismis on aga teooria ja praktika ühtsed, üksteisest lahutamatud. Karl Marx oli ja võis olla proletariaadi geniaalne teoreetik sellepärast, et ta ühtlasi oli ka proletariaadi klassivõitluse geniaalne praktik. Ning ta võis olla selline praktik sellepärast, et ta oli suur teoreetik. Niisama ka Lenin. Lenin võis olla proletariaadi klassivõitluse geniaalne praktik ainult sellepärast, et ta oli ühtlasi ka proletariaadi geniaalne teoreetik, ning teoreetik võis ta olla ainult sellepärast, et tal olid määratusuured proletariaadi praktilise klassivõitluse juhtimise kogemused. Marksismis-leninismis ei saa ega tohi teooriat ja praktikat üksteisest lahutada. Praktikast kasvab välja teooria ja proletariaadi praktika on tema teooria katsekiviks. Teooria aga näitab omaltpoolt jälle praktilike teed. Marksistide-leninistide sõnad ja teod ei lähe üksteisest lahku. Kodanlise ja sotsfaschistliku ilmavaate üheks põhitunnuseks on nimelt see teooria ja praktika lahusolek. Sõnad ja teod lähevad kodanluse ja sotsfaschistidel kumbki ise teed (teoorias — demokraatia, praktikas — tööliste kaagitamine; sõnades — sotsialism, tegudes — fashism jne, jne).

Kodanlus, sotsiaal-fashism ja nende agendid vihkavad leninismi järjekindlat revolutsioonilikku praktikat, siit kasvab välja ka nende püüe — Lenini ja leninismi teoreetilist tähtsust selleks eitada, et sel teel leninismi praktikat niisuguse nähtena kujutada, millel teoreetilist alust ja väärtust ei ole. Need härrad taovad talva Marxi ja Lenini vahele, et kodanlist korda proletaarse revolutsiooni eest päästa.

„Mõned arvavad, et leninism on praktika primaat, võrreldes teooriaga selles mõttes, et peamine temas on — marksistlikkude seadete teokstegemine, nende seadete „täidesaatmine“; mis aga puutub teooriasse, siis olevat leninism selles suhtes üsna muretu.“ (Stalin, sealsamas, lhk. 16.)

Ning sm. Stalin vastab selle peale, et niisugune vaade

„Lenini ja leninismi kohta on täiesti ebaõige ja ei vasta mingil määral tõelikele olukorrale.“ (Sealsamas.)

Just Lenin andis revolutsioonilikule teooriale alati väga suure tähtsuse. On ju üldtuntud tema niisugused laused, et „Ilma revolutsioonilise teooriata ei või

olla revolutsioonilist liikumist“ ja et „Eesrinna võitleja osa võib täita ainult partei, keda juhib eesrinna teooria“. Kui suurt tähtsust Lenin teooriale andis ja missugust osa ta ise proletariaadi klassivõitluse teooria edasiarendamise etendas, seda ütleb kõige selgemini sm. Stalin:

„Võib olla, tuleb selle suure tähtsuse, mis Lenin teooriale andis, kõige silmapaistvamaks väljenduseks pidada seda tõsiasi, et ei keegi muu kui Lenin kõige tõsisema ülesande täitmisele asus: materialistlik filosoofias üldistada kõige tähtsamat sellest, mis teadus Engelsist kuni Leninini annud, ja antimaterialistlikud voolud marksistide keskel igakülgse arvustuse alla võtta. On teada, et seda ülesannet oma aja kohta ei täitnud mitte keegi muu, kui Lenin oma tähelepanuväärt raamatus „Materialism ja empiriokrititsism“. On teada, et Plehanov, kes Lenini „muretuse“ suhtes filosoofia alal nalja heita armastas, selle ülesande täitmisele tõsiselt asudagi ei sõandanud.“ (Sealsamas, lhk. 17.)

Juba see kogu omaaegse teaduse kriitilise käsitamise käsilevõtmine näitab, kui võrd suur ja geniaalne teadlane, mõtleja Lenin oli. Oma filosoofilises põhiteoses „Materialism ja empiriokrititsism“ tegi Lenin hiilgava kokkuvõtte selle kaasaegse teaduse kriitilisest uurimisest. Selles antimarksistlike teooriate arvustuses arendas Lenin edasi marksistlikku filosoofiat kõigis küsimustes (eriti materialistliku dialektika põhiolu ja sisu alal, mateeria mõistmise alal, absoluutse ja relatiivse tõe küsimuses jne). Lenin tõstis oma õpetusega marksismi filosoofia, dialektilise materialismi, uuele, kõrgemale arenemisastmele, võrreldes Marxi-Engelsi ajaga. Meie võime täieliku õigusega rääkida **leninlikust ajajärgust marksismi filosoofia arenemises**; meie võime täieliku õigusega rääkida **leninlikust ajajärgust marksismi teooria arenemises üldse**.

See kõige tähtsam, mida Lenin marksismi varaaita uut tõi, seisab, edasi, järgmises (vaata: Stalin, sealsamas, lhk. 263—267): Esiteks, leninlik imperialismi-teooria. Toetudes Karl Marxi „Kapitalile“ uuris Lenin kapitalismi arengut eriti viimastel aastakümnetel ning lõi oma imperialismi-teooria, mis täielikult põhjeneb Marxi õpetusel. Kapitalism on muutunud monopolistlikuks kapitalismiks. Ta on jõudnud oma arenemise viimasesse ajajärku. Imperialistlik kapitalism on surev, kõdunev, mädanev kapitalism. Ta on proletaarse revolutsiooni eelõhtu. Lenin näitas, miks

imperialismi ajajärgul paratamatud on perioodiliselt korduvad imperialistlikud sõjad maailma ümberjagamise pärast. Lenin töötas välja proletariaadi taktika imperialistlike sõdade ajal (imperialistliku sõja muutmine kodusõjaks kodanluse vastu). Lenin avastas kapitalismi ebaühtlase arengu seaduse. Ta näitas, et kapitalismi ebaühtlane areng iseäranis teravalt hüppeliseks, katastroofiliseks läheb imperialismi ajajärgul. Ja siit lähtudes lõi Lenin teooria, kuidas ühel üksikul maal proletaarne revolutsioon võib võita ja peab võitma, kuidas niisugusel üksikul maal teatud tingimustel võimalik on sotsialistlikku ühiskonda ka siis üles ehitada, kui proletaarne revolutsioon teistel maadel viibib.

Teiseks, proletariaadi diktatuuri õpetus, mis leninismis, nagu marksismis üldse, on põhiküsimus. Selles küsimuses tuleb eeskätt nimetada nõukogude võimu küsimust, kui proletariaadi diktatuuri riikliku vormi küsimust, mille Lenin välja töötas. Edasi — proletariaadi liitlaste küsimust proletariaadi diktatuuri kättevõitmisel ja ta teostamisel (proletariaadi suhtumine töötavasse talurahvasse jm.). Lenin näitas, et proletariaadi diktatuur on klassilises ühiskonnas kõige kõrgem demokraatia vorm. Proletariaadi diktatuur on proletaarne demokraatia. See on demokraatia töörahvahulkaele ning diktatuur käputäie kurnajate allasurumiseks, hävitamiseks.

Kolmandaks, sotsialistliku ehitustöö vormid ja viisid proletariaadi diktatuuri ajajärgul. Lenin tõestas kõigepealt, et ühel maal võib sotsialismi ehitada ja ta valmis ehitada. Ta näitas kätte need konkreetsed majandusepoliitika vormid, mida proletariaadi diktatuur peab teostama (nn. „uus majandusepoliitika“ jm.). Ta näitas kätte tee, kuidas talurahva põhihulki väikemajapidamiselt võib ja peab sotsialistlikule suurpõllumajandusele üle viima (kollektiviseerimine).

Neljandaks, proletariaadi hegemoonia küsimus revolutsioonis. Siin näitas Lenin, et ainult proletariaat on lõpuni revolutsiooniline klass ja et kõik töörahvahulgad ainult siis suudavad end kapitalismi ikkest vabastada, kui nad proletariaadi juhtimise all võitlevad. Lenin töötas välja tervikliku süsteemi, kuidas proletariaat linna ja maa töörahvahulki juhib ja peab juhtima, niihästi võitluses kodanluse kukutamiseks, kui ka sotsialistliku ühiskonna ülesehitamisel peale kodanluse diktatuuri kukutamist.

Viiendaks, rahvus- ja asumaade-küsimus. Lenin lõi imperialismi ajajärgu jaoks rah-

vuslike ja asumaade revolutsioonide teooria. Ta sidus rahvus- ja asumaade-küsimuse imperialismi kukutamise küsimusega ja näitas, et rahvus- ja asumaade-küsimus on osa üldisest rahvusvahelise proletariaarse revolutsiooni küsimusest. Kui enne Lenini, II Internatsionaali vaadete järgi, rahvusküsimuse all ainult n.n. kultuurrahvaste saatust mõisteti, siis oli just Lenin see, kes näitas, missugune tähtsus on proletariaases revolutsioonis asumaade rahvaste vabastamise küsimusel. II Internatsionaal piirdus rahvusküsimuses ainult autonoomia nõudmisega (sedagi sõnadega!). Lenin aga seadis üles juhtsõna: kõigile rõhutud rahvastele täielik enesemääramise õigus kuni riikliku iseseisvuseni. Kui II Internatsionaal rõhutud rahvaste kaitsmise vajadusest ainult sõnu tegi ja sellega piirdus, tegelikult aga nende rahvaste kurnamist toetas ja teostas, siis nõudis Lenin rõhutud rahvaste vabastusvõitluse toetamist tegudes.

Kuudendaks, proletariaadi partei küsimus. Lenin lõi Marxi-Engelsi teooriast ja praktikast lähtudes uut tüüpi partei, kommunistliku partei. Ta näitas, et kommunistlik partei on proletariaadi klassiorganisatsioon kõige kõrgem vorm. Ta näitas, et proletariaat võib võita võitluses kodanluse vastu ainult siis, kui teda juhib kommunistlik partei, et proletariaadi diktatuur võib võita ainult siis, kui teda juhib kommunistlik partei, kes ei jaga võimu ühegi teise parteiga. Lenin näitas, missugune tähtsus on proletariaadi parteis raudsel, teadlikul distsipliinil, partei ühtsusel. Lenin oli see, see põhjalikult välja selgitas oportunisti allikad töölikklassis, kes kõige armutumalt võitlust pidas igasuguse oportunisti vastu rahvusvahelikus ulatuses.

See on peajoones see uus, mispoolest Lenin Marxi-Engelsi õpetust edasi arendas. See on kõigepealt Lenini imperialismi ja proletariaarse revolutsiooni teooria. Ja nimelt sellepärast, et leninism, põhjenedes kõige kindlamalt marksismile, tekkis proletariaadi võitlusest imperialistlikul ajajärgul ja kasvas proletariaases revolutsioonis; et ta kasvas ja kõvenes võitluses II Internatsionaali oportunisti haiseva mädasoo vastu, sellepärast on ta nii lepimatait sõjakas ning järjekindlalt revolutsiooniline. Leninism on imperialismi ja proletariaarse revolutsioonide ajajärgu marksism, s. o. ajajärgu, mil äärmiselt on teavnenud kõik kapitalismi vastuolud, eestkätt aga vastuolu töö ja kapitali vahel, klassivõitlus proletariaadi ja kodanluse vahel. Ja seda lepitamatu klassivõitlust, seda

uue ja vana ilma heitlust elu ja surma peale väljendabki leninism; ta (leninism) on proletariaadile ainsaks õigeks juhiks selles võitluses.

Kogu ühiskonna areng, kogu proletariaadi klassivõitluse praktika (niihästi kodanlistel maadel kui ka Nõukogude Liidu sotsialistlikule ehitustööle) on näidanud, et marksismi-leninismi teooria ainus õige teooria on. Praktika, tegelik elu kinnitab igal sammul ikka kindlamalt ja kindlamalt seda, et ainult Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini näidatud tee on õige tee. Kõige selgemaks tõestuseks leninismi teooria ja praktika vankumata kindlusele on sotsialistlik ehitustöö Nõukogude Liidu, mida teostatakse, nagu juba öeldud, Lenini väljatöötatud põhimõtete alusel. Esimese viisaastaku hiiglaplaani edukas teostamine nelja aastaga ja teise viisaastaku veel suurema ulatusega ülesannete teostamine, mis Nõukogude Liidu muudab Euroopa kõige enam arenenud ja kõige tugevaks maaks, — need on otse käega katsutavad kinnitused Lenini õpetusele. Ainult proletariaarse revolutsiooni ja proletariaadi diktatuuri Nõukogude Liidu eeskuul päästab kapitalistlike maade proletariaadi ja muud töörahvahulgad sellest hirmsast viletsusest, milles nad vaevlevad. Nõukogude Liidu tee on kogu rahvusvahelise proletariaadi tee. See on Lenini tee. See tee aga, mida näitasid ja näitavad sotsid, viib faschistlikule verisele vägivallavalitsusele. Eks näita seda kõige selgemalt Saksamaa sündmused. Saksa sotsiaaldemokraatia lubas saksa tööliste kodanlise demokraatia kaudu viia sotsialismile. Tegelikult aga viis ta nad Hitleri faschistliku diktatuuri verise rusika ja tapkirve alla. Saksa sotsiaaldemokraatia tee — see on kogu rahvusvahelise sotsiaaldemokraatia tee, kogu II Internatsionaali tee. Sama teed viib ka eesti tööliklassi ning kogu töörahvast — eesti sotsiaaldemokraatia. Reide-Astide-Johansonide-Andreesenite „sotsialismi“ sümboliks on faschistide barret, on võllad ja silmused tööliste poomiseks.

Leninismi tee — see on võiduka proletariaarse revolutsiooni tee, see on kogu ilma töörahva vabastamise tee kapitalismi ikkest, see on uue, sotsialistliku ühiskonna ehitamise tee, see on tee kommunistlikele, kus ei ole kurnajaid ega kurnatuid, rõhujaid ega rõhutuid, kus pole vaesust ega viletsust.

Sotsiaal-faschismi tee — see on kodanliku kurnamiskorra ja vägivallavalitsuse alalhoidmise tee, see on tee faschistlikele

diktatuurile, see on proletariaadi ja kõigi töörahvahulkade metsikusse, ennenägematusse viletsusse viimise tee. See tee nõretab tööraha verest.

Lenini surma kümnendal aastapäeval on eriti tarvis neid kahte teed kõrvuti seada, et näha, kuhu läheb kapitalistliku ühiskonna arenemine ja kuhu ta minema peab leninismi õpetuse alusel. See aastapäev virgutab meid veel suurema jõu ja visadusega õppima ja uurima Lenini parandust teoorias kui praktikas ja võitlema leninismi teostamiseks. Kümme aastat on

rahvusvaheline proletariaat võidelnud ilma Leninita. Ta on võidelnud Lenini kõige parema, geniaalse õpilase sm. Stalini järel sammudes, kes leninismi teooriat ja praktikat täies ulatuses edasi arendab. Tema raudsel juhtimisel läheb kogu ilma töörahas otsustavatele klassivõitlustele teises revolutsioonide ja sõdade voores, mille eel meie praegu vahenditult seisame. Tema juhtimisel võidab üleilmne proletaarne revolutsioon.

Edasi marksismi-leninismi teel!

Kõrgemale Lenini-Stalini lipp!

Karl Radek

Sotsialistliku ühiskonna ehitusmeister

Üheksas loeng sotsialismi võidu ajaloo kursusest, mis loetud 1967. a. planeetidevahelise sideme koolis, Oktoobrirevolutsiooni 50. aastapäeval

Eelmisel loengul peatusime hetkel, mil maailma vapustas meie suure õpetaja ning juhi — Lenini liig varase surma teade, hetkel, mil ta põrm, tõstetud sõprade õlule, kandus miljoniliste hulkade keskel Sammasaali, kus ta mitme päeva kestel oli meie suure maa ja kogu ilma tööliste ja talurahva kokkurändamise esemeks. Veel kõlasid õhus partei peasekretäri Stalini nagu graniidist tahutud töötusesõnad Suures Teatris, sõnad sellest, et partei truuks jääb leninikkudele kapitalismivastase võitluse käskudele, et ta selle võitluse viib võidurikka lõpuni, toetudes rahvusvahelise proletariaadi solidaarsusele, tööliste ja talurahva vahelisele liidule, kõvendades proletariaadi diktatuuri, hoides leninikkude ridade ühtsust nagu silmatera.

Lenini surma teade kutsus esile tööliste hulgalise liikumise parteiridadesse. Proletaarlased tahtsid kollektiivse kangelastööga, miljonite ajude ja südame tegevusega asendada seda suurt aju, mis lakkas loomast, ja kuuma südant, mis lakkas tuksumast.

Üleilmse kodanluse ridades aga kutsus Lenini surm rõõmuhõisked esile. Kodanlus ei mõistnud selle partei tähendust, kelle oli Lenin loonud, — ta ei uskunud, et Lenini õpilaste hulgast ilmub juhataja, kes suudab ühendada suure mässaja ülijulgust matemaatiku külma arvutlusega.

Kodanlus ei tahtnud ega võinudki lubada mõtet sotsialismi võidust NSV Liidus, ta lootis, et uus majanduspoliitika oma vastooludega laostab proletariaadi partei, et selle laostuse alusel algavad nägelemised

juhtide vahel ja et murdub mõök, mille Lenin üleilmse kapitalismi vastu tõstnud. Kodanlus eksis. Ajajärk pärast Leninit oli Nõuk. Liidus sotsialistliku ühiskonna ehitamise ajajärk; see oli ajajärk, mil Nõukogude Liitu võidurikkalt kaitsi imperiaalistlike riikide kallaletungimiste vastu ja mil sotsialism võitis tervel real maadel.

Täna võtame käsitlusele esimesed kümme aastat, mis järgnesid Lenini surmale, milliste aastate kestel NSV Liidu proletariaat, tema leninlik partei Stalini juhtimisel sotsialistliku majanduse alusmüüri üles ehtasid ja proletariaadi relvasitasid suurteks rahvusvahelisteks võitlusteks, millised sotsialismi võidu hiljem lõpulikult kindlustasid.

* * *

Te võite küsida: mis on siis selles imetuseväärilist, et nõukogude proletariaat peale kodanluse kukutamist, kui ta nõukogudevõimu kaitsmise interventsiooni vastu lõpule oli viinud, tööstuse ja põllumajanduse rutuliselt sõjaeelsele tasemele oli tagasi seadnud, et see nõukogude proletariaat siis sotsialismi alusmüüri üles ehtas? Missuguse teise ülesande oleks ta siis veel pidanud omale ette seadma? Te ütlete võib olla, et selle ülesande täitmine on, tõsi küll, suur ajalooline kangelastegu, kuid et see kangelastegu ei nõudnud ei proletariaadilt ega tema juhtidelt omaduslikult midagi uut. Kuld see on suur viga, mis vaja kõrvaldada, kui te tahate mõista stalinliku ajajärgu, sotsialistliku ühiskonna ehitamise ajajärgu kogu

suurust, et mõista nende tööde suurust, mis proletariaat noil aastail korda saatnud ja et mõista Lenini järeltulija — Jossif Vissarionovitsh Stalini ajaloolist suurust.

Tõsi küll, stalinlik ajajärk asus kindlalt jalgel leninliku ajajärgu õlule, ta oli selle ajajärgu jätkamiseks. Stalin oli Lenini käskude täidesaatjaks, ta ei tahtnud ega saanudki mitte kellekski muuks olla, sest et Lenin oli loonud programmi terveks kapitalismi-kukutamise ja sotsialismi-loomise ajajärguks. Kuid et Lenini käske täide viia, tuli Stalinil ja meie parteil iseseisvalt otsusi vastu võtta, mis oma julguse poolest võrdsed olid leninlike otsustega, tuli iseseisvalt Lenini õpetust arendada, nagu Lenin oli Marxi õpetust arendanud. Nõukogude proletariaadil tuli kõige suurema entusiasmi tiivul teist korda tõusta Oktoobri kõrgustele ja maailma tulekahju leekivamalt läita.

* * *

Juba ilmasõja ajal, 16. a. sügisel, kirjutas Lenin artiklis: „Proletaarse revolutsiooni sõjaprogramm“:

„Kapitalismi arenemine sünnib mitmesugustel maadel äärmiselt ebaühtlaselt. Teisiti ei võigi olla kaubalise valmistuse juures. Siit ka muutumatu järeldus, et sotsialism ei või kõigil maadel ühekorraga võita. Ta võidab esialgu ühel ehk mitmel maal, ülejäänud maad aga jäävad mõneks ajaks kodanlasteks ehk eelkodanlasteks.

See peab esile kutsuma mitte ainult hõõrumisi, vaid teiste maade kodanluse otsest püüet purustada sotsialistliku riigi võidurikast proletariaati... Neil juhtumel oleks sõda meie poolt seaduslik ja õige“ (Lenin, teostekogu, XIX k., lhk. 325, meie allakriipsutus).

Lenin ei jätnud kahtlusi selle kohta, mida mõtleb ta sotsialismi võidu all ühel maal. Mitte üksi võimuvõtmist proletariaadi kätte ei mõelnud ta. Tõestades sotsialismi võidu mõõdapääsematust ühel maal, kirjutas ta teises kohas:

„Selle maa võiduletunud proletariaat, eksproprieerinud kapitalistid ja organiseerinud omal sotsialistliku valmistuse, astuks ülejäänud kapitalistlikule ilmale vastu, tõmmates kaasa rõhutud klassid teistel maadel, ohutades seal ülestõuse kapitalistide vastu, astudes tarviduse korral kurnajate klasside ja nende riikide vastu isegi sõjalise jõuga välja“ (Lenin, XVIII k., lhk. 232—233).

Sotsialismi võit tähendas Lenini jaoks sotsialistliku ühiskonna organiseerimist. Et see sotsialistliku valmistuse organiseerimine NSV Liidus võimalik on, et sellele ei ole ülepääsematuks tõkkeks ei madal kultuuritase ega talurahva ülekaal maal, — sellele osutas Lenin suurejõuliselt oma viimasteski artiklites enne surma, teatades, et NSV Liidus on olemas „kõike tarvilikku küllaldaselt selleks ehitustööks“.

Kuid vaatamata neile Lenini mitte sugugi kahemõttelistele väljendustele sai sotsialismi ühel maal ülesehitamise küsimus selle võitluse keskpunktiks, mis parteid vapustas peale Lenini surma. Lenin selle seade vastu ei väielnud mitte ainult Trotski, kes oli vähemlaste hulgast tulnud ja ka enamlaste parteisse astudes tegelikult vähemlaseks jäänud, kes proletaarse revolutsiooni võidus Venemaal nägi ainult üleminevat konjunktuuri, mis kaob, kui Vene proletariaadile võidurikas Lääne proletariaat abiks ei jõua.

Trotski lähtus seejuures vaatest, mis tüübiline II Internatsionaalile ja mida ta oli väljendanud juba partei II kongressil, et proletariaadi diktatuur on niisuguse proletariaadi võim, kes rahvuse enamust esindab.

Maal, kus proletariaat elanikkonna enamust ei esinda, võis proletariaadi diktatuur, Trotski arvates, kuivõrd asi ta oma jõududes seisis, — olla ainult lühikeseks vahejuhtumiks. Pole midagi imestada, et tema arvamise järele proletariaadi diktatuur sotsialistliku ühiskonna ülesehitamist omale ülesandeks seada ei võinud.

Radekile, kes luksenburgiaanlusest lähtus, näis sotsialismi ülesehitamine ühel maal sama naeruväärt idee olevat, nagu idee vabameelsuse sisendamisest ühte tsaari Venemaa kreisi hea kuberneril poolt, mida Stshedrin välja oli naernud.

Ja isegi Sinovjev ja Kamenev, kes endid Lenini testamendi täitjateks pidasid, kuigi nad otsustavalt Oktoobripäeval tema vastu võitlesid, ei mõistnud, et sotsialismi ülesehitamise võimalus ühel maal Lenini strateegilises plaanis Arhimedese punktiks on. Lenini kandvat ideed pidasid nad Stalini väljamõelduseks.

Stalini vastu, kes sotsialismi ülesehitamise kui Oktoobrirevolutsiooni ülesande leninliku lipu lahti oli lõõnud, astus vastasrind välja kõige mitmesugusemate põhjenditega, mis võib olla vastasrinda enda silmis tema seisukoha põhiolu ära varjas. Tegelikult oli ta II Internatsionaali hääletoruks kõige oma sotsialismisse mitteuskumisega.

Idee, et sotsialismi ülesehitamine Vene maal võimatu, oli lõpude lõpuks katteks väikekodanlisele mitteuskumisele üldse sotsialismisse, kui ajalooliselt valminud ja praktiliselt lahendatavasse ülesandesse.

Trotski, kes rahvusvahelisele NSV Liidule kallaletungi ettevalmistavale imperialismile „tõendas“, et esimese sotsialistliku maa võidurikas proletariaat ajaloo poolt on mõistetud uhmis vett tampima, et ta võimetu on sisemisi klassivaenlasi võitma, näitas oma seisukohtade põhiolu: vaatamata kõigile „pahempoolseile“ sõnakõlkudele ei erine see milleski Danide ja Scheidemannide seisukohast. Nagu terve II Internatsionaal, kapituleeris ka vähemlane Trotski imperialismi ees. Revolutsiooni ja sõdade teise voo lävel raporteeris ta rahvusvahelisele kapitalismile: su riik on veel kõva, sotsialism on utopia.

See osa enamlastest, kes stalinliku programmi sotsialismi ehitamisest Nõukogude Liidus Stalini enese „väljamõelduseks“ kuulutas, kuulutas tegelikult kapitalismi ülepääsmatuks piiriks ja soovitas tegelikult NSV Liidus — sotsialismi ülesehitamisest lahti ütelda. Internatsionalismi varjukatte all soovitas ta nõukogude proletariaadil lahti ütelda tema internatsionaalse ülesande täitmisest — võidurikka sotsialistliku ehitustööga NSV Liidus, klassideta sotsialistliku ühiskonna ülesehitamisega kergendada rahvusvahelise proletaarse revolutsiooni sündimist: Vastasrind ütles lahti nõukogude proletariaadi kui sotsialismi eestvedaja esmasündinu õigusest ja soovitas „vanematel vendadel“ raske sotsialismi ülesehitamise ülesande käsile võtta.

Sellega ütles vastasrind lahti leninliku partei põhiolust. Sest erinevalt kõigist II Internatsionaali parteidest on enamlaste partei Lenini poolt loodud võitlusteks sotsialismi eest. Ta ei unustanud sotsialistlike ülesandeid kodanlis-demokraatliku revolutsiooni ajajärgul, milles ta nägi vaid ühte järku võitluses sotsialismi eest. Lenini partei — rahvusvahelise proletaarse revolutsiooni eestvedaja — ei võinud nende järele minna, kes tema ridades endast II Internatsionaali eelarvamiste riismeid kutsusid. Partei läks Stalini ja tema kaasvõitlejate järele, sest et seades üles küsimuse sotsialismi ülesehitamisest NSV Liidus, mis oli Lenini õpetuse teostamise küsimuseks, jatkas ta tööd, milleks Lenin partei oli loonud. Stalin sai partei juhiks, sest et ta Lenini töö jätkamise eest võitlust edasi pidas. Proletariaat pidi peale seda, kui ta võimu oli võtnud, interventsiiooni tagasi löönud, oma jõud koguma

ja klassideta ühiskonna ülesehitamisele asuma. Sotsialism, mis Marxi tõttu utopiast teaduseks oli saanud, viis proletariaadi Lenini juhtimisel võitlusele võimu eest, võttes võimu ja kindlustades selle majanduslikult. Proletariaat asus Stalini juhtimisel sotsialismi teostamisele.

Stalin töötas läbi ja arendas edasi Lenini õpetuse kapitalismi ebahütlasest arenemisest kui selle õpetuse eeltingimusest, mis räägib sotsialismi ülesehitamise võimalikkusest ühel maal. Juba sellest üksi oleks küllalt, et Stalini kui Lenini järeltulija ajaloolikku tähtsust põhjendada.

Oma teenetele Lenini strateegilise plaani läbitöötamise alal lisas Stalin teise juurde: suurtes ajaloolistes võitlustes viis ta ellu ja teostas leninliku strateegilise plaani. Sellega ta mitte ainult ei viinud proletariaadi võitluse Oktoobrirevolutsiooni, niiöelda, rahvuslike ülesannete täitmise eest, vaid ehitas rahvusvahelise proletariaadi sotsialistliku kantsi, mis kergendab sotsialismi rahvusvahelist võitu. Nii sai Stalin sotsialismi suureks ehitusmeistriks.

* * *

Enne kui üle minna leninliku plaani elluviimise pärast peetavate võitluse piltide juurde, mis Stalini nime igaveseks ajaks sidusid Lenini nimega, peame meie kas või lühidaltki endile selgeks tegema, mis pärast peale Lenini surma nimelt Stalinile ajaloo poolt oli määratud tüür oma kätte võtta ja uhket Lenini laeva läbi marude ja tormide juhtida.

Ühiskondlikud tingimused, mis Stalini selleks tegid, kellena ta töölisklassi vabastamise ajaloo raamatusse astus, viivad sellele, et ta oli, rohkem kui ükski teine Lenini õpilastest, leninliku partei jälgendiks, luu tema luust, liha tema lihast.

Puuduste poeg, kes vaimuliku seminari orjapõlve vastu mässama hakanud, kes varases nooruses ahnelt sööstis revolutsiooni algebra uurimisele, mõistnud seda, et tema peamiseks kandvaks jõuks, ainukeseks juhiks võib olla vaid proletariaat, hakkas ta väikekodanlikes Gruusias tööle tööliste ühendamiseks ja nende eraldamiseks mitmesugustest väikekodanlistest rühmadest, kes mitte ainult sotsialismi, vaid isegi marksismi lipu all välja astusid. Töölisi oli Gruusias väga vähe, võrdlemisi palju vähem kui Venemaal, ja ülesanne — revolutsiooni juhtimist nende kätte kindlustada näis utopilisena. Kuid Stalin, kes omandanud Marxi õpetuse proletariaadist kui ajaloo demiurgist (üleilmne mõistus, looja), pühendab sellele kõige oma jõu,

sest ainult selle ülesande lahendus kindlustab revolutsiooni võidu. Selle ülesande täidesaatmine nõuab võitlust oportunistmiga ilma ühegi kokkuleppeta. Ja noor Stalin karastub väsimatus võitluses kümnete väikekodanlike liikumise värvingute vastu — anarhismist, rahvuslikust „sotsialismist“ kuni vähemluseni. See nooruse kool jätab tema peale jäädavalt oma jäljed. Sellest ajast saadik on Stalini kui juhi üheks põhimiseks jooneks kõige suurem kõikumatus põhimiste ülesannete lahendusel.

Ülesande tõelikku lahendust tabades võitleb ta selle lahenduse eest kõige suurema pealekäivusega, kui raske see võitlus ka ei oleks, ja mitte mingisugused „värvikad“ kergete võitude väljavaated teistel teedel, mis täielikku lahendust ei kindlusta, ei suuda teda „peaülesandest kõrvale viia.

Oma teise joone omandas ta juba esimestes võitlustes Gruusias: see on tema kõige suurem valvsus oportunismi suhtes. Kuidas oportunism end ka ei maskeeriks, kuisuguste värvirikaste linikutega ta oma viletsat kehakest ka ei kataks, Stalin mõistab läbi selle liniku oportunistlikku tõelikkust ära näha ja võitluses teda armuheitmatult lüüa. Oma „sotsialistliku kuhinduse“ seesuguste tulemustega, millist kuhindust Stalin edaspidi ikka rohkem rikastas, võitleb ta Baku proletariaadi organiseerimise eest. Sellel tööalal astub ta otsustava sammu oma arenemises.

Tema ees on määratu töölikonna keskus, üks neid proletaarsete jõu hiigla reservuaare, milline jõud peab tulevikus tsarismi ja kapitalismi purustama.

Baku proletariaat aga on rahvuslitselt killustunud ja kultuuriselt kuulmatul kombel maha jäänud. See ei hoiata Stalinit tagasi. Kui proletariaat on rahvuslitselt killustunud, siis võib teda ühendada, viies teda ühiselt võitlusesse ühiste huvide eest ja õpetades selles võitluses türklasest-tõolist seisma armeenlasest-tõolisega kõrvuti õlg õla vastu ja usaldama teda kui seltsimeest.

Kui Baku proletariaat on maha jäänud, siis võitlus tsarismi ja kapitalismiga äratab temas kõige suuremat hingejõudu, see õpetab temale teadmistejanu — seda võidu tingimust.

Kui Tifliisi raudteelased esindasid väikejõudu ja olid Stalinile rohkem proletariaadi sümboliks, siis Baku proletariaadi osavõtmine võitlustest andis Stalinile tundmise sellest jõu okeanist, mida esindab praegusaegne töölikklass.

Bakus sünnib Stalin, rahvusvahelise proletariaadi juht, sest Baku seisab Euroopa ja Aasia piiril. Baku on rahvusvahelise kapitali sisseveo keskus, seal tegutsevad Nobelid, Rotschildid, Deterdingid, Urquartid, need rahvusvahelise finanskapitali haiklad, sirutades oma katsesarved üle Kaukaasi Türgimaale ja Pärsiasse. Sinna voolavad türgi ja pärsia talupojad, sinna põgenevad armeenia kehvikud Väike-Aasiast, ja armutult kurnatuina õpivad nad vene töölistelt revolutsioonivõitluse aabitsat. Stalin näeb vene proletariaadi rahvusvahelist osa, kes Marxi revolutsiooniõpetuse selleks vastu võtnud, et seda läänest itta edasi ulatada.

Revolutsiooni suure ja tormilise keskuse võitlustes karastunud, oma kogemusi vangikongi vaikuses mitmele korrale läbi katsunud, oma revolutsioonilist kindlust soldatite püssipärahoopide all mitmele korrale läbi proovinud asub Stalin Stolõpini reaktsiooni ajajärgul üldvne, rahvusvahelise võitlusväljale. Ta seisab Lenini õpilaste esimestes ridades, võitluses proletariaadi revolutsiooni eesmärkide alalhoiu eest, kui vähemlus revolutsiooni näokatte maha heidab ja vabameelse kodanlusega liidu loomise propageerimisest läheb üle propageerimise töölisaristokraatia kohanemist tsarismile. Lõhe oportunismiga, organisatsiooniline lahkuloõmine temast kui proletariaadi revolutsioonilise südamikuna enesealalhoiu ja tema tulevase võidu tingimus — selle eest võitleb Stalin, ilma et neil mustadel reaktsiooniaastatel üheks silmapilgukski kõikumata lööks.

Rahvusküsimust teoreetiliselt läbi töötades läheb ta oma otsekohe Venemaal kogutud kogemustevara piiridest kaugemale väljapoole. Ta astub võitluses mitte üksnes gruusia föderalistide, vähemlaste ja bundlaste vastu, vaid ta paljastab ka II Internatsionaali selleaegsed tõusvad tähed — Otto Baueri, Renneri, näidates kristallselges analüüsis oportuniste, kes marksistliku maski alla peitu pugunud. Siis avastas Lenin Stalini ja sellest ajast peale sai Stalin Lenini lähemaks kaasvõitlejaks.

Suureks paisunud enamlise liikumise juhtivalt kohtadelt tsaarivõimu opritshnikkude poolt mitmele korrale maha võetuna, tapi-tee ja türmid kaudu mitu korda saadetuna paljuaastasele asumisele kasvab tema rohkem kui ükski teine Lenini õpilastest nende põhikaadritega kokku, kes pörandal ja legaalsetes organisatsioonides ehitasid leninlikku parteid. Illegaalsel koostööle, konverentsidel, „Pravda“ aktiivil koostööle, tsaaari duumasse saadetud töö-

hissalga nõupidamistel, edasisaatetürmide naridel, tasastel öösistel jutlemistel konvoi valve all katsub ta kõik partei lülid läbi, tunneb ära, kus on jõud ja kus on rooste, uurib iga kivikese omadust, millest hiljem ehitatakse nõukogudevõim. Ja kui ta kaugetes Turuhaani maakonnas üksilduse müüride vahele heidetuna kuuleb tuhandete verstade tagant läbi imperialistliku sõja suurükimürina II Internatsionaali varingut, ei ole Stalinil ei ärevust ega kahtlust. Sünnib see, mis pidi sündima. Langeb II Internatsionaali mädahoone, mille oportunist oli läbi sõõnud. Revolutsiooniline proletariaat aga on olemas, partei, kes teda suuteline organiseerima, on olemas — see partei loob uue revolutsioonilise Internatsionaali.

Veebruarirevolutsiooni tõttu vabanedes, orienteerudes olukorras, orienteerudes selles määratus töös, mis leninlikus laboratooriumis korda saadetud, millest tema oli mitmeks aastaks eemale kistud, asub Stalin kõikumatu rahuga, oma suure õpetajaga käsikäes tööliklassi partei organiseerimisele võitluseks võidu eest. See kõikumatu rahulikkus ei lahku temast ühekski silmapilguks. Kui otsustatakse küsimust, kas peab Lenin peale juulipäevi väikekodanlike demokraatia „kohtu ette“ ilmuma või ei, teatab Stalin, peale seda kui ta oli Tshheidsega kõnelenud: „**Need on lihunikud, nende kätte me vanameest ei anna.**“ Tshheidse demokraatlikkude sõnakõlksude varjukatte tagant näeb proletariaadi juht timukasüdant. Vanadusest väeti vene kodanluse timuk aga ei suuda teda kohutada. Ja partei VI põrandaalusel kongressil, ühetunni-kallifide võidu silmapilgul proklameerib ta avalikult sotsialistliku ühiskonna ehitust kui eelseisva revolutsiooni eesmärki. Ja see ei ole temal paljas tühine sõna, mis peaks olema plaastriks tagakiusatava partei haavadele. Preobrasenskiga polemiseerides arendab Stalin seda mõtetesüsteemi, mis sai aluseks tema poolt Lenini teooria läbitõötamisele sotsialismi ülesehitamise kohta ühel maal.

Oktoobri-eelsetel ja Oktoobri-päevadel, kui inimesed kõikumata löid, kes emigratsioonis õpetajale lähemal olid ja nähtavasti oleks pidanud oskama paremini kui Stalin Lenini mõtete varakambrisse tungida, seisab Stalin kõikumematult õpetaja kõrval. Sest tema õppis leninismi mitte ainult raamatutest, vaid õppis Lenini õpetuse lähtekohadest, ehitades leninlikku partei ja juhtides revolutsioonilise proletariaadi võitlust.

Oktoobri-revolutsiooni aastad ei näinud Stalinit mitte ainult revolutsiooni staabis,

vaid tihemini võitluse eelliinil. Kui Moskvas on näljasilmus ähvardamas, muretseb tema vilja; kui vaenlaste rõngas ähvardab Tsaritsõnis kokku tõmbuda, organiseerib tema seal vastupanekut; kui hädaoht ähvardab Peterburi, kontrollib ta ka seal võitlusposte. Revolutsiooni ei näe ta mitte teadete kaudu, vaid vaatab sellele otse näkku; ta näeb selle kõige suuremaid kõrglendusid ja näeb selle põhja. Ja selles — vahetpidamata revolutsiooni sees olles — jõuab Stalini kui revolutsiooni juhi arenemine täielikult lõpule.

Tema läbistas maa Bakust kuni Petrogradini ja Smolenskist kuni Turuhaanini. Tema juhatas miljoniliste töölis- ja talurahvahulkade liikumist, tema organiseeris parteid altpoolt ja tema organiseeris ka Punaväge altpoolt. Tema tuli partei asutajate ridadest ja tema silme all, tema juhatusel said sajad tuhanded uued parteiliikmed oma esimese revolutsioonikogemuse. Tema juhtis revolutsioonivõitlusi neil silmapilkudel, kui võit paneb südamed valjumini tuksuma ja paisutab lootuse purjesid. Edu ei pannud tema pead ringi käima. Tema oli juhiks kaotuse ja taganemise silmapilkudel, kui hirm tungib ka mehismate südamete juurde. Siis jäi tema täiesti rahulikuks, ta teadis, et tulevad võidupäevad, teadis, kust nad tulevad, ja taganemise ajal valmistas ta tingimusi uuele võidule.

Kui seda teed, mis Stalin läbi käinud kuni selle silmapilguni, mil partei ta, peale Lenini surma, tüüri juurde asetas, — kui seda teed hoolega läbi mõelda, siis saame me vastuse küsimusele, miks nimelt tema tõusis selle partei etteotsa, keda ajalugu on kutsunud Nõukogude Liidus sotsialistlikku ühiskonda ehitama ja rahvusvahelist proletariaati tema lõpulis võitluses võidu eest toetama.

Stalin kasvas üles võitlustes, millistes kujunes välja ja võitis partei, juhtides iseseisvalt partei väerinna vastutavama tes jaoskondades. Tema kehastab kogu partei ajaloolist kogemust. Marxi ja Lenini õpetus ei olnud temale ainult raamatutest õpitud teooriaks. Raamatud üldistasid tema oma elus saadud kogemusi, kuna tema elu oli osa võitleva proletariaadi elust.

Nimelt seepärast suutis Stalin marksismi ja leninismi tarvitada mitte üksnes uute määratute ülesannete lahendamiseks, mis proletariaadi ette majanduse alal üleskerkisid (industrialiseerimine ja kollektiviseerimine), mitte üksnes juhtida kõige keerulisemaid diplomaatlikke paigavahetamisi ehk anda küpselt nõu vennalikkudele partei-

dele, mitte üksnes sõjaasjanduse arengu tendentse ette aimata, vaid olla ka algatajaks meie mõtteteaduse ja kirjanduse sihi üle otsustamises. Marksism-leninism osutus tema käes tegelikult mitte ainult abinõuks kapitalismi languse ajajärgu põhinähtuste analüüsimisel ja sotsialismi loomisel, ajajärgu loomisel, mis täidetud hiigla vastuoludega, mis igapäevaste jalust rääbib, kes Marxi dialektikas küllalt kõva ei ole, — vaid ka abinõuks kõige suuremate revolutsioonivõitluste juhtimisel — selles kohkumatus, ühtaegu ettevaatlikus ja pöörselt julgus juhtimises seisab Stalini kõige kõrgem läbiproovimine, mis teda näitas proletariaadi kõige suurema teoreetikuna ja poliitikuna.

Nende kahe omadusega on lahutamata seotud Stalini kolmas omadus, mis sotsialismi ülesehituse ajajärgul tema kui juhi osa ära määras. Nimelt seepärast, et tema osutus loova marksismi kõige paremaks esindajaks selleks, et tema poolt partei VI kongressil öeldud sõna tarvitada, nimelt seepärast, et tema marksism ei olnud mitte üksnes Marxi ja Lenini sügava tundmaõppimise tulemus, vaid oli pärit ka selle õpetuse määratust kogemusest proletariaadi revolutsioonivõitluse otsekohesest juhtimisel, kasvas Stalin rohkem kui ükski teine Lenini õpilane parteiga ja selle põhikaadritega kokku. Selleks et juhtida proletariaadi võitlust üldse ja võimu võtnud proletariaadi võitlust eriti, ei jatku sellest, kui selgelt oma ees nähakse, kuhu ajalooline arenemine viib, kui ajajõududest aru saadakse, kui võitluse otsustavalt järkusid tuntakse. Teadmised üldse ei jatku, vaja veel osata võitlust organiseerida ajalooliselt paratamatute eesmärkide eest, s. o. luua organisatsioon võitluse tarbeks, otsustavatele väerinna osadele asetada võitlejate hulke ja neile kohased juhid etteotsa panna. Ainult täpselt selge, kaugenägelise, marksistlik-leninliku mõtte ühendus selle kõige ligidama sidemega, revolutsiooni juhtiva partei põhikaadritega andis niisuguse revolutsioonijuhiga, kes oli suuteline Leninit asendada.

Proletariaadi juht selgub välja võitluses partei võitlusliini eest, tema eel olevate võitluste organiseerimise eest. Ja Stalin, kes juba Lenini ajal kuulus partei juhtimises esimeste hulka, sai tema tunnustatud ja armastatud juhiks selle paljuaastase siseparteilise võitluse lõpptulemuse põhjal, millel oli kõige suurem põhimõtteline tähtsus. Selle võitluse keskpunktis seisid kaks küsimust: kas on marksism-

leninism ainuke tervikuline strateegia, mis kindlustab proletariaadile võidu ja kas on sotsialismi ehitamine N. Liidus võimalik. Võitlust nende küsimuste alal, mille peale läks neli aastat partei ajaloost, pidas Stalin kõige kõrgemal põhimõttelisel aluspinnal. Nimelt selles võitluses arendas ta Lenini õpetust edasi ja kaitses teda äravõitmatu energiaga. Selles võitluses, mis üleilmse kodanluse arvamise järele pidi partei lõhki ajama, kogus Stalin enda ümber mitte üksnes põhikaadrid, kes terve enamluse ajaloolise tee läbi käinud, vaid ka miljonilise hulga uusi liikmeid. See võitlus tegi Lenini õpetuse levimiseks rohkem, kui oleks võinud teha kümme aastat propagandat. Kogu partei ja kogu maa nägi selgelt tähistatud teed ja nägi juhti, kes suutis neid sel teel viia võidule.

See on nelja-aastase siseparteilise võitluse sisu, mis mitte üksnes Trotski, kes enamlise partei sisemusele võõras, partei juhtimisest kõrvale heitis, vaid kõrvaldas ka need ollused vanast leninlikust juhtivusest, kellel ei olnud ei arusaamist leninismist, ei taht ega julgust, et tööliste ja talurahva miljonilisi hulke Stalini juhtimisel võitlusse viia revolutsiooni arenemise uue, kõrgema järgu eest.

Stalin võitis, sest ta nägi õieti ette üleilmse ajaloo edaspidist käiku, imperialismi edaspidist lagunemist, sest ta nägi õieti ette proletariaadi jõudude vägevast arengut ja hindas õieti leninliku partei määratud jõudu.

Võit, mille saavutas leninlik KK Stalini eesotsas, oli eelduseks sotsialismi alusmüüri ehitamisele.

* * *

Justkui mittepõhimõtteliste lahkuminekute varjul, mis puudutasid ainult (!) industrialiseerimise ja kollektiviseerimise kiirust, soovitasid parempoolsed parteile niisugust poliitikat, mis oleks viinud kapitalismi uuesti jaluleseadmisele. Järelandmine parempoolsete pealerõhumisele oleks sama tähendusega olnud, kui et Lenin oleks Oktoobripäevadel kõikumist lubanud ülestõusu küsimuses. Ja nagu selleks, et ülestõusu kõikumatu ära otsustada, oli tarvis Lenini raudset veendumust Marxi õpetuse õiglikkuse, nõnda ka Stalini otsustavus viisaastaku läbiviimises ja kulakluse kui klassi likvideerimises väljendas kõikumatu veendumust Lenini õpetuse õiglikkuse sotsialismi ehitamise võimaluse kohta Nõukogude Liidus. Ainult inimene, kes seda õpetust ei ole mehaaniliselt omaks

võtnud, vaid läbi elades kümne aasta pikustes mõtetes nõukogulise ja üleilmse revolutsiooni saatuse üle, võis julgeda võitlusse astuda miljonite kulakute vastu, sellest hoolimata, et ta teadis neid määratuid raskusi, mis sel teel ees seisis.

Kui kapitalistlik ilm kuulda sai, et leninlik partei, et Stalin sotsialismi ehitamise proklameerimisega mitte rahule jäädes seda tõesti ehitama hakkasid, hakkas kodanlus ette kuulutama, et asi lõpeb Baabeli torni ehitamisega. Kuid kapitalistlik ilm, proklameerides proletariaadi võimatust teadust vallutada, ei olnud oma ennustustes veendunud ja otsustas seepärast ise kaasa aidata, et suurt ehitustööd muuta Baabeli torni ehitamiseks.

„Rämps võitis meid avalikus võitluses oma hulgaga, meie purustame ta teadusega,“ — ennustas kahjurite sõjaväe staabiülem **Paltshinski**. Kuid proletariaat, kes oma jõusse uskumise tiivadel üles oli kerkinud, nägi klassilise uskumatuse kotkapilgul oma vaenlaste kurikavatsused ja löi nad puruks. Kahjurite kohale asusid noored proletaarsed insenerid, kellel ei olnud veel küllaldaselt teadmisi, kuid kes põlesid soovist oma klassi tahet täita. Üleilmse kapitali lagunemine, neil aastatel teravnenud kriis võimaldasid kasutada tuhandete välismaa inseneride tööd, kes kasvatatud kodanluse raha eest ja olid sunnitud kapitali lagunemise tõttu oma teadmisi müüma võidurikkale proletariaadile. Kuid küsimuse lahendus ei võinud seista võõraste ajude uurimises, ja Stalin heitis proletariaadile uue väljahüüde — **kapitalistlikule ilmale tehnika alajärele jõuda ja ette ajada**. See üleskutse väljendas niisugust usku proletariaadi loovatesse jõududesse, milline vaimustas ainult Marxi ja Lenini rinda, kui nad poliitehnilise kooli ideaali esile nihutasid. **Suurte õpetajate suur õpilane**, kes juba muutunud mitte üksnes partei, vaid kõige suurema ilmariigi töörahva õpetajaks, pani miljonitena koolipingi taha õppima mitte üksnes proletaarsed lapsed, vaid ka täiskasvanud proletaarlased, kes klassivõitluse lahingud läbi teinud. Nemad võitsid oma klassi tuleviku, sotsialismi ehituse nimel avalikus võitluses matemaatika, loodusloo, tehnika ja panid need teenistusse inimsoo vabastamiseks kapitalismi kütkest.

Aga kõige sügavamalt kaevasid sotsialistlikud ekskavaatorid maad nõukogude **külade** ääretul väljadel. Kõige suuremad raskused ei oodanud sotsialistlikke ehitajaid mitte kõvades mäekaljudes, mitte

kaevanduste seintes, vaid vaiksete põldude pehmes mullas.

Kollektiviseerimise idee tähendas kõige sügavamalt murrangut mitte üksnes küla majanduses, vaid ka talurahvahulkade aastatuhandetelises eluolus, vaadetes ja moraalil.

Terve kapitalistlik ilm oli veendunud, et võitlus kollektiviseerimise eest lõpeb enamlaste kaotusega. Selles oli veendunud kulak, selles oli veendunud küla väikekodanlus. Nende peale ehitasiid intervedid oma plaanid. Stalini arvestus kolhooside võidu kohta oli täpne kui geometria joonis. See arvestus oli rajatud **võidurikka proletariaadi**, kõige maa arenemise juhtiva aige **kasvavale jõule**. Proletariaadi jõule ja proletariaati toetavale talurahvale najades tungis nõukogude võim kulakule peale, näitas sellele kõvale, iseteadvale kihile, et proletariaat ei karda teda likvideerida. Stalini arvestus oli rajatud apellatsioonile **talurahva kulaklikkudele elarvamistelt tema töörahva-mõistuse poole**. Talupoeg pidi paratamata aru saama, et traktor ja kombain on kõhnast talupoja hobusest tugevam; talupoeg pidi selgusele jõudma, et põlluteadus on temale kasulik.

Ja Stalini arvestus osutus kõigis oma osades õigeks. Tööstuse võimsale tõusule, küla kehvade hulkade kasvanud aktiivsusele tuginedes läks partei peale seda kui parempoolsed kapitulanidid (kodanlusele allavandujad — tlk.), kelle eesotsas seisis Buharin, Rõkov ja Tomski, olid puruks löödud, — Stalini juhtimisel küla kapitalistlikkudele ollustele kõige laiemal rindel otsesele pealetungile. Kogu küla tõusis liikvele, haaratuna ajaloos ennenägematu agitatsiooni lainest. Kombineeritud relvaga — apellatsiooniga kehvikute ja keskmikkude mõistuse poole ja samal ajal lõõgiga kulaku pihta — sai sotsialism külas oma **esimese üleilmse tähtsusega võidu**. Kolhoosid tõmbasid endisse talumajapidamiste enamuse.

Nõukogude uued, vast alles ehitatud tehased andsid ikka suuremal hulgal põllutöömashinad; masin, see sotsialistliku tehase ja töölise töövil, asus küla valmistavate jõudude hulgas iga aastaga ikka rohkem ja rohkem esimesele kohale. Maa katus **masina-traktorijaamade võrguga**.

Küla kapitalistlikud ollused, mis olid küll puruks löödud, aga mitte hävitatud, ei loobunud võitlusest. Väikeomanikkude omalekiskumisetungi ja kodanliste loomusundide poole apelleerides, uue tehnika vallutamise raskust ära kasutades, et

selle tehnika vastu umbusaldust külvata, püüdsid küla kapitalistlikud ollused kolhoose lõhkuda, nende töövilja riisuda, sünnitada toitainete alal raskusi. Nemat tekitasid kolhooside kõikuvate olluste hulgasa veendumuse, et enamlasti võib vaigse närimisega, hooletuse ja ükskõiksuse organiseerimisega, passiivse vastupanekuga sundida kollektiviseerimisest loobuma.

Nende raskuste esiletõusmise puhul hakkasid parempoolsed, kes olid juba puruks löödud, jälle sosistama, et kas ei ole aeg taganeda? Kuid kulakud ja nende parempoolne agentuur eksisid. Leninlik juhtivus, mille eesotsas seisab Stalin, ilmutas neid marksistilis-leninliku strateegia põhijooni, milliseid me nägime juba Stalini esimeste poliitiliste sammude juures: **kui õige tee kord võetud, siis temalt mitte taganeda, kui suured raskused ka ei oleks.** Kui Stalin 1930. a. oskas parteid painduvalt, vetruvalt sundida „peapõritajate“ vigu parandama ja õieti ära märkitud pealetungi-piiril paigal püsima, siis 1932. a. andis ta katsetele, õieti oma alla võetud väerindelt taganeda, valusa vastulöögi. Ja partei asutas, selle väerinna kõvendamiseks, **masina-traktorijaamadesse ja sovhoosidesse poliitosakonnad**, saates nendesse kümned tuhanded kindlaid, äraproovitud kommuniste kolhooside eest peetava poliitilise võitluse juhtimiseks ja nende töö organiseerimisel kaasaaitamiseks.

Vilja külv ja koristus 1933. a. näitasid maailmale sotsialismi teist võitu külas. Nad näitasid, kuidas kolhoosnikkude põhihulgad on veendunud kolhoosilise liikumise kindluses, kolhoosilise töö kasu endi kohta, kuidas need hulgad nägid kolhooside kaudu teed jõukale elule. See ei tähenda, et sellest päevast saadik on raskused külast kadunud. Ainult mõni aasta paremat töö organiseerimist, uue masinatehnika vallutamist kolhoosnikkude hulkade poolt, mõni aasta sotsialistliku kultuuri kasvu külas, talurahvahulkade jõukuse kasvu võisid **kogu** talurahvahulkade ajudes anda lõpuliku võidu sotsialismile. Rubikonist aga mindi üle 1933. a.

* * *

Stalin ja partei keskkomitee teadsid, et üleilmne kodanlus ei taha meile lubada sotsialismi hoone ehitamist rahulikult lõpule

viia, sest see kiirendab paratamata sotsialistlikku revolutsiooni kapitalistlikkudel maalidel ja tiivustab asumaade rahvahulki võitlusele vabastuse eest. Aastad peale Lenini surma — need olid kapitalismi pöörase relvastumise aastad. Üleilmne kodanlus ei leppinud tankide, pommiveolennukite, gaaside valmistamisega, vaid fashistliku reshiiimi näol lõi ta omale relvasoomuse võitluseks revolutsioonilise proletariaadiga, kelle kantsiks on Nõukogude Liit. Ja revolutsiooni juhatajate, tema juhi — Stalini ette tõusis ülesanne — **relvastada sotsialismi ehitajaid tema kaitseks.**

See ülesanne täideti esimese viisaastaku jooksul. Sotsialismile kasvasid tiivad selga. Mõne aastaga ehitas proletariaat mitte millegistki hiiglasuured metallurgiatehased, ehitas õhulaevastiku, mis on üks esimestest ilmas. Kui 1. mail 1933. a. mitmest sajast aeroplaanist koosnev eskadrille Punase platsi kohale ilmus, päikest oma taha ära varjates, siis tema mootorite mõirgamises kuulis maailm Lenini armsamat laulu: „**Ei iial, ei iial, ei iial saa orjadeks kommunaarid.**“

Kui 1. mail 1933. a. Punane plats värises mitmesaja raske tanki liikumise all, siis mõistis maailm, mis tähendavad Stalini sõnad: „**Ei ole niisuguseid kantsi, mida enamlased ei suudaks ära võtta.**“

* * *

Lenini mausoleumil, oma lähemate kaasvõitlejate — Molotovi, Kaganovitshi, Voroschilovi, Kalinini, Ordshonikidse — poolt ümbritsetuna seisis Stalin hallis soldatisinelis. Tema rahulikud silmad vaatasid mõtlikult sajatuhandetele proletaarlastele, kes Lenini sarkofaagi eest mööda sammusid, astudes kindlalt kui kapitalistliku ilma tulevaste võitjate eelvägi. Stalin teadis, et ta **on töötuse täitnud, mille ta andis kümne aasta eest Lenini kiristu juures.** Seda teadsid ka kõik NSV Liidu töölisid, seda teadis ka üleilmne revolutsiooniline proletariaat.

Meie juhi koondunud kaljurahnu taoliselt rahuliku kaju poole hõljusid armastuse ja usalduse lained, liikusid veendumuse lained sellest, et sinna, Lenini mausoleumile, on kogunenud tulevase võidurikka üleilmse revolutsiooni staap.

ÜK(e)P XVII kongress

O. R.

Partei suur ajalooline võit

(ÜK(e)P 17. kongressi puhul)

Molotovi, Kuibõschevi ja Kaganovitshi aruannete teesid partei seitsmeteistkümnendale kongressile avavad uue peatüki võitluses sotsialistliku ühiskonna ehitamises. ÜK(e)P seitsmeteistkümnnes kongress on sotsialismi ehitamise kongress. Kolm ja pool aastat partei 16. kongressist kuni 17. kongressini on proletariaadi diktatuuri ajaloos hiiglasuurte võitude aastad. Sotsialismi ehitamise võimalus ühel maal on muudetud tõelikkuseks. Nõukogude Liidu proletariaat on saavutanud hiiglavõite industrialiseerimises, põllumajanduse kollektiviseerimises ja oma töörahvahulkade aineline ja kultuurse seisukorra parandamises ning astub nüüd kommunistliku partei järeleproovitud juhtimisel **kapitalistlike oolluste ja klasside lõpuliku likvideerimise ajajärku.**

I.

Teese lugedes avaneb pilt, mida ajakirja artiklis võimalik pole täies ulatuses kirjeldada. Proletariaadi diktatuuri võidud on niivõrd suured, et nende üleslugemine nõuaks terve raamatu kirjutamist. Dneprostroi on muutunud hiiglasuurteks elektrijõujaamaks, Bobriki ehitus on muutunud määratusuurteks Bobriki keemiakombinaadiks, Magnitogorsk, Beresniki jne, jne on muutunud sotsialistliku ehituse kindlusteks. Seal, kus aasta, paar aastat tagasi tellingute metsad seisid, suitsevad nüüd vabrikute korstnad, lõõmavad ja miilivad rauasulatisahjud, õhus ripuvad tihedad elektrijuhed võrgud. „Nõukoguline kord annab piirita võimalusi sotsialismi täielikule võidule. Kuid võimalus pole veel tõelikkus. Et võimalust tõelikkuseks muuta, selleks läheb vaja rida tingimusi, mille hulgas partei õige liin ja selle liini õige täitmine kaugeltki mitte viimast osa ei mängi“ (Stalin). Sotsialismi ehitamise ajalugu teab kõige ägedamaid ja vaenulikumaid kallaletungisid partei pealiinile nii paremalt kui „pahemalt“ poolt, varjatult või avalikult klas-sivaenlaste poole ülejooksute poolt. Ühes küsimuses on nad kõik ühiselt partei vastu tormijooksu korraldanud: ühel maal sotsialismi ehitamise võimaluse vastu. See tõendab veel kord, et marksismi õpetusest taganenud või sellesse õpetusse vaenulikult suhtuvad oollused proletariaadi revolutsiooniliku teooria sügavust kunagi pole

mõistnud ega suuda temast aru saada, ei suuda mõista asjade dialektikat — võitlust võimaluse tõelikkuseks muutmise eest.

Küsimus seisib selles, „kas partei oskas neid võimalusi ja paremusi, mis nõukoguline kord annab, õieti kasutada, kas ta kõik selleks tegi, et võimalusi tõelikkuseks muuta ja sellega ehitusele maksimum edusamme kindlustada“ (Stalin). Nüüd, suurte ajalooliste võitude puhul, mis partei esimesel viisaastakul ja teise viisaastaku esimesel aastal saavutanud, võime ehitustööst võetud tõsiasjades proletariaadi partei tarka poliitikat näha, kui ka oskust neid paremusi õieti kasutada, mis nõukoguline kord töörahva elujärje parandamiseks — sotsialistliku ühiskonna ehitamiseks — annab. Proletariaadi geniaalse juhi sm. **Stalini** otsekohesel juhtimisel on kommunistlik partei saavutanud hiiglavõite. Sm. Stalin ühendas sotsialismi ehitamise objektiivsed tingimused subjektiivsete tingimustega. Partei õige liini teostamine ei seisnud mitte viimasel kohal sotsialismi ehitamise võimaluste realiseerimises Nõukogude Liidus. Ilma kommunistliku parteita pole sotsialismi ehitamine üldse mõeldav. Stalini kuus ajaloolist tingimust said selleks lähtepunktiks, mis proletariaadile ja sotsialistlikule ehitustööle võimalikult kõige suurema hulga edusamme kindlustasid. Vaatame lühidalt selle kuue ajalooliku tingimuse realiseerimise edusamme.

Esimese viisaastaku kestel on käima pandud üle 1500 uue vabriku, hiiglatehase, elektrijõujaama jne. Nüisugused hiiglased, nagu Magnitogorsk, Kusnetsk, Beresniki jne — on esimese viisaastaku sünnitatud. Teise viisaastaku esimene aasta on neile sotsialismi kindlustele juure lisanud uusi kümneid ja sadandeid ettevõtteid, ehitusi. Täiesti uuesti on loodud või organiseeritud kümned uued valmistusharud: masinaehitus, auto- ja traktoritööstus, kombainide, õhulaevade, avio-mootorite ehitus, turbiinide ja generaatorite valmistus, keemiatööstus jne, jne. Tekkinud on tööstusharud, mida meil enne üldse ei tuntud. See tegi meid rippumatuks kapitalistlike maade tööstusest. Nõukogude Liidus valmistatakse praegu kõige keerulisemaid ja täpsemaid masinaid.

Esimese viisaastaku hiiglavõidud tõendavad, et partei poliitika õige oli, et

partei keskkomitee enamliselt oskas hulki selle poliitika elluviimisele organiseerida. Sm. Stalini kuus ajaloolist tingimust said selleks tsemendiks, mis iga kivi sotsialismi alusmüüris ühendasid ja ta vastupidavaks tegid igasugustele kallaletungidele. Mäherduste vihaste pealetungide osaliseks sai partei pealiin kõigi nende aastate jooksul! Sotsialismi ehitamise võimaluste teostamise üle ei hirvitanud mitte ainult klassivaenlased kapitalistlikkudel maadel, vaid otsekohest võitlust partei poliitika vastu pidasid ka klassivaenlaste agendid — parempoolsed, „pahempoolsed“ ja kontrevolutsioonilikud trotskistid. Partei poliitika võitis; ta võitis, esiteks, sellepärast, et see poliitika vastas miljonite tööliste ja talupoegade klassihuvidele ja, teiseks, sellepärast, et enamlaste partei tema keskkomitee poliitilisi hüüdsõnu mitte ainult ei kuulutanud, vaid ka oskas töörahvahulki enamliselt nende hüüdsõnade elluviimisele organiseerida, proletariaadi diktatuuri organeid ja aparati ümberehitamise ajajärgu uutele ülesannetele vastavalt ümber korraldada.

Lenin õpetas, et sotsialismi ainsaks aineliseks aluseks on ja võib olla masinaline suurtööstus, mis suudab põllumajandust ümber korraldada. See sai aluseks partei poliitikal kogu ülemineku ajajärgul. See **Lenini** õpetus on teostatud. Meil on oma sotsialistlik suurtööstus. Meie masinaline suurtööstus on väikemajapidamisele rajatud põllumajanduse juba ümber korraldanud. Sotsialism on võitnud ka põllumajanduses. Iga samm tegelikus liikumises, ütleb Marx, on tähtsam kui tosin programme. See Marxi seade leiab kõige parema tõestuse leninlikus teoorias sotsialismi ehitamise kohta ühel maal. Esimese viisaastaku võidud on ühel maal sotsialismi ehitamise teooria kõige kujukamaks tõestuseks ja ühtlasi ka võidupärjaks enamliste võitude organiseerijale, teoreetikule — meie partei ja üleilmse proletariaadi juhile sm. **Stalinile**.

Kes ei mäletaks neid kallaletunge viisaastaku algul, millega taheti näidata, et Stalini poliitika Nõukogude Liidu industrialiseerimises sotsialismi kokkuvarisemisele, viletsustele ja raskustele viib. Palju „lihtsam ja kergem“ oleks olnud, nende „proletariaadi päästjate“ arvates, maad pikkamisi industrialiseerida, jõukatele ja keskmistele talumajapidamistele „oma initsiatiiv“ jätta, sest olevat „ükskõik kellelt riik vilja saab, kas kulakult või kehvikult“. Palju oli igasuguseid „nõuandjaid“. Partei ei talitanud nende kulaklike soolapuhujate nõuandmist järele. Miks? Kas sellepärast, et parteile kõige raskem ja keeru-

likum tee sotsialismi ainelise aluse kindlustamiseks kõige enam meeldis? Ei; sotsialismi ehitamiseks **ei olnud teist teed** kui sotsialistliku suurtööstuse loomine. Ei võinud olla teist teed, sest põhimõtteliselt vastand kapitalistlikule kordusvalmistusele on sotsialistlik kordusvalmistus, ilma milleta uute, sotsialistlike valmistusvahetööstuste loomine on võimatu. Kumb kumba — kas väärab kapitalism sotsialismi, või sotsialism kapitalismi? — see küsimus on poliitikas ja majanduses otsustatud. Kui partei poliitika poleks olnud juhitud kõige kiiremale sotsialistliku suurtööstuse loomisele, siis oleks kapitalism sotsialismi hävitanud. Sotsialistlik kordusvalmistus sündis ja võis sündida ainult plaanikindlalt areneva sotsialistliku suurtööstuse teel, mille laieneval alusel loodi sotsialistlike vorme ja vahetööstusi. Sotsialistlik masinatööstus ei valmistanud mitte ainult masinaid — traktoreid, autosid, õhulaevu ja teisi valmistamisabinõusid, vaid ta lõi ka sotsialistliku ühiskonna vahetööstuse, kasvatas uusi inimesi. Väikevalmistus ja lihtne kordusvalmistus ei seisa nende ülesannete täitmise kõrgusel.

Väheteadlikud hulgad, elakud (obõvatel), kes nende vahetööstuste tekkimisest aru ei saanud, nende pealispinnalet sügavamale ei suutnud tungida, toetasid vahetööstuste trotskiste, parempoolseid ja teisi „opositsiooni“ ideede kandjaid, kes nende arvates nende huvide kohaselt seisukorda õieti hindasid. Kuid proletariaadi organiseeritud jõud, ta eelväesalga — kommunistliku partei — võitlus purustas kõik mitteleninlikud seaded. Häbistatud ja põrmu heidetud on kõik vastasrindlased, purustatud kodanlased ja sotsfaschistide majanduse- ning poliitikameeste teooriad nõukogude „kriisist“. Nõukogude Liit on ainuke maa, kus ei tunta kriisi, kus ei valitse tööpuudus, kus ei ole kapitalismi arenemise seadused maksivad. Kommunistlik partei lõi Nõukogude Liidus sotsialismile vankumatu ainelise aluse. Viis aastat tagasi nimetasid kodanlased teaduse- ja poliitikamehed sotsialismi alusmüüri loomist — suurtööstuse organiseerimist — haiglaseks unistuseks. Nüüd vaikivad nad või püüavad meie võitude mõju moonutada.

Nõukogude Liit on suur kollektiiv, kus töörahvas on seotud ühiste eesmärkidega, ülesannetega ja tegutseb ühise vaimustusega suures ehitustöös. Paljudele, kes nähtuse välimuselt ei näe asjade põhiolu, olid esimese viisaastaku esimestel aastatel mitmedki partei sammud arusaamatud. Nii nähti iga aasta maa industrialiseerimiseks

korraldatavates sisemistes võidulaenudes töölise reaalse töötasu allasurumist. Kuid tegelikult nägime asjade arenemist hoopis teisiti — töölise töötasu järjekindlat tõusmist, ta kultuuriliste ja eluoluliste nõudmiste suuremat rahuldamist. Määratusuur töö tööliste uute, elukorterite ehitamise alal, siis kultuurhariduslike asutuste võrgu suurelatuslik laiendamine, koolide, tehnikumide, ülikoolide asutamine, õpilastearvu igaaastane kasvamine kõnelevad sellest töölise elujärje paranemisest. Laenasime riigile, kuid tõepoolest laenasime iseendale, panime iga kuu teatud summa kokku oma seisukorra parandamiseks, sest nõukogude riik on ju meie endi riik, proletariaadi riik. Mis on meil veel ette tuua selle väite tõestamiseks? Vaadake tööstuse erikaalu kasvamist rahvamajanduses, lugege sm. **Molotovi** teeside kolmandat osa — tööliste ja talupoegade ainlise ja kultuurilise taseme kõrgendamise programmi. Esiteks, kolhoosliku suurtööstuse erikaal rahvamajanduses tõusis 48 protsendilt 1928. a. 70 protsendini 1932. aastal. Tööstus tervena on kasvanud enam kui kaks korda, rasketööstus aga on tõusnud 3,3 korda. Teiseks, sotsiaalkindlustuse fond on tõusnud 1050 mln. rublast 1928. a. 4120 mln. rublani 1932. a. Edasi, maksuta haigemajade, arstiabi, puhkemajade jne andmine töölistele tähendab nende ainlise seisukorra paranemist. Ehk võtke küla. Varem, tsari ajal oli külas määratu palju inimesi, kes nälgisid, tööpuuduses vaevlesid, hulgana kerjasid, kelle peale kulak ja jõukas talupoeg põlgusega vaatas kui „laskvorsti“ peale ja keda ta halastamata kurnas. Nüüd ei ole seda enam. Teise viisaastaku plaan näeb tööliste ja teenijate arvu kasvu ette 30% võrd, sealhulgas suurtööstuses 40% võrd, reaalse töötasu kasvu 2 korda, toidu- ja teiste tarbeainete (liha, või, munade, kala, suhkru, riidekaupade) tarvituse tõusmist, praegusega võrreldes, 2,5—3 korda, väikemüügihindade alandamist 35—40% võrd. Teesid märgivad kaubaringkäigu suurendamise 1937. aasta lõpuks — kolmekordseks.

Teise viisaastaku plaan ja esimesel viisaastakul saadud võidud demonstreerivad neid piiramatu võimalusi, mis peituvad võidurikkal sotsialismi ehitamise maal. Teise viisaastaku plaani iseloomulikumaks jooneks on see, et **laialiste tarbeainete valmistamise tempod ületavad valmistuse-abinõude valmistuse arenemise tempod**. See tähendab, et Stalini kõnelus kolhoosnikkudega nende jõukateks muutumisest, tarbeainete valmistuse suurendamisest

jne on väljenduse leidnud viisaastaku plaanis, reaalses poliitikas, et „enamlaste antud sõna on tõsine sõna. Enamlased on harjunud oma lubadusi ja antud sõna täitma“ (**Stalin**). Kommunistlik partei ei ole kellegile kunagi asjata lubadusi annud. Kapitalistliku korra kukutamine, selle bürokraatliku aparadi ja bürokratismi purustamine, sotsialismi ehitamine täiesti uutele alustele ei ole kerge töö. Head elu, mida sotsialism pakub, ei saa kergesti kätte. Stalini targal juhtimisel suutis partei sotsialismi ehitamise võimaluse ühel maal tõelikkuseks muuta. Sotsialistliku ühiskonna alusmüür on loodud. „Teise viisaastaku poliitiliseks põhiülesandeks on kapitalistlike oluste ja üldse klasside lõpulik kaotamine, nende põhjuste täielik hävitamine, mis klassivaheid ja kurnamist tekitavad, ning kapitalismi jäänuiste äravõitmine majanduses ja inimeste teadvuses, kogu riigi töötavate elanikkude muutmine klassideta sotsialistliku ühiskonna teadlikkudeks ja aktiivseteks ehitajateks“ (XVII parteikonv. resol.).

II.

Kõige raskem oli põllumajanduse probleemi lahendamine. Milles seisib sotsialismi ehitamise võimalus põllumajanduses? Lenin kirjutab, et „niikaua kui meie väike-talurahva maal elame, on kapitalismi alus-põhi Venemaal kindlam kui kommunismil. Seda on tarvis mees pidada“.

Seilest järgneb, et põllumajanduse ümberkorraldamine sotsialistlikele alustele on seotud tööstuse ümberkorraldamisega — suurtööstuse loomisega. See Lenini õpetus sai partei poliitika lähtekohaks. Suure masinatööstuse arendamine lõi tingimused põllumajanduse ümberkorraldamiseks. Uus majanduspoliitika oli niisugune proletariaadi diktatuuri poliitika, mis kapitalismi ja kommunismi vaherkordi mees pidas. Mitmesugused vastasrindlaste rühmad ja rühmade pole kunagi uue majanduspoliitika sisust aru saanud. Ühed seletasid, et uus majanduspoliitika avab tee kapitalismile, teised tõendasid, et ta kindlustab sotsialismi võitu. Lenin ei rääkinud sellest, et uus majanduspoliitika sotsialismi võitu kindlustab. Lenin kõneles ainult sellest, et uus majanduspoliitika „nii poliitiliselt kui majanduslikult meie sotsialistliku majanduse alusmüüri ehitamise võimalust kindlustab“ (**Stalin**). Ülesanne seisib selles, et seda võimalust tõelikuks eluks muuta. See nõudis kõigepealt maa industrialiseerimise poliitikas isevoolutooria kõrvaleheitmist, nõudis kindlasti poliitika läbiviimist, mille

järele end. Venemaa, kui väikevalmistajate majapidamise maa, suurvalmistuse maaks tuleb muuta. Selles ainult seisis tagatis, et kapitalismi aluspinda Venemaal hävitada ja põllumajandusele sotsialistlikku arenmisteed näidata. Teiseks, maa industrialiseerimise poliitika nõudis leppimatut võitlust igasuguste kallakute vastu parteis ja nii linna kui küla kapitalistlikkudele ollustele pealetungimise poliitikat.

Põllumajanduse arendamiseks oli kaks teed: üks tee oli edasi sotsialismile, teine tee — tagasi kapitalismile. Parempoolsed (Buharin, Rõkov j. t.) arvasid, et on olemas veel mingisugune kolmas tee. Parempoolsed seletasid, et proletariaadi riigile olevat ükskõik, kelle käest ta vilja ostab: kas kulakult või keskmikult, peaasi, et vilja oleks. Muidugi ei olnud sel teoorial midagi ühist Lenini teooriaga ühel maal sotsialismi ehitamise kohta. Üksikmajapidamisele tagasi-pööramine, selle arendamine tähendas kulakluse jaluleseadmist, tähendas talurahva ekspluaterimist kulakluse poolt. Kulakluse jaluleseadmine ei võinud aga kaasa aidata sotsialismi ainelise aluse loomise võimaluse tõelikkuseks muutmisele, vaid, ümberpöörduvalt, „kulakluse jaluleseadmine peab kulakluse võimu loomisele ja nõukogudevõimu likvideerimisele välja viima... kolmas tee on tegelikult teine tee, kapitalismile tagasimineku tee“ (Stalin). Nii seisis küsimus, kui partei ägedat võitlust pidas trotskismi jäänustega ja parempoolsetega kollektiviseerimise küsimuses, ja nende isevoolu ning kulaku rahulikult sotsialismi kasvamise teooriat töörahvahulkade ees paljastas.

Partei purustas parempoolse kallaku ja igasugused teised parempoolse kallaku ripatsid. „Partei õigeaks juhtimiseks läheb peale muu vaja partei õiget liini, hulkade aktiivset toetust, et partei mitte ainult pealiini vastu ei võtaks, vaid päevast-päeva selle elluviimiseks tööd teeks, et partei igasuguste kallakutega ja leplikkusega otsustavat võitlust peaks, et partei kallakute vastu võideldes oma ridade ühtsuse ja raudse distsipliini looks“ (Stalin).

Kollektiviseerimise läbiviimine oli raske ülesanne. Kuid „head elu ei saa niisama muldu kätte“. Esimese viisaastaku esimene aasta, mil puudusid või olid õige väikesel arvul olemas traktorid, autod, kombainid, ühesõnaga, — puudus uus põllumajanduse tehnika, mis oleks aidanud suurt ümberkorraldamist läbi viia, värskest ühinenud väikemajapidajatel ühistööd kergendada, oli kolhoosnikkudele õige raske aasta. Need olid rasked ajad, sest pealis-

kaudselt paistis, nagu oleks paljudes kolhoosides majapidamine pärast ühinemist pahenenud, kuna selle põhjused kolhoosnikkude hulkadele tundmata olid. Kõik puudused ja raskused pandi kolhoosi kui süsteemi süüks. Peale selle töid üksikmajapidajad endiga kaasa kõik väikevalmistajate tujud ja iseloomu. „Oma seisukorra poolest pole kolhoosnikud enam üksikmajapidajad, vaid kollektivistid, kuid nende teadvus on praegu alles vana, on eraomaniku oma“ (Stalin). Sellest tulid ka omapoole kiskumise ja ühiskonna varanduse varguse nähtused kolhoosides, kulaklikud ollused kasutasid kolhooside majanduslikku ja organisatsioonilist nõrkust ning aitasid omalt poolt kaasa veel suuremale omakasupüüdmisele ja ühiskonna varanduse hävitamisele. Kulaklikud ollused seadsid kolhoosi proletaarsele riigile vastu. Klassivaenlane arvestas seejuures just mahajäänud kihtide meeoleoludega, ta kasutas osavalt majapidamiste rasket seisukorda, mängis kolhoosnikkude meeoleoludel ja ajutistel raskustel, mis justkui oleks kolhoosidest tingitud olnud.

Kapitalistlikkude maade ajakirjandus (Nikolaus Basseches „Päevalehes“ j. t.) nägi selles kolhooside „lagunemist ja kollektiviseerimise läbikukkumist“. Niisugune oli ja on klassivaenlase taktika, kes töötab seesmisel ja välisel väerinnal. Kodanline ajakirjandus ühes oma kirjasaatjatega ei suudagi uurida asjade põhiolu, nad jäävad alati nähtuste pealispinnale ja teevad oma järeldusi.

Mis tegi partei kolhooside seisukorra kergendamiseks? Esiteks, ta suurendas põllumajanduse tehnikat. Kolhooside jaoks saadeti maale suurel arvul traktoreid, uuemaid põllutööriistu, autosid, asutati masina- ja traktorijaamad. Põllumajanduse tehnika uuendamine ja suurendamine sai võimalikuks ainult selle läbi, et oli juba loodud oma sotsialistlik masinaehituse tööstus. Nii loodi objektiivsed tingimused kolhooside arendamiseks. Kuid sellest oli vähe. Teiseks abinõuks kolhooside kindlustamise alal oli poliitosaakondade loomine sovhoosides, masina- ja traktorijaamades. See tähendas kolhoosiliikumise subjektiivse külje kindlustamist. Kolhooside nõrkus ei seisnud mitte alati ja mitte ainult tehnika puudumises, vaid oleva tehnika nõrgas kasutamises ja sagedasti selle teadlikus rikkumises. Traktorit ja teisi uuemaid põllutööriistu ei purustatud mitte ainult oskamatusel pärast, vaid neid purustasid ka teadlikult sovhoosi ja kolhoosi pugenud kulakud, omapoolekiskujad kolhoosnikud,

kes ühiskondliku varanduse hoidmise tähtsusest aru ei suutnud saada.

Politiisakonnad muutusid tähtsamaks sovhooside ja kolhooside kindlustamise abinõuks. Küla parteiorganisatsioonide ümberkorraldamine valmistusliku põhimõtte järele, võitluses kogenud ja poliitiliselt arenenud seltsimeeste saatmine poliitosa-kondadesse suurendas kolhoosliikumises parteiorganisatsioonide mõju, tõstis nad kõrgemale tasemele. Revolutsiooni subjektiivne tegur külas tugevnes. Sm. Kaganovitsh ütles ÜK(e)P keskkomitee ajaloolise jaanuaripleenumi tööst kõneldes, et poliitosa-kondade üheks suuremaks ülesandeks on „kaadrite kasvatamine ja kõige tähtsamaks — võitlus ümbermoondunud inimeste vastu kolhoosides ja sovhoosides, nende vastu, kes endid kommunistideks nimetades tõelikult ei võitle ja kolhooside ning sovhooside eest enamlikku võitlust ei pea. On niisuguseid sovhooside direktoreid olemas, kes sovhooside varandusega kui oma isikliku varandusega ümber käivad“ (sm. Kaganovitshi sõnad).

Missuguse muudatuse see enamline parteipoliitika külasse tõi? Sm. Stalin ütles Ameerika ajalehe kirjasaatja Durantyga jutledes, et põllumajanduse probleemi — seda kõige raskemat probleemi — võib lahendatuks pidada. Vaatame mõnda fakti selle väite tõestuseks. Esimese viisaastaku lõpuks muutus Liidu põllumajandus sootuks teiseks, võrreldes viisaastaku algusega. Endise 24 miljoni üksikmajapidamise asemel oli Nõukogude Liidus 1932. a. lõpul 211.000 kolhoosi, kuna vähem kui 9 miljonit üksikmajapidamist jäid esimese viisaastaku lõpul veel väljapoole kolhoose. 1932. a. lõpuks oli asutatud 5820 sovhoosi ja 2498 MT Jaama. 1933. a. kasvab viimaste arv mitme saja võrra. See võima das 1933. aastal riigile muretseda üle 77% kogu vilja üldsaagist sotsialistliku sektori arvel. Sellel on määratusuur tähtsus. Proletaarne riik ei olene leivamuretsemises üksikmajapidamistest. Selles seisab ka üks tähtsam ja peamine põhjus, miks 1933. aastal riiklik vilja kokkuostmine juba 15. detsembriks, s.o. enne tähtaega täideti.

1933. a. oli kolhoosidel esimene jõukusele sammumise aasta. Sm. Stalin ütles 1933. a. kevadel oma kõnes, et kolhoosliikumise alal on partei ülesanne „tõsta kolhoosnikud — nii endised kehvikud kui ka endised keskmikud — veel kõrgemale tasemele. Ülesanne seisab selles, et teha kõik kolhoosnikud jõukateks“. Partei suuremaks võiduks 1933. a. on põllumajanduse alal see, et teraviljakultuuride kogusaak,

eelmise aastaga võrreldes, 1200 miljoni puuda võrd kasvas. 1933. a. said kolhoosnikud keskmiselt 7 kilogrammi teravilja tööpäeva kohta. Paljudes raiioonides on see norm suuremgi, ulatades 15—20 kilogrammini tööpäeva eest ja peale selle veel 3—7 rubla iga tööpäeva eest rahas. See on sissetulek, mida ei keskjalupoeg, ega seda vähem veel kehvik kunagi oma elus pole näinud ega kuulnud. See näitab, et Nõukogude Liidus töölisel kui ka kolhoosnikul homse päeva eest muret ei ole ja nad teavad, et ainult nende tööviljakuse ja töömäära suurenemisest nende materjaalne ja kultuurne elutase oleneb. 1933. a. võidud põllumajanduse saagi tõstmises on organiseeritud töö tagajärg, milles mitte väikest osa ei mänginud poliitosa-konnad, kust hulkadesse kanti uut töövaimustust ja suuremat klassilikkust valvelolekut ning klassiteadvust.

Vaatame veel ühte ala, mis kolhooside jõukuseteele astumist tõestab. Võtame näiteks kas või külvi lennukilt. Selle uue tehnika toomine põllumajanduse alale, selle tehnika arenemine on võimalik ainult sotsialistlikkudes suurmajapidamistes, nagu kolhoosides ja sovhoosides. 1931. a. külvatilennukitelt 4200 ha, 1932. a. juba 64.940 ha ja 1933. a. — 188.000 ha. Ohulaevandust kasutati ka põllukahjurite hävitamiseks.

Nii muutis partei põllumajanduse kollektiviseerimise võimaluse tõelikkuseks. Stalini loosung — teha kõik kolhoosnikud jõukateks — leidis laialist vastukõla ja kutus esile kolhoosnikkude seas valmistusliku aktiivsuse ja algatuse suure tõusu. Riik andis põllumajandusele tehnika, kolhoosnikkude oma aktiivsus, algatus, tööviljakuse tõusmine ja aus töötamine, ühinedes sotsialistliku tehnikaga, sünnitasid juba esimesel aastal jõu, millist enne külas pole nähtud; järgmistel aastatel muutub see jõud tehnika uuendamise ja laiendamisega kümnekordseks. Teisel viisaastakul suureneb MTJ arv 2498-lt 6000-ni 1937. a., kusjuures masina- ja traktorijamad kõigi kolhooside töö ära teevad. Traktorite arvu suurendatakse 2225 tuh. hobusejõult 1932. a. 8200 tuh. hobusejõuni 1937. a., s.o. 3,7 korda; kombainide hulka — kuni 100 tuh. kombainini ja autode hulka põllumajanduses — kuni 170 tuh. autoni, s.o. enam kui 12 korda.

Niisugust tehnikat võib põllumajandusele anda ainult sotsialistlik riik oma sotsialistlikult suurtööstuselt. Meie näeme, missuguse seadusepärasusega Nõukogude Liidu majandus areneb. Lenini poliitika teostamine kindlustas lõpulikult põlluma-

anduse arenemise sotsialistlikkudel roobastel. Meie võitudel on määratu rahvusvaheline mõju. Kapitalistlike maade talupoeg näeb ja õpib meie võitudest. Ükski kodanluse vale ja moonutamine ei suuda tehnika suuri saavutusi ja edusamme Nõukogude Liidus ümber lükata. Kuna teised maad tehnika arenemisele igaviisi takistusi teevad, jätkab Nõukogude Liit tehnika arendamist igal alal. Põllutöö muutub meil ikka enam kergeks masinatöök. Raske ja kurnav põllutöö kaob ühes kapitalistideklassi jäänustega. Niisugune on ühiskondliku arenemise seadus proletariaadi diktatuuri ajajärgus. Sotsialismi ehitamine ja klasside likvideerimine sünnib sotsialismi valmistavate jõudude kasvu alusel. Sel põhjal toimub nii üldise tehnilise mahajäävuse kui ka põllumajanduse mahajäävuse likvideerimine.

III.

„Teise viisaastaku põhimiseks ja otsustavaks majanduslikuks ülesandeks on kogu rahvamajanduse ümberkorralduse teostamine... selle teostamise tingimuseks peab olema uue tehnika ja uue valmistuse vallutamine. „Uue ehitustöö vaimustust“... tuleb teisel viisaastakul täiendada „uute tehaste ja uue tehnika vallutamise vaimustusega, tööviljakuse tõsise tõstmisega ja omahinna alandamisega“ (Molotovi ja Kuibõschevi teesidest). Selle tehnilise ümberkorralduse püüdi täitmine nõuab niisugust töö ja tegevuse organiseerimist, mille juures oleks kindlustatud: 1) igapäevase majandusliku juhtivuse operatiivsus ja konkreetsus; 2) paremate inseneride koondamine otsustava tähtsusega ettevõtetesse; 3) tööliste töötasu õige korraldamine, mis kindlustaks tööviljakuse tõusu; 4) sotsialistliku võistluse tõstmine uue tehnika vallutamise sihis; 5) kindla vastutuse ja valmistusliku distsipliini sisseseadmine; 6) revolutsioonilik valmisolek proletariaadi diktatuuri vaenlaste vastu; 7) tööliste ja töötava talurahva liidu edasi-kindlustamine.

Seoses nende küsimustega omab organisatsiooniline küsimus nüüd erilise tähtsuse. Enamlaste partei on organisatsioonilise töö alati otsustanud vastavalt ajajärgule ja selles ajajärgus maksvate tingimuste kohaselt. Molotovi ja Kuibõschevi ning Kaganovitshi teesides maksab nende küsimuste alal kindel ühtsus. Üks annab suurte tööde programmi teisel viisaastakul, teine näitab tee ja abinõud selle programmi teostamiseks.

Enamlise pealetungimise sisu majan-

duse ümberkorraldamise ajajärgul iseloomustades näitas Stalin oma kõnes partei XVI kongressil majanduslike ülesannete ja organisatsiooniliste küsimuste ühtsuse peale: tarvis on „organiseerida ametiühingute, kooperatiivide, nõukogude ja igasuguste teiste hulgaliste organisatsioonide praktilist ümberehitamist rekonstruktsioonijärgu nõuete kohaselt; luua neis südamik kõige aktiivsematest ja revolutsioonilisematest töolistest, kõrvale tõrjudes ja isoleerides oportunistlikud, trade-unionistlikud, bürokratlikud ollused; vaja on neist välja ajada võõrad ja ümbermoondunud ollused ja eraldada vastutavale tööle uusi töölisi altpoolt... mobiliseerida parteid ennast kogu pealetungi organiseerimisele, kindlustada ja võitlusesuutelisemaks teha parteiorganisatsioone“ (Stalin, partei XVI kongressil).

Sellest Stalini seadest välja minnes otsustas partei keskkomitee ringkondade likvideerimise läbi viia ja raioonid luua, samuti ka kõrgema rahvamajanduse nõukogu likvideerida, mille asemele loodi kolm uut komissariaati (rasketööstuse, kergetööstuse ja metsatööstuse rahvakomissariaadid). Söetööstuses ja veonduses likvideeriti funktsionaalne juhtimise süsteem, organiseeriti poliitilised osakonnad MT Jaamades, raudteel ja õhuvõimkondades. Sellest näeme, et partei, arvesse võttes uusi tingimusi ja olukorda ning valmistuslike jõudude taset antud ajal, riigi juhtivaid organe järjekindlalt ümber korraldas. Nüüd on uute võitudega, mis partei esimesel viisaastakul sai, sotsialistlikud valmistuslikud vahekorrad ja valmistamisjõud kõrgemale tasemele tõusnud, ja sellest on tingitud ka organisatsiooniliste küsimuste uutemoodi ülesseadmine.

Senise seisukorra juure jäämine tähendaks organiseerimistöe mahajäämist poliitilistest ülesannetest. Teesid seavad organiseerimistöe uutemoodi üles. Kuni viimase ajani on meile kõigile tuntud partei algorganisatsioonina — parteirakude (jatsheika). See nimetus on jäänud partei põrandaall olemise ajast. Selle nimetusega oleme kõik harjunud. Enne ja ka viis aastat tagasi seisis partei organisatsioon koos väikestest ettevõtte rakukestest 10—20 ja kuni 100 liikmega. Nüüd on 10—20 liikmelisi rakukesti vaid üksikud, — needki suurelt osalt asutustes, kooperatiiv-ettevõtetes, kuna tööstuslike ettevõtetes rakukestesse kuulub 100—300—500 ja sagedasti üle 1000 inimese. Partei „rakukese“ mõiste ei vasta niisuguse koosseisu juures neile ülesannetele, mis meie ees sei-

savad. Teesides kirjutatakse selle kohta: „et parteiringid praegusel silmapilgul nii oma koosseisu, kui ka oma ülesannete ja faktilise töö poolest vanatüübiliste ringide raamidest üle on kasvanud, otsustab kongress olemasolevad parteiringid tehaste, transpordi, punaväe, kolhooside, ülikoolide, asutuste ja teisteks **parteiorganisatsioonideks** ümber moodustada, milliste eesotsas seisab parteikomitee, aga töökodades, töövahetustes ja osakodades moodustada töökoja organisatsioonid, partei organisaatoriga eesotsas, kes valitakse selle parteiorganisatsiooni üldkoosolekul ja kinnitatakse tehase parteikomitee poolt“.

Nõukogude Liidu kommunistlik partei on võitnud uskumata suured raskused. Need raskused kasvasid meil enamuses oleva talurahva väikevalmistuse viisidest, mis nüüd kaugelt suuremalt osalt on likvideeritud. Partei autoriteet on laialistes töörahvahulkades määratusti kasvanud. Sotsialismi ehitamise idee on kümnete miljonite inimeste mõistusesse ja igapäevasesse ellu tunginud. See asjaolu nõuab parteilt ja parteiliikmetelt kahte peasaja: esiteks, — selget, tingimustele vastavat konkreetset juhtimist, ja teiseks — igalt parteiliikmelt ja poliitilistelt ja tehnilistelt teadmiste taseme kõrgemale järjele tõstmist. Ilma nende kahe omaduseta ei ole võimalik viisaastakus ettenähtud plaane täita. Üldiselt on parteil nüüd tarvis üks tähtsamaid küsimusi kiiresti otsustada. See küsimus seisab selles, et partei koosseisu omaduslikku taset tõsta nende ülesannete kõrgusele, mis meie ees seisavad niihästi klasside endi kui ka nende põhjuse kaotamiseks, mis klassilist erinevust sünnitavad.

„Vaevalt tuleb keegi kinnitada, et hea poliitilise liini andmisest üksi küllalt ja asjal sellega lõpp on. Ei, see on ainult pool asja... tarvis on niisuguseid inimesi, kes juhtnõore oskavad teostada, kes juhtnõõridest aru saavad ja oskavad neid ellu viia“ (Stalin). Partei poliitika teostamine nõuab objektiivseid ja subjektiivseid tingimusi. Partei poliitika teostavad ja viivad ellu inimesed. Inimeste oskusest ja teadmistest oleneb partei liini õige teostamine. Selles mõttes on parteiorganisatsioon, kui kollektiivne inimeste jõud, liikumises subjektiivne tegur ja iga üksiku parteiliikme teadvuse tase kogusummas määrab ära selle subjektiivse jõu tugevuse.

Missuguseid abinõusid pakuvad teesid parteiorganisatsiooni tugevaks tegemiseks? Esiteks — üle minna „üldiselt“ ja abstraktselt juhtimiselt konkreetsele juhtimisele, üldiselt resolutsioonidelt konkreetsete ot-

suste juure; teiseks — kõvendada juhatajate isiklikku vastutust nende hooleks antud töö eest; kolmandaks — kindlaks määrata partei ja valitsuse otsuste täitmise süstemaatiline hoolikas kontroll ettevõtja juhataja enda poolt; neljandaks — kindlustada kvalifitseeritud tööliste üleviimine aparaadist ja kantsleidest otsekohesesse valmistustegevusse.

Partei seab juhtimise küsimuse täiesti uut moodi üles. Parteiorganisatsioonide ümberkorraldamise, tööliste ja talurahva inspeksiooni ja kontrollkomisjonide ümberorganiseerimise sisu seisab selles, et sel teel partei raudset distsipliini ja proletariaadi diktatuuri veel enam kõvendada; sest klassideta sotsialistliku ühiskonna ehitamine viib kapitalistlikkude olluste viimaste jäänuste „väljatõrjumisele kõigist nende vanadest seisukohtadest ja määrab nad lõpulikule hukkamisele“. See aga omakorda kutsub teisel viisaastakul esile klassivaenlase veel ägedama vastupaneku ja ühtlasi klassivõitluse teravnemise. „Teisest küljest peab teise viisaastaku, töölis- ja talurahvahulkade elutaseme põhjaliku tõusu viisaastaku ülesannete teostamine kogu rahvamajanduse tehnilise ümberkorraldamise alusel laialistes töörahva — sotsialismi ehitajate — hulkades paratamata esile kutsuma töörahva vaimustuse, valmistusliku aktiivsuse ja kasvava püüde tehnikat vallutada“ (Molotovi ja Kuibõschevi teesid).

Partei 17. kongressi teesid annavad konkreetse plaani sotsialismi ehitamiseks. Tööpuuduse kaotamine ja kõigile tööliste ning teenijatele töö kindlustamine (Nõukogude Liidu tööline ja talupoeg ei tunne muret homse päeva eest, nagu seda muret tunneb tööline ja talupoeg kapitalistlikkudel maadel), 7-tunnine tööpäev ja üldise kultuurilise taseme tõstmine — see kõik loob töölishulkadele võimaluse tööviljakuse tõstmiseks ja võimaldab ainelise seisukorra parandamise teel sotsialistliku ühiskonna ehitamist veel kiiremini lõpule viia. Partei on sm. Stalini otsekoheselt juhtimisel igal alal näidanud, et ta oskab nõukogulises korras peituvaid võimalusi sotsialismi ehitamisel tõelikkuseks muuta.

Uutmoodi töötada ja utmoodi juhtida — seda on meile sm. Stalin korduvalt õpetanud. Stalini kuus ajaloolist tingimust kõnelevad eestkätt just **utmoodi juhtimisest**. Ka 17. parteikongressile esitatud teesides ilmneb see Stalini stiil. Enamlise juhtimise kunst seisab ka selles, et vastavalt uuele olukorrale organiseerimistööd korraldada. Seda enamlist organiseerimistööd kunsti ja

juhtimise oskust tuleb meil õppida neist teesidest. Selles mõttes peavad teesid igale töölisele, kolhoosnikule, teenijale ta tegevuse ja töö programmiks jääma.

„Partei XVII kongress kohustab kõiki kommuniste, kus nad ka ei töötaks, käes-

olevas otsuses tähendatud abinõude läbiviimist kõigi proletariaadi diktatuuri asutuste organisatsiooniliseks ümberkorraldamiseks ja töö paremaks tegemiseks kindlustada“ (Kaganovitshi teesidest).

Leninlik rahvuspoliitika võidab

Üneks tähtsamaks edusaavutuseks, millega meie partei oma XVII kongressile läheneb, on kõige suurem võit leninliku rahvuspoliitika alal. Mitte kunagi ei ole rahvuslike nõukogude-vabariikide tõelik õitseng ja kiire kasv veel nii selgesti näha olnud, kui praegu. Need rahvused, kes omal ajal olid maha jäänud, tsarismi ja kapitalismi poolt kurnatud ja maha surutud, astuvad täna sotsialistliku ühiskonna eesrindsete ehitajate ridadesse. Suure rahvaste pere — NSVL — täielikkude liikmetena võivad nad ikka uusi ja uusi kõrgendikke oma kätte.

Vaadake näiteks Ukraina, Taga-Kaukaasi, Usbekistani, Valge-Venemaa, Tatarimaa, Volga sakslaste vabariigi, Tshuvaschi, Kabardino ja teiste rahvuslike vabariikide ja oblastiitide suursaavutusi. Niisugused suured murrangud on teostunud rahvuslike vabariikide ja oblastiitide kümnete miljonite töötajate majanduses ja teadvuses, kes tunnevad, et nende ees on avanenud uus väljavaade, mis endas sisaldab sõna tõsisel mõttes muinasjutulise majandusliku tõusu, ainelise eluolu ja kultuurse taseme kiire kasvu.

Viisaastaku esimeste aastate kestel on rahvuslike vabariikides loodud võimsad tööstuse kolded, teostub valmistamisjõudude uus paigutus. Ukraina rikastus niisuguste praegusaja tehnika imedega nagu Dnepri elektrijaam, Harkovi traktoritahas, Harkovi turbiinitahas, Kramatori j. t. tehased; on muutunud vana Donbassi nägu, mis „liht mullakaevurite“ Donbassist on muutunud kõige uuemate mehhanismidega varustatud ettevõtete süsteemiks. Taga-Kaukaasi põbood Rioni elektrijaama tuled, ja Taga-Kaukaasi töölised ning kolhoosnikud saavutavad kõige suuremaid võite võitluses nafta, puuvilla ja lähistroopiliste kultuuride eest. Usbekistanis kerkivad üles kõige suuremad kiutööstuse vabrikud, kerkivad kümnete ja sadadena teised tööstuslikud ettevõtted rahvuslike vabariikides ja oblastites. Ja nende **uute tööstuse kollete** ümber kasvavad ja kõvenevad kohaliku rahvusliku proletariaadi kaad-

rid, ikka rohkem kõveneb proletariaadi diktatuuri aluspind — kõveneb proletariaadi mõju talurahva peale.

„Kui eraomandus ja kapital paratamata inimesi lahutavad, rahvuslikku vaenu õhutavad ja rahvuslikku rõhumist suurendavad, siis sama paratamata lähendavad inimesi kollektiivne omandus ja töö ja õnnistavad rahvusliku vaenu alused ning hävitavad rahvusliku surve,“ — ütles sm. Stalin juba partei X kongressil. Elu näitas nende sm. Stalini programmist kinnituste õiglikkust. Sotsialismi võidud, **ühiskondliku omanduse** ikka suurenev ülekaal lähendavad NSV Liidu mitmesuguste rahvaste töölisi ja talupoegi ikka enam ja enam üksteisele, toovad kaasa rahvuslike nõukogukultuuride õitsengu, mis vormilt rahvuslik, kuid siiski sotsialistlik.

Need sotsialistliku ehitustöö võidud rahvuslike oblastites ei ole kätte saadud isevoolu teel. Nad on saavutatud leninliku rahvuspoliitika võidurikkas käigus, suurriiklike kodanlike marurahvuslaste ja kohalike kodanlike rahvuslaste purukslõõmise tagajärjel.

Meie partei üleminek laialisele sotsialistlikule pealetungile, lausakollektiviseerimise ja kulakluse kui klassi likvideerimise poliitikale, kapitalismi viimaste juurte väljatrimine pörkas kokku kodanlik-rahvuslike oluste meeletu vastupanekuga, kes võitlesid eraomanduse alalhoidu eest ja unistasid kapitalismi uuesti tagasiseadmisest. Hinge vaakuvate kapitalistlike klasside jäänused, kes endid igatviisi maskeerivad, tarvitavad kõige mitmekesisemaid sabotaashi, kahjutegemise, kolhooside seestpoolt lõhkumise võtteid, tungivad nõukogude asutustesse jne.

Selle uue taktika tõi klassivaenlane ka rahvuspoliitika läbiviimise jaoskonda. UK(e)P KK ja KKK ühendatud peenumi resolutsioon, mis avaldatud 27. nov. s. a. sm. S. Kossiori aruande kohta rahvuspoliitika teostamise tulemuste ja lähemate ülesannete üle Ukrainas, näitab, missuguseid keerulisi manöövreid tarvitasid ja tar-

vitavad kodanlis-rahvuslikud ollused, kes ihkavad Ukraina muuta Poola ja Saksa faschismi asumaaks. Seda Ukraina kodanliste rahvuslaste alatut tööd, mida juhtisid imperialistlikud intervendid, kergendas enamliku valvsuse nüristumine ja need vead, mis Ukraina kompartei tegi.

„... UK(e)P ei pannud tähele ja ei teinud kohe avalikuks Ukraina rahvuslike oolluste, purukslöödud klassivaenlase agarat sissetungimist kolhooside masina- ja traktorijaamade juhtivatesse asutustesse, mitmesugustesse nõukogude, maa-, kultuur-asutustesse ja isegi parteiorganisatsioonidesse selleks, et seal kahju teha ja partei ning nõukogudevõimu korraldusi kontrrevolutsiooniliselt saboteerida.

Enamliku valvsuse lõdvenemine, mis kontrrevolutsioonilistel oollustel kergendas laialist tööd arendada ja sotsialistlikule ehitustööle Ukrainas suurt kahju teha, oli Ukraina kompartei ja UK(e)P KK, kui tema juhtiva organi suur viga“, — öeldakse UK(e)P KK ja KKK ühendatud pleenumi resolutsioonis.

Seda parteiorganisatsioonide enamliku valvsuse lõdvenemist, mõnede rahvus-kallakliku vaimuga mürgitatud „kommunistide“ ükskõiksust, aga mõnikord isegi nende kaasabi ära kasutades, — paigutasid kontrrevolutsioonilised oollused oma jõud kohtadele selleks, et sabotaashi ja kahjutegemist organiseerida. **Ukrainastamise valsklipu all teostasid nad kodanlis-natsionalistlike meetodeid mitmesugustest rahvustest töötavate hulkade vastastikuse üksteisest äravõõrutamise ja rahvusliku vihavaenu õhutamise alal.**

Kodanlised rahvuslased ei põlanud ühtegi abinõu oma kahjutegeliste eesmärkide kättesaamiseks. Nad rikkusid, moonutasid rikast Ukraina keelt, solkides seda teadlikult poola- ja saksakeelsete sõnadega, kõiki elemente, mis vene keelega ühised, välja vihtudes. See töö oli üks lüli sellest „laiaulatuslikult sepišetud“ plaanist — Ukrainat Nõukogude Liidu küljest ära kiskuda. Koolides teostasid nad vägivaldset „ukrainastamist“. Olgu siinjuures öeldud, et kodanlistel rahvuslastel, kes kohalikku marurahvuslikku märatsust kultiveerisid, korda läks karistamatalt töötada mitte ainult Ukrainas, vaid ka Valge-Venemaal. Selleks on küllalt kas või õpetaja Stjepuro lugu meele tuletada, millest omal ajal (1933. a. veebruaris) „Pravda“ kirjutas.

Klassivaenlast toetasid otsekohe Ukraina rahvus-kallaklikud oollused. Tarvitseb vaid meelde tuletada **Schumski** j.t. parteivaenu-

list rahvus-kallaklikku rühma, mille omal ajal paljastas Ukraina parteiorganisatsioon sm. **Kaganovitshiga** eesotsas.

Viimastel aastatel kujunes parteis uus rahvuslik kallak välja, mille eesotsas seis **N. A. Skrõpnik**. Skrõpnik ei sattunud kaugeltki mitte juhuslikult Ukraina rahvuslaste seisukohtadele, kes püüdsid leninlikku rahvuspoliitikat kasutada kulakliku rahvusluse huvides, et Ukrainat välismaa kapitalistidele ja mõisnikkudele allutada. Ukraina rahvuslaste kogunemine Skrõpniku ümber algas juba 1923. a., mil ta nõukogude vabariikide liiduriigiks ühendamise küsimuse arutamisel kõneles liiduriigi loomise idee vastu, milline liitriik väise vaenlase, kapitalistliku ümbritsuse ees esines kui ühine liit. Skrõpnik püüdis juba siis võitlust kahel väerinnal, suurriikliku (vene) ja kohaliku marurahvusluse vastu asendada võitlusega ainult suurriikliku marurahvusluse vastu, **teise — kohaliku ukraina rahvusluse hädaohtu eitades** ja varjates ja tegutsedes viimase huvides. Juba siis avastas sm. **Stalin** nõupidamisel rahvusliku küsimuse üle Skrõpniku ja Rakovski seisukohtade oportunistliku sisu.

Partei teostas ja teostab leninlikku rahvuspoliitikat võitluses **kahel väerinnal**. Meie teame, et kogu poliitilisele olukorrale vastavalt otsib partei alati käesoleva ajajärgu kohta hädaohtu üles. Niisugune hädaoht on Ukraina parteiorganisatsioonide praegusel jaamavahel kodanline rahvuslus, mis püüab kapitalistlikku korda Ukrainas uuesti jalule seada sel teel, et Ukrainat Nõukogude Liidust lahti kiskuda ja teda Saksa või Poola faschismile allutada.

UK(e)P KK ja KKK ühendatud pleenumi resolutsioon märgib ära, et „**suurriiklik vene marurahvuslus on endistviisi peahädaohuks kogu Nõukogude Liidu ja kogu UK(e)P ulatuses**“, ühes sellega aga ütles ta otsekohe, et „**mõnes NSVL vabariigis, eriti Ukrainas, on praegusel silmapilgul peahädaohuks kohalik ukraina natsionalism, mis imperialistlike ühendite ühte liitub.**“

Edasi kriipsutab resolutsioon alla kõigi parteivaenlaste **uut taktikat**, kes käesoleval ajajärgul üksteisega blokeeruvad.

„Iseäranis on vaja silmas pida, — on resolutsioonis öeldud, — vene suurriiklike marurahvuslaste ja ukraina rahvuslaste uut taktikat, keda toetab kogu kontrrevolutsioon, seal hulgas ka trotskistid, kes käesoleval jaamavahel Ukraina NSV Liidu küljest ärakiskumise platvormil üks-

teisega blokeeruvad selleks, et NSVL seisukohti nõrgendada ja kapitalismi seisukohti kõvendada.“

ÜK(e)P leninliku KK juhatusel ja toetusel, partei ja kogu töörahva juhi sm. **Stalini** juhatusel, kes paremini kui keegi teine oskab klassivaenlase taktika kõigist keerdkäikudest aru saada, parandas Ukraina kompartei oma vead, tähistas pleenumi otsustes tervikulise programmi rahvuspoliitika teostamise lähemate ülesannete ja hulkade rahvusvahelise kasvatusel alal.

Kõige lähema aja jooksul, läinud aasta kestel, on Ukraina sotsialistliku ehitustöö kõigil aladel suur murrang korda saadetud. **Ukraina kolhooside hiilgav võit on kulakliis-natsionalistlikkude olluste enamliku purukslõõmise otsekohene tagajärg!**

Kahjurite ja interventide kiuste sammuvad Ukraina kolhoosid enamlikul juhtimisel jõuka elu poole, ikka selgejoonelisemaks ja katkestumatumaks muutub Ukraina sotsialistlik tööstuse töökäik. Ukraina nõukoguline rahvuslik kultuur, mida Saksa ja Poola fashismi palgasulased tahtsid lämmatada ja ära moonutada, tõuseb õitsele. Äravõitmatu on ukraina tööliste, kolhoosnikkude ja kõigi töötajate jõud, keda juhib enamlik partei.

Kodanlist natsionalismi purustades ja parteisse pugenud tööliklassi vaenlasi

paljastades „jatkab partei kõige halastamatumat võitlust suurriikliku vene marurahvusluse vastu, milline tegelikult on Ukraina rahvusluse liitlane, ja teataval määral ka teda toitev allikas“ (UK(e)P KK ja KKK ühendatud pleenumi resolutsioon).

Otsustavat osa nendes sotsialismi võituses, millest Ukraina kolhoosnikud ja töölised hiljuti „Pravdas“ rääkisid, etendas Ukraina parteilise juhtimise kõvendamine ja UK(e)P KK abi. Ja praegu, XVII parteikongressi läve eel on Ukraina sotsialistlikul nõukogudevabariitil õigus oma saavutuste üle uhke olla. Tema on suuteline täitma oma osa — olla NSVL eelvalvepostiks Läänes! Eesrindsete rahvuslikkude vabariikide ja oblastite seas on Ukraina päralt proletarse revolutsiooni kantsi kõikumatu koht, nagu ta seda väärrib.

„Meist lahkudes käskis sm. Lenin meil Vabariikide Liitu kindlustada ja laiendada. Meie vannume sulle, sm. Lenin, et meie ka selle sinu käsusõna auga täidame“ — ütles sm. Stalin 10 aastat tagasi Lenini kirstu juures.

Partei täidab auga selle suure enamliku vande. Tema on leninliku rahvuspoliitika täieliku võidu kindlustanud.

(„Pravda“, 28. XI, 1933.)

KITK XIII täiskogu

M. Mõtleja

Uue revolutsioonide ja sõdade voo eel

I.

Neli ja pool aastat kestab enneolemata sügav majanduskriis. Tööstus ja põllumajandus kapitalistlikkudes riikides ning rahvusvaheline kaubandus on langenud niisugusele tasemele, millel nad olid ligi poolsada aastat tagasi. Neli ja pool aastat kapitalistlikku majanduskriisi on kalliks maksnud läinud. Majanduslik kahju, mida sünnitas suur ilmasõda, hinnatakse majandusteadlase E. Schultz'i poolt 744—833 miljardi kuldmarga suuruses. Kuid kolme kriisiga aastal 1929—1932 on vaid Põhja-Ameerika Ühendriikide ja Saksamaa rahvusliku sissetuleku kogusumma umbes 500 miljardi kuldmarga suuruses vähenenud. See arv üksi juba annab pildi sellest, missuguseid laastamisi toob kapitalistlikkudele maadele majanduskriisi aremine. Täiesti põhjendatult nimetas sm. Sta-

lin käesolevat majanduskriisi „kõige tõsisemaks ja kõige sügavamaks senini aset leidnud üleilmalistest majanduskriisidest“.

Palavlikult otsib kodanlus väljapääsu kriisist. Ta halvendab tööliklassi olukorda: surub alla tööpalga, paneb nälgima miljonid töötuid, süvendab kurnamist, muudab kerjuseks laiad talurahva hulgid, röövib paljaks ja patskab seniselt aluselt linnade keskkihid. Majanduslikkude kriisilahendamise abinõude kõrval tarvitab kodanlus kõige laiemas ulatuses politseilist-faschistlikku terrorit, töötavate klasside kasvava rahulolematuse allasurumist relvastatud jõuga. Ikka kindlama kuju omandavad püüded leida lahendust uue ilmasõja ehk Nõukogude Liidu vastase sõja näol.

Milliseid tagajärgi on kodanlised klassid nende abinõudega saavutanud? On kodanluse võim kõvenemas? On tööliklass tagasi löödud?

Vastuse kõigile nendele küsimustele andis 1. a. detsembris Kommunistliku Internatsionaali täidesaatekomitee XIII täiskogu (pleenum).

XIII täiskogu otsustest loeme:

„Kapitalismi põhialused langevad juba tema kõige sügavamate ilmlahendamata vastuolude tagajärjel. Üleilmne majanduskriis põimus kõige tihedamalt läbi kapitalismi üldkriisiga, muutes sellisel määral teravaks kõik kapitalistliku ilma põhivastuolud, et igal ajal võib tulla pööre, mis majanduskriisi muutumist revolutsioonilikuks kriisiks tähendab.“

Käesoleva majanduskriisi iseäralduseks on tema arenemine kapitalismi üldkriisi alusel. Kapitalistlik ilm tundis kriise ka varem. Kapitalismi õitseajajärgul vaheldusid kriisi- ja tõusu-ajajärgud korrapäraselt. Tõus andis maad ülevalmistuse-kriisile — kaupu oli valmistatud rohkem kui turg suutis alla neelata, — kriisi asendas uus tõus, mis ületas eelmise. Kapitalism laienes, kasvas.

Tänapäev on niisugune arenemine võimatu. Kapitalism on oma ea ära iganenud. Monopolistlik, imperialistlik kapitalism on mädanev, lagunev kapitalism. Ta langus ja lagunemine ei sünni muidugi sirgjooneliselt. Ta arenemises leidub tõuse, isegi määratuid hüppeid, kuid see arenemine sarnaneb surmaeelsetele kramplike kudele liigutustele, konvulsivsetele tõmmetetele.

Kapitalistliku valmistusviisi põhivastuolu: vastuolu ühiskondlike valmistusejõudude kõrge arenemise ja nende kitsa kapitalistliku kesta, kapitalistlike varanduslike vahel oli ja on majanduskriisi põhjuseks. Senikaua kui kapitalismi eelrinna maadel võimalusi oli oma sisemist turgu laiendada ja väljavedu asumaade ning vähemarenenud kapitalistlikele maadele suurendada, võis majanduskriisi arenemine ise eeldusi luua kriisi lahendamiseks ja uueks tõukeks. Monopolistliku kapitalismi ajajärk tõi kapitalistliku valmistusviisi põhivastuolu ääretu teravnemise ning selle alusel ääretu teravnemise võitluses turgude eest imperialistide vahel. 1927. a. detsembris konstateeris sm. Stalin, et „turgude probleem on praegu kapitalismi põhiprobleemiks... Kapitalismile jääb kitsaks praegustes turgude ja mõjupiirkondade raamides“. Seda probleemi, mis kapitalistliku valmistuskriisi põhivastuolust kerkib, ei suutnud lahendada ka ilmasõda. Vastupidi. Ühenduses ilma sõjaga ja ta tagajärjel tekkis kapitalismi üldkriis.

Milles seisab kapitalismi üldkriis?

Kõigepealt — üldise ilmastusteemi jagunemises Oktoobrirevolutsiooni tagajärjel kahte põhimõttelikult vastukäivasse osasse, — uue sotsialistliku majandussüsteemi sündimine. Teiseks — kõige suuremas vastuolude teravnemises kurnavate ja kurnatavate klasside vahel, klassivoitluse arenemises avalikuks klassisõjaks, revolutsiooniks kurnajate vastu. Kolmandaks — vastuolude teravnemises veriselt allasurutud asumaade ja imperialistlike „oma“ maade vahel, asumaade rahvaste, rahvuslisdemokraatliku imperialismivastase revolutsiooni arenemises. Lõpuks — vastuolude ennenägematus kasvamisest imperialistlike riikide vahel. Kõik need momendid annavad tunnistust kapitalismi surmahaigusest, räägivad selget keelt üle pääsemata vastuoludest, mida kapitalistlik kord lahendada ei suuda.

Tõsi, peale ilmasõda läks kapitalismil küll korda teatud tõusu majanduses saavutada. Kuid see tõus ei ületanud sõjaeelset, ja temale järgnes kriis, sügavam kõigist eelmistest. Peale ilmasõda saavutatud kapitalismi stabilisatsioon oli ja võiski olla ainult osaline, ajutine, mädanev. Stabilisatsioonist endast pidi kasvama ja kasvaski välja kriis, mis vankuma paneb kogu kapitalismi alused. Areneva kapitalistliku üldkriisi alusel võis osaline kapitalismi stabilisatsioon kõiki kapitalistliku korra põhivastuolusid ainult suurendada ja teravamaks ajada.

Vastupidi kõiksugustele kodanlastele ja sotsialistlikele soolapuhujatele, kes „organiseeritud“ kapitalismi juustasid, näitas marksistlis-leninliku teooriaga varustatud Kommunistlik Internatsionaal, oma suure juhi Staliniga eesotsas, kodanluse võimetusele kapitalistliku korra vastuoludest välja pääseda. Ei sotsidel, ega kodanlastel majandusteadlastel — neil kapitalismi hoosianna lauljatel — polnud õigus. Kõik nende ettekuulutused ja analüüsid kapitalismi tugevnemisest ning kriisist arenemisest purunesid kui kaardimajakesed majanduskriisi esimeste puhangutega. Õigus oli Kommunistlikul Internatsionaalil.

Majanduskriisi algusel sm. Stalin oma aruandes Üleliidulise kommunistliku (enamlaste) partei XVI kongressil 1930. aastal väitis, et „üleilmse majanduskriisi tähtsamaks tagajärjeks on ilmakapitalismile omaste vastuolude paljastumine ja teravnemine“. Sm. Stalin väitis siis, et kodanline patsifism („rahuarmastus“), viimseid päevi üle elab, et väevähenduse kavad ku-

ristlikku kukuvad, et sõjahädaoht suurema hooga kasvab, Kõik sündis nii, nagu ette nägi rahvusvahelise enamuse juht Stalin.

Kapitalismi ajutine stabiliseerumine lõppes, seda tõendas aasta tagasi Kommunistlik Internatsionaal. Paljastusid ja lõpmatult teravnesid kapitalistliku korra vastuolud. Kogu kapitalistlik ilm seisab vahenditult revolutsioonide ja sõdade uue voo eel. Neli ja pool aastat kestnud majanduskriisi tagajärjel on kapitalismi üldkriisi veelgi süvenenud. Teravnenud vastuolud panevad kõikuma kogu kapitalistliku süsteemi. Kodanlus kõvendab metsikult oma majanduslikke kurnamise meetodeid fashistliku vägivallega. Kuid samal ajal kasvavad tööraha revolutsioonilik vihavaen kodanluse vastu ja valmisolek kurnamiskorra kukutamiseks. „Nii kapitalistlike maade sisemiste klassivastuolude kui ka rahvusvaheliste antagonismide erakorralik pinevus tunnistab revolutsiooniliku kriisi objektiivsete eelduste sarnast küpsust, et käesoleval ajal maailm **vahenditult** revolutsioonide ja sõdade uue voo eel seisab“ (XIII täiskogu põhilausest).

Kas ei seisa see väide — revolutsiooniliku kriisi eelduste küpsusest — vastuolus üldtuntud tõsiasiadega, näit. mõnesuguse paranemisega üksikute tööstusharude olukorras mõningal kapitalistlikudel maal ja fashismi võimuletulekuga Saksamaal, Austrias ja mujal?

Revolutsioonide ja sõdade uuele voo üle mineku ajajärgus on veel enam suurenenud kapitalismi hüppetaoline mitteühtlane arenemine. Kõikidel kapitalistlikudel maal püüavad valitsevad klassid kramplikult läbi viia kõige mitmekesemaid samme, et kunstlikult majandusliku tõusu konjunktuuri luua. Krediidid, riiklikud toetused ja kindlustused, võlgade katmised riigikassa kulul jne saavad kui külusesarvest kapitalistide taskutesse. Nii loodetakse majanduslikku tõusu esile kutsuda. Kõige rohkem kõmu on sünnitanud sellane Roosevelt'i tööstuse-jaluleseadmise plaan. Mis on kõigi nende sammude tagajärjeks?

Läinud aasta esimese poole jooksul tõusis üksikutel maal üldine tööstuseindeks. Kuid tööstus ei tõusnud mitte kõikidel aladel. Hulgaliste tarbeainete tootmises kestis langus. Ehitustöodes ja masinaehituses — paigalseis. Tõus — metallitootmises ja tekstiiltööstuses. Tõusu nähtused leidsid peamiselt aset Põhja-Ameerika Ühendriikides, Inglismaal, Prantsusmaal, Saksamaal ja Jaapanis. Millega seda

seletada, — on majanduslik kriis lõppemas, või on see vaid juhuslik nähtus?

Kõigepealt peab arvesse võtma järgmist: **hiiglahüpetega areneb sõjatööstus.** Malmi ja terase valmistamine on kõige enam kasvanud. Juhtivatel kapitalistlikudel maal 10—20—30% kõige lühema aja jooksul. Kõige suuremaks malmi ja terase tarvitajaks on sõjatööstus. Kuna aga masinaehitus jne ühelgi maal tuntavaid muudatusi oma arenemises ei näita, siis on malmi ja terase toodangu kasvu põhjusteks kahtlemata kasvanud sõjatööstus ja kasvanud ettevalmistused uueks ilmasõjaks. Selget keelt sellest räägib ka sõjatööstuslike ettevõtete aktsiate kursi tõus.

Elevust on märgata ka keemiatööstuses ja automobiilitööstuses. Ka võhikule on selge selle kahe tööstuseharu toodangu kasvu kuuluvus sõja ettevalmistuse plaanidesse.

Edasi, tuleb arvestada sellega, et rahavürstid ja kodanlised valitsused terve rea abinõusid tarvitusele võtsid, et tööstuse tõusu esile kutsuda. Kõige tähtsamad neist sammudest on **inflatsioon** — rahaväärtuse allalöömine — ja **hiiglasummade mobiliseerimine** krediitideks tööstuse uue tõusu saavutamiseks.

Inflatsiooni abil oli näit. Inglismaa kodanlusel, hiljem Ameerika Ühendriikides, võimalik teatud kergendust saada väliskaubanduse tõstmiseks — väljaveo tõstmiseks. Ameerikas kutsus inflatsioon esile dollarite kaupadesse paigutamise. Kasvas „nõudmine“ autode, kaupade, majade jne peale. Arusaadav, et see kõik teatud elevust üksikutes tööstuseharudes esile kutsuma pidi. Iseküsimus on, — kui kauaks ja kui suures ulatuses, sest nüüd mõneks ajaks kergendust välisurgudel toob inflatsioon ka tööliste palkade vähendamist ning sellega ka ostujõu kahenemist. Niisama on lugu tööstuseharude riikliku toetusega. Roosevelt'i poolt tööstuse tõstmiseks määratud krediidid, riiklikud kindlustused jne, teevad kogusummas mitte vähem kui 15,1 miljardi dollarit välja. Kui sarnaste kunstlike vere sissepritsimistega korda ei lähe kapitalismi vanadusenõrkust põdevat tööstuse südant mõneks ajaks kiiremlt põksuma panna, siis on ka kõik teised abinõud asjatud, kuid ühtlasi loovad nad segamini kogu rahandussüsteemi ning toovad uusi raskusi.

Nendest tõsiasiadest järgneb, et läinud aastal üksikutel kapitalistlikudel maal teatud tööstuseharudes kui ka ilmakaubanduses asetleidnud elevuse momentide üheks

tähtsamaks põhjuseks on **sõjalis-inflatsiooniline konjunktuur**. Kas kõik need momendid on püsivad? Vaevalt küll. Sest suurehoolisele tõusule näit. autotööstuses Ameerikas järgnes õige kiiresti seisak. Kuid ei ole sugugi võimatu ja isegi tõenäolik, et „majandusliku languse kõige madalam punkt juba möödab on“ (Stalin). Kuid ka sel juhtumil kui kapitalismil korda läheks praegusest majanduskriisist välja pääseda, depressiooni olukorda, või isegi teatud tõusu saavutada, ei lähe tal korda kapitalismi üldkriisi küüntest pääseda ega kapitalistliku korra põhivastuolusid lahendada. Isegi 1929. a., s. o. stabiliseerumise ajajärgu tasemele tõusta ei suuda kapitalistlik ilm. Sest

„Rahavürstide majanduslik kriisist ülesaamise poliitika (töölise ja talupoegade paljaksrõövimine, toetused kapitalistidele ja mõisnikele) ei ole suuteline kapitalismi stabiliseerumist jalule seadma; vastupidi, ta soodustab kapitalistliku majanduse kellavärgi edasilagunemist (rahandussüsteemi, eelarve korratus, riiklikud pankrotid, agrariikriisi kestev süvenemine), kapitalismi põhivastuolude järsku teravnemist“ (XIII täiskogu põhilausest).

Teisiti see olla ei saagi. Ikka suuremaks läheb vastuolu kapitalistliku ilma ja Nõukogude Liidu vahel. Sotsialismi võidukäik töölisteriigis — sotsialistliku tööstuse hiigelkasv, sotsialistliku põllumajanduse ümberkorraldamine, töörahva ainelise ning kultuurilise olukorra tõstmine, kapitalistlike elementide likvideerimine Nõukoguderiigis ja klassideta ühiskonna ehitamine, rahvusküsimuse sotsialistlik lahendamine, — ei saa mõju avaldamata jätta kapitalistlikele riikidele. Töörahva hulka rahulolematuse ja revolutsiooniliku võitluse kasv kodanlikes riikides areneb kiire hooga. Asumaade tööliste ja talupoegade hulkade võitlus imperialismi vastu, eriti Hiinas, lõhub kapitalistliku korra alusmüüre. Neid vastuolusid ei suuda kapitalism lahendada. Nad leiavad lahenduse vaid revolutsiooniliku töölisklassi ülestõusu — revolutsiooni teel. Käesolev ajajärk on just revolutsiooniliku kriisi eelduste valmimise ajajärk.

Seda Kommunistliku Internatsionaali väidet tõendab kõige piltlikumalt kapitalistlikele maadele käesolev ettevalmistamine uueks sõjaks.

II.

„Puhtmajanduslikud“ kriisilahendamise abinõud ei anna neid tulemusi, mida kodanlus lootis. Töölise ja talupoegade hul-

kade paljaksrõövimine, ratsionaliseerimine kriisi ajal, tööstuse koondamine, inflatsioon jne pole toonud märgatavat paranemist. Vastupidi. Töölisklassi vastupanu ja revolutsiooniliku võitlus on kindlama iseloomu ning laiemal ulatuse omandanud. Ühelajal fashistlike abinõude tarvituselevõtmisega töörahva allasurumiseks paneb kodanlus oma peamise lootuse uuele sõjale.

Uue ilmasõja tulekahi hakkab loitma Vaikse okeani piirkonnas. Jaapani imperialism jätkab verist sõda Hiinas. Põhja-Hiinat oma alla võttes valmistab ta sõjakäiku Mongoolia rahvavabariigi ja Nõukogude Liidu vastu. Teised imperialistlikud suurriigid, et mitte hiljaks jääda, kiirustavad väljaastumist Hiina rahva vastu, püüdes Hiinat enda vahel ära jagada. Inglismaa, Prantsusmaa — igaüks neist püüab osa Hiinast oma alla võtta. Kõik imperialistlikud rõõvikud koos toetavad hiina kindralite sõjakäiku hiina tööliste ja talupoegade revolutsiooni kindluse, Hiina Nõukogude vastu. Jaapani imperialistide rõõvsõda Hiinas ei jäta mõju avaldamata vastuolude kasvamisele imperialistlike suurrõõvikute endi vahel. Tuntavalt on kasvanud vastuolud Ameerika ja Jaapani, Jaapani ja Inglismaa vahel. Rahulikult teel need vastuolud ei lahendu. Teisest küljest — **Nõukogude revolutsiooni laenemine ja Nõukogude korra kõvenemine Hiinas** avaldab kõige suuremal määral revolutsioniseerivat mõju Hiina, India, Jaapani, Korea ja Formoosa töölistele ja talupoegadele, soodustab nende imperialismivastast revolutsiooniliku võitlust. Juba nüüd on Hiina Nõukogud rahvusvahelise revolutsiooni tuntavaks teguriks saanud. Hiina punaväe võidud kindralite ja imperialistide kuuenda sõjakäigu üle suurendavad veel enam seda tema osa.

Imperialistlikku vasturevolutsiooniliku sõda Nõukogude Liidu vastu püüavad kõigest väest organiseerida Idas — Jaapani imperialistid, Läänes — Saksamaa fashistid. Selles toetab neid kõige tuntavamalt Inglismaa, kes sel teel loodab sõda imperialistide endi vahel ära hoida ja Nõukogude Liidu rahvaste kulul oma kõikuvat seisukorda parandada. Jaapani juhtivad riigimehed räägivad avalikult Jaapani „kultuuri kaitsemise“ osast ja fülesandest kommunismi purustada. Varjamatult püüavad jaapani imperialistid Nõukogude Liitu sõjale provotseerida. Lepingute rikkumised, Nõukogude Liidu kodanlike tagakiusamised, Ida-Hiina raudtee äravõtmise ettevalmistamine jne on igapäevased nähtused. Palvikulikul suurendab Jaapan oma vägesid

Mandshuurias, koondab neid ikka lähemale Nõukogude Liidu piirile.

Üldiselt tuntud on saksa fashistide plaanid „ristisõjast“ Nõukogude Liidu vastu. Alates Hitlerist endast, lõpetades fashistliku proovireisija tallinlase Rosenbergiga, kuulutavad fashismi juhid Saksamaal ühte — silmad itta! Saksamaale asumaade saavutamine Balti riikide ja Nõukogude Liidu kulul. Imperialistliku sõja ettevalmistamine ja fashistliku „kultuuri“ kandmine „barbaarsesse“ Nõukogude Liitu! Selle eesmärgi saavutamiseks pakub saksa fashism oma tööliste ja talupoegade hulki Jaapani ja Inglise imperialismile suurtükilihaks.

Käesoleval silmapilgul on Saksa fashism peamine sõjaässitaja Euroopas. Versailles'i süsteemi vastu võitlemise lipu all püüab ta Euroopas fashistlikku blokki kokku klopsida Euroopa ümberjaotamiseks. Ta sirutab oma küüsi Danzigi, Saari maakonna, Austria ja Baltimaade järele.

Sõjaks valmistavad endid ette Inglismaa ja Ameerika Ühendriigid.

Ainukeseks tõsiseks rahu eest võitlejaks kogu ilmas on Nõukogude Liit. Tuginedes sotsialismi määratuile edusammudele ja revolutsiooniliku töölisklassi võitlusele, on Nõukogude Liit suuri teeneid üles näidanud rahu säilitamisel. Jaapani imperialismil pole korda läinud N. Liitu sõtta provotseerida. Versailles'i süsteemi lagunemise tagajärjel on Prantsusmaa ja Poola sunnitud olnud oma suhtumist N. Liidusse muutma. Nõukogude Liidu edusammud ning ta kindel rahupoliitika sundisid Ameerika Ühendriiki oma poliitikat muutma ja N. Liitu tunnustama. Arusaadav, et N. Liit ühestki kapitalistlikkude rõõvikute sõjablokist osa ei võta, sest ta rahupoliitika on proletaarne revolutsioonilik poliitika. Kuid sotsialistliku ühiskonna ülesehitamise ja ilmarevolutsiooni huvidest ei tohi ta oma välispoliitikas tähelepanemata jätta imperialistlikkude riikide vahelisi vastuolusid. Imperialistliku sõja edasilükkamiseks ja ajavõitmiseks tuleb N. Liidul oma proletaarses rahupoliitikas, nagu seda õpetas Lenin, ära kasutada ka imperialistidevahelisi vastuolusid. Sellepärast siis „vaatamata Jaapani ja Saksamaa väljaastumisele Rahvasteliidust, või võib olla just sellepärast, — võib Rahvasteliit mõningaks piduriks saada, et sõjategevuse alustamist kinni pidada või seda segada. Kui see nii on, kui Liit võib mingiks künkaks sel teel osutada, et kas või vähegi sõja asja raskendada ning mõningasel määral rahu asja kergendada — siis meie ei ole Liidu vastu. Ja kui ajaloosündmuste käik sarnane on,

siis pole võimata, et meie Rahvasteliitu toetame, vaatamata ta hiiglapuudustele“ (Stalini jutuaajamine Ameerika ajakirjanik Duranty'ga). See seletus Nõukogude Liidu rahupoliitika üle ei vaja täiendusi. Nõukogude Liit püüab kõik teha, väiksemaidki võimalusi ära kasutada, et kohutavat imperialistlikku sõjatonti tagasi tõrjuda. Arusaadav, et see mingit põhimõttelikkude muudatust Rahvasteliidu või mõne kodanlise riigi hindamises ei tähenda. Kodanlised riigid on ja jäävad Nõukogude Liidu surmavaenlasteks; Rahvasteliit on ja jääb ühe imperialistliku riikide grupi aparaadiks sõja ettevalmistamisel. Kuid kuna käesoleval silmapilgul otsekohene sõjahädaoht just Jaapani ja Saksamaa poolt ähvardab, siis võivad Rahvasteliit ning imperialistidevahelised vastuolud üheks „künkakeseks“ sõja arendamise teel osutada, mida Nõukogude Liit sõja edasilükkamise huvides ära kasutada võib.

Kuidas on lugu Balti riikides Saksamaa ning Nõukogude Liidu vaheliste suhetega? Valitsev töölisklass Nõukogude maadel ei poolda kodanlist korda Balti riikides. Kuid Nõukogude Liidule pole sugugi ükskõik, kas tema naabriteks on iseseisvad Balti riigid — Soome, Eesti, Läti — või imperialistliku Saksamaa asumaad. „Ainukeseks rahu ja nõrkade riikide iseseisvuse kaitseks imperialistlikkude rõõvikute kallale tungimise vastu — on Nõukogudemaa“ (XIII täiskogu). Sellest hakkab aru saama ka Eesti fashiseeruv kodanlus. („Päevalehe“ kirjutused 2—5. jaanuarini s.a.) Kuid ta klassi sidemed fashismiga, ta klassiline vihavaen Nõukoguderiihi vastu on niivõrd suur, et ta isegi oma laialtkuulutatud „isamaalsuse“ ja „iseseisvuse kaitse“ kõrvale viskab ja end otsustavalt Nõukogude Liidu vastasesse väerinda rivib. Seda peavad eesti töölised ja talupojad hästi meeles pidama. Ei fashistlik, ega niinimetatud demokraatlik kodanlus pole eestkätt huvitatud Eesti iseseisvusest. Nende peahuvi seisab selles, et kindlustada niisugust korda, kus neil võimalik oleks takistamata töölisi ja keha talurahvast kurnata. Nad on nõus ka Hitleri valitsusega Eestis, kui see aga kurnamist võimaldab. Ainukeseks jõuks, kes rahvahulki fashismi vastu koondab, kes võitlust kapitalistliku kurnamise vastu juhib, kes lõpuni rahvaste enesemääramise õiguse eest, kuni riikliku lahkulöömiseni, võitleb ja Hitleri plaanide vastu Eestit oma alla võtta üles astub ning töörahvast tööliste ja talurahva valitsuse eest võitlema kutsub, on kommunistlik partei. Eesti töörahvas ei taha Hitleri võimu Eestis,

sest see tähendaks otsekohest sõda Nõukogude Liidu vastu.

Imperialistid loodavad kapitalistliku korra põhivastuolude, kapitalismi kriisi lahendamist uues ilmasõjas leida. Need on pette lootused. Esimene ilmasõda vaid süvendas neid vastuolusid. Ühenduses esimese ilmasõjaga ja ta tagajärjel tekkis kapitalismi üldkriisi. Ka teine ilmasõda, ehk sõda Nõukogude Liidu vastu, võib vaid üldkriisi süvenemist tuua. On kindel, et isegi sel juhtumil, kui töölisklassil korda ei lähe enne sõja tekkimist kapitalismi kukutada ja sellega ühtlasi ka imperialistlikku sõda takistada, siis sõja tagajärjed sugugi niisugused ei saa olema, kui imperialistlikud rõõvikud seda ootavad. Esimese ilmasõja ja suure Oktoobri revolutsiooni õppetunnid elavad kõige laiemates tööliste ja talurahva hulkades. Nad teavad, et sõja lõpetamiseks kõige kindlam ja ainuke rahvahulkadele vastuvõetav tee on imperialistliku sõja muutmine kodusõjaks kodanluse vastu. — on proletaarne revolutsioon ja Nõukogudevõimu maksmapanek.

Imperialistid alustavad sõja, kuid lõpetavad ta tööliste ja talupoegade sõjariistust hulgad. Nad lõpetavad ta sarnaselt, et põhivad võimult Saksa, Jaapani, Eesti ja teiste maade kodanluse. Et see nii tuleb, sellest annavad tunnistust ikka laiemalt maad võtavad revolutsioonilikud ja sõjavastased töörahva väljaastumised Jaapanis, Saksamaal, Poolas ja teistel kapitalistlikudel maadel. See on ka üheks piduriks, mis senini veel kodanlust on tagasi hoidnud sõda alustamast.

„Kodanlus tahab kapitalismi hukkimist edasi lükata kuriteoliku imperialistliku sõjaga ja vasturevolutsiooniliku sõjakäiguga võidurikka sotsialismi riigi vastu. Rahvusvahelise kommunismi ajalooline hiiglaülesanne on — **kõige laiemad hulgad sõja vastu mobiliseerida juba enne sõja algust ja sellega kapitalismi hukkimist kiirendada.** Ainult enamline võitlus enne sõda revolutsiooni võidu eest võib revolutsiooni võitu ühenduses sõjaga kindlustada“ (XIII täiskogu põhilausest).

III.

Käesolevat rahvusvahelist olukorda iseloomustab ühelt poolt kodanluse jõudude kogumine töörahva revolutsiooniliku võitluse allasurumiseks ja imperialistliku sõja ettevalmistamiseks, ja revolutsiooniliku võitluse kasv — teiselt poolt. Kõige mõjuvama abinõuna oma võimu kindlusta-

miseks võtab kodanlus selles olukorras tarvitusele faschistliku terrori ja faschistliku diktatuuri maksmapaneku.

Revolutsiooniliku kriisi valmimine ja hulkade võitlustahte kasvamine lõivad olukorra, kus endised „demokraatlikud“ — parlamentaarsed — valitsemisviisid kodanluse diktatuurile mittesobitavateks muutusid. Selleks, et töölisklassi vastu kodusõda pidada ja imperialistlikku sõda maailma ümberjagamise eest ette valmistada, vajab kodanline klass praeguse üldkriisi teravnemise olukorras teistsuguseid valitsemisviise. Selleks osutub faschistlik diktatuur.

Mis on faschism?

Faschism on finantskapitali kõige maru-rahvuslikumate ja kõige imperialistlikumate ja kõige tagurliemate elementide avalik terroristlik diktatuur. Faschism püüab kindlustada monopolistlikule kapitalile hulgalist alust väikekodanluse seas, pöörab roopast välja löödud talupoja, käsitöölise, äriteenija, ametniku ja eriti suurte linnade deklasseerunud olluste poole ning püüab ka töölisklassi sekka tungida. Faschism pole kuidagi moodi väljaspool või üle kõikide klasside seisev võim, ega pole ka „pättide diktatuur“, nagu seda „tähed“ Otto Bauer ja teised ning mõningad oportunistlikud ollused kommunistlikkudes parteides seletada püüdsid (Remmele, Neumann — Saksamaal jne).

Faschismi võimuletulek Saksamaal ja mõningates teistes riikides ei tähenda sugugi mingisuguse „vasturevolutsiooniliku olukorra“ loomist, nagu sellest sotsid ja kommunismi ülejoosikud pajatavad. Faschistliku diktatuuri maksmapanek kodanluse poolt tähendab, nagu XIII täiskogu lühidalt kokku võtab:

a) et revolutsioonilik kriis ja hulkade võitlus kapitalismi võimu vastu kasvab;

b) et kapitalistid enam ei suuda endi diktatuuri vanade parlamentarismi ja kodanlise demokraatia meetoditega üldse üleval hoida;

c) et parlamentarismi meetodid ja kodanline demokraatia kodanlusele takistuseks muutuvad nii sisepoliitikas kui välispoliitikas;

d) et kapital sunnitud on avalikule terroristlikule diktatuurile ja piiramata maru-rahvuslusele üle minema.

Faschism ei ole põhimõtteline vastand kodanlisele demokraatiale. Nii kui kodanline demokraatia, nii on ka tema üks kodanlise diktatuuri vorme. Ainult töölisklassi eemalehoidmiseks revolutsioonilikest võitlusest kodanluse võimuvalitsuse vastu kõi-

gis ta vormides kuuluvad sotsid põhimõtteliku vahet faschistliku diktatuuri ja kodanlise demokraatia vahel. Kuid samuti ei ole faschistlik diktatuur möödapääsematu aste kodanlise diktatuuri arenemises, nagu seda ka muuseas eesti sotsid seletavad. Võimalus faschistliku diktatuuri maksmapanemist ära hoida on olnud sellest, kui võrd organiseeritult ja selgete lipukirjade all töölisklass faschismi vastu võitlusesse astub ja seda võitlust peab — vaatamata sotside äraandmisele.

Kui Eestis faschistid võimule tulevad, siis ei olene see sellest, et töörahvas „demokraatiat hinnata ei oska“, nagu sotside juhid peale rahvahääletust meil seletasid, vaid sellest, et sotsid kõik teevad, et tööliste ja kehva talurahva ühist faschismivastast võitlusrinnet segi lüüa ja faschismivastast võitlust takistada. See on olnud sellest, et eesti sotsid, nagu teistelgi maadel, 16 aasta vältel kodanluse poliitikat on ajanud, töölisklassi lõhkunud ja revolutsioonilikke töölisi ning nende parteid — kommunistlikku parteid — veriselt taga kiusanud. On vaja vaid meelde tuletada Ülemiste liivaauke, Isborskit, 1924. aastat ja sotside osavõttu kodanlistest faschistliku diktatuuri ettevalmistamise valitsustest. Vastatus faschismi laienemise ja võimaliku võimuletuleku eest Eestis langeb ainult ja täiesti eesti sotsidele. Seda vastutust ei pühi Astideit, Martnatelt, Reidelt, Andreenitelt ja teistelt kodanluse siionivahtidelt ükski sõnaline „võitlus“ faschistide vastu. Töörahva ees jäävad vastutust andma sotside juhid.

Kas tähendab faschistide võimuletulek ja faschistliku diktatuuri maksmapanek kodanluse võimu kõvenemist? Ei.

Kõigepealt — faschistlik diktatuur tähendab kodanluse püüet poliitilise monopoli poole. Faschistliku diktatuuri kaudu koondatakse monopolistlik kapital ka poliitilise võimu ja näitab avalikult, et kodanline riigiparaat vaid tema teenistuses seisab. See poliitilise võimu monopoliseerimine kutsub möödapääsematult esile lahkeliid ja vastuolud kodanluse enda leeris faschiseerimise teede ja meetodite üle, mis kuidagi kodanluse võimu kindlustamiseks kaasa ei aita.

Teiseks — faschistliku diktatuuri maksmapanek ei anna tunnistust kodanluse võimu kindlusest, vaid tema võimu kriisist. Faschism on revolutsiooni hädadohtlik vaenlane. Kuid ta ei pidurda ainult, vaid ta kiirustab revolutsiooniliku arengu käiku, purustades demokraatlikke pettepilte hulkades, paljastades sotse kui kodanluse agen-

tuuri tööliste ridades jne. Oleks avalik oportunism silmad kinni pigistada selle asjaolu ees, et käesoleval ajajärgul revolutsiooniliku kriisi valmimine kiirendatud hooga areneb. Kuid revolutsiooniliku arenemine ei lähe iseenesest. Töölisklassi võitlustest ja kommunistliku partei tööst hulkades on olnud revolutsiooniliku arenemise kiirenemine. Faschistide võimulolek Saksamaal on juba esile kutsumas rahulolematust väikekodanlistes hulkades, juba on näha, kuidas töölisklass oma jõude korraldab faschismi kukutamiseks. Saksamaal algab uus revolutsioonilik tõus. Ta on olnud kõigepealt just Saksamaa kommunistliku partei kangelaslikust võitlusest verise faschistliku diktatuuri vastu.

Kolmandaks — faschistliku diktatuuri maksmapanek toob endaga kaasa rahvusvaheliste vastuolude teravnemise kapitalistlike riikide vahel. Selle näiteks on Saksaaustria, Saksaa-Prantsuse, Saksaa-Poola vahelkordade järsk teravnemine peale Hitleri võimuletulekut. Seda näeme ka Saksaa faschistide püüetes Eestile mõju avaldada põllumajandusesaaduste sisseveo kontingentide määramise läbi jne.

Kokkuvõetult. Faschismi kaudu püüab kodanlus oma kõikuvat võimu kindlustada. Kuid ta loob sellega rea uusi vastuolusid ja muudab teravamaks juba olevad vastuolud, nii et seesama kindlustamise protsess ka kodanluse võimu nõrgendab. Sellepärast ei saa juttugi olla faschistliku diktatuuri maksmapaneku kaudu kapitalistliku süsteemi vastuolude kõrvaldamisest ja revolutsiooniliku kriisi kustutamisest. Vastupidi. See annab tunnistust revolutsiooniliku kriisi arenemisest.

Kas vastab see analüüs Eesti faschismi arenemisele? Täiesti.

Eest kodanlus ei suuda enam valitseda seniste meetoditega, ta võtab teised valitsemisviisid tarvitusele. Vanad kodanlised parteid — sotsid ühes arvatud — on oma poliitikaga hulkades kompromiteeritud. Hulkades kasvab rahulolematust. See rahulolematust ähvardab revolutsiooniliku suunda pöörata. Et seda ära hoida, loob finantskapital oma hulgalise „vabadussõjalaste“ partei, kes hulkades usku kodanluse diktatuuri jõusse tõstma peab ja „uute“ inimeste läbi seda diktatuuri avaliku faschistliku diktatuuri näol maksmapanna püüab.

Faschistlik „vabadussõjalaste“ liikumine valmistab ette faschistlikku diktatuuri suurkodanluse huvides. Kuid diktatuuri hulgalise aluse loomiseks püüab faschistide organisatsioon oma poole võita linnade

väikekodanlisi ollusi, maksude ja võlgade all ägavaid talupoegi, ametnikke ja isegi töölisi. Igapäev lubavad fashistid, mida keilegi süda igatseb. Töötutele — tööd ja leiba, töölistele kõrgemat palka, talupoegadele — võimalusi ta majapidamist arendada, põllusaadustele turgu leida ja maksukoormast vabaneda, keskkihtidele kaitset „röövkapitali“ vastu ja võimalust muretut elu elada, vabrikantidele ja pangahärradele — kõrgemaid protsente ja võimalust hulki laiemalt kurnata. Kõik need üksteisele vastukäivad lubadused leiduvad „vabadussõjalaste“ hiljutise kongressi otsustes ja kihutusetöös. Hulgad, eriti keskkhid, peavad fashistlikkudele „vabadussõjalastele“ vaid tööriistadeks olema suurkodanluse avaliku fashistliku diktatuuri maksmapanemisel. Kes sellest aru ei saa ja selatab, et „fashism Eestis... (on)... keskkihtide ühiskondlikult äpardanud osa organiseeritud liikumine“, nagu seda teeb „pahempoolne“ sots N. Andreezen, see vaid aitab fashistidele kaasa nende püüetes oma liikumist kui „rahvalikku liikumist“ hulkadele esitada, valmistab teed fashistlikule diktatuurile.

Fashistlik liikumine Eestis asub oma juurtega klassivastuoludes Eestis. Kuid oleks ekslik alahinnata: a) Saksamaa sündmuste mõju eesti fashismi arenemiskäigus, sest erilise tõuke sai „vabadussõjalaste“ liikumine just Hitleri võimuletulekuga, ja b) „vabadussõjalaste“ sidet Saksa fashismiga ja eriti Hitleri natsionaal-sotsialistliku partei esindajate — balti parunitega, kõigi nende Turmannide, Mühlenite, Pilchaude ja teistega. Ei lange ühte üksnes „vabadussõjalaste“ ja saksa fashistide poliitiline nägu, vaid tõendatud on ka nende organisatsioonilised ja ainellised sidemed.

„Vabadussõjalaste“ võimuletulek Eestis tähendaks ühte: kogu nende fashistlik suuresuuline loba töötava maa- ja linna-rahva olukorra parandamisest kuulutatakse tulevikumuusikaks, sarnaste mõtete levitamine saaks koguni ära keelatud, nagu seda teeb nüüd Hitler (kes varemalt ka taevatähed maa peale tuua lubas, aga peale sunnitöö, tapakirve ja kasvanud sõjaettevalmistuse koormatuse hulkadele midagi ei toonud), ning Eesti töörahvas müüakse pangahärrade, vabrikantide ja mõisnikkude tulude tõstmiseks parunitele ja Hitlerile suurtükilihaks Nõukogude Liidu vastu.

Õpetlik selles suhtes on Hitleri kõne, mis ta 14. jaanuaril s. a. Lippes pidas. Võimule tulles lubas Hitler 5 aasta väl-

tel tööpuuduse lõpetada ja töörahva olukorda tuntavalt parandada. Seda lubavad tänapäev laia suuga ka eesti fashistid. Aasta võimul olnud, seletab Hitler:

„On ükskõik, kas meie ülesanded täna, homme või ülehomme, ühe kuu jooksul, kahekümne või viiekümne aasta jooksul lõpule jõuavad. Meie peame tuleviku tarvis töötama, silme ees meie suured eesmärgid. Ja kui nad ka vaid tulevaste aastakümnete ning sajandite jooksul läbi viiakse, siiski koondame meie kogu oma tähelepanu Saksamaa suurele tulevikule.“

Õpi, eesti tööline! Eesti fashistide ideeline juht Hitler annab siin õpetust, kuidas eesti fashistide lubadustesse suhtuda tuleb. Täna lubavad nad sulle tööd ja leiba, kuid kui nad võimule on saanud, siis panevad nad su turjal paruni piitsa vinguma. Ja kui sa neile nende lubadusi meele tuletad, siis vastatakse sulle: see on aastakümnete või isegi sajandite küsimus.

Siit järgneb kommunistide ja kõigi klassiteadlikkude tööliste ülesanne kogu jõuga korraldada võitlust fashistliku diktatuuri maksmapaneku vastu Eestis, kõigi abinõudega paljastada fashistlikkude „vabadussõjalaste“ tõsist rahvusvahelikku nägu hulkade ees ja teha kihutustööd tööliste ja talurahva valitsuse eest.

Seda võitlust tuleb töölistel pidada, kõige teravamini välja astudes sotside partei ja reformistlikkude ametiühisuste juhtide vastu, kes tööliklassi võitlust fashismi vastu — kodanluse vastu — takistavad ja kelle teod fashismile teed tasan-davad.

IV.

Fashistliku diktatuuri maksmapanek Saksamaal paljastas kogu ilma ees saksa sotside partei jõleda näo. 1918. aastal aitas see partei Eberti ja Noske juhatusel veriselt maha suruda tööliste revolutsiooniliku väljaastumise ning upitas pukile suurkodanluse. Kogu ta tegevus koosneb streigmurdmistest, tööliste huvide jalge alla tallamisest ja kapitalistidele mahamüümisest. Kõigil on meeles 1929. a. esimene mai Berliinis, kui sotslik politseipresident Grshesinski meelevaldavatele töölistele veresauna korraldas. Kui fashistid võimuvõtmisele valmistusid, siis lükkasid sotsid, truuks jäädes oma „vähema pahe“ poliitikale, tagasi kommunistliku partei ettepanekud korraldada ühises väerinnas fashismivastast võitlust, ja kutsusid töölisi toetama Hindenburgi. Kui fashistid juba võimul olid — isegi siis ei muutnud sot-

sid oma kodanluse tallalakkumise poliitikat, vaid püüdsid ka siis veel kuidagi moodi fashistide silmas armu leida, et aga piruka juure jääda. Hitleri hobuse-talliparlamendis hääletasid sotsid üksmeelselt Hitleri poliitika poolt.

Saksa sotside partei on kokku langenud. Töölised pööravad temast ära ja asuvad fashistliku diktatuuri vastu võitlema koos kommunistliku parteiga.

Kuid saksa sotsiaaldemokraatlik partei oli II Internatsionaali lipukandja ja ideoloogiline ning organisatsiooniline juht. See tee, millel sammus saksa sotside partei, on kogu II Internatsionaali, kogu ilma sotside parteide tee. Eesti sotsid, näiteks, pole karvaväärki paremad kui nende saksa vennad. Sõna-sõnalt kordavad nad viimaste tegusid ja poliitikat. Vahe seisab vaid selles, et meie sotsid vähema lennuga on — eesti ministritele maksetakse vähem palka kui saksa omadele, ning sahariini ja majadega hangeldamiseks ei jatku igaühel osavust. Saksa sotsiaaldemokraatia pankrott on II Internatsionaali pankrott.

Saksa sotsiaaldemokraatia ajaloolise äraandmise tagajärjel tuli põhjani avalikuks II Internatsionaali kriis. II Internatsionaal ja sotsiaaldemokraatia laguneb kahte liini mööda: rahvusvaheliste vastuolude liinis parteide vastuolud, ning sisemaal — lahkkelid fashiseerimise meetodite ja hoo küsimuses. Vastuolude alusel imperialistlikkude maade vahel arenevad lahkkelid nende maade sotsiaaldemokraatlikkude parteide vahel. Jällegi kord, nagu suure ilma sõja ajal, loovad sotside parteid „omamaa“ kodanlusega blokki võõramaa imperialismi vastu, sest läheneb sõda, ja selles sõjas tahavad sotsid oma kodanlusele jällegi kasulikud olla. Sotside parteides aga kujunevad igasugused grupid ja grupikesed: „pahempoolsed“ ning avalikult fashistlikud. Fashistliku diktatuuri maadel aga püüavad sotside parteid kohaneda fashistliku diktatuuri nõuetele ja jätkavad tööliklassi äraandmise poliitikat. Ei ole juhuslik Soome sotside partei esimehe V. Tanner'i seletus selle üle, et fashistidega „eesmärk on meil ühine, meetodid — erinevad“.

Sotsiaalfashistlikud parteid, II ja Amsterdami Internatsionaalid kohandavad oma poliitikat sõjaelsele olukorrale. Nad püüavad imperialistliku sõja peahoopi Nõukogude Liidu vastu pöörata. Sellepärast seletavad nad, nagu Belgia sotside juht, et sõjahädaoht „tuleb diktatuurilt Saksa maal, Itaalias ja Venemaal“. Sarnase kihutustöö eesmärk on kinni katta fashist-

liku kodanluse ettevalmistusi sõjaks ja imperialistidele abiks olla Nõukogude Liidu vastase sõja organiseerimisel.

Varemalt, enne majanduskriisi lahtipuhkemist, kuulutasid sotsiaalfashistlikud parteid, et nemad võitlevad tööliklassi olukorra parandamise eest kapitalistlikus ühis-konnas. Nüüd aga, majanduskriisi arenes, kus kodanluselt ka kõige pisemat järeleandmist võitlusega välja kiskuda tuleb, on sotsid tööliste ja talurahva osalised nõudmised kõrvale heitnud — „majanduskriisi ajal ei saa streikida“, — kõlab nüüd nende hüüdsõna. Selle asemel aga teevad sotsfashistid palju sõnu „võitlusest sotsialismi eest“. Nad avaldavad isegi tosinatekaupa „sotsialiseerimise“ ja „natsionaliseerimise“ programme. Panku, tööstust, raudteid jne tahavad nad „sotsialiseerida“ jne ning sellega tööliste olukorda parandada. Eesti sotside viimane kongress andis isegi terve „sotsialiseerimis-programmi“ välja. Kuid mida nad peale sõnade on teinud? Kõik nende teod on teetasandamine fashismile!

Kuid ka nende „sotsialiseerimis“-sõnad on petlikud. Seda näeme kas või „pahempoolse“ sotsi Andreeseni kirjutustest. „Kas on eluvõõras nõuda suurtoöstuse riigistamist ja näidata, mis peaks tehtama tuludega?... Kas on eluvõõras asetada vanad töölised pensionile, kohti andes noortele töötuile? Kas on võimatu üldise palkadekõrgenduse abil pehmendada põllumajanduskriisi?...“ küsib Andreeseni-noorhärä. Ta leiab, et need küsimused „eluvõõrad“ ei olevat ja et neid lahendab sotsialism. Kuid senikaua kui sotsialismi veel pole, mida seni teha ja kuidas saavutada sotsialismi — selle kohta „pahempoolse“ sotsil vastust ei ole. Õigemini, vastus on olemas, kuid petlik vastus. „Sotsialism ei ole ainult võimuvallutamine...“ kirjutab ta, ning seletab, mida sotsialism siis õieti olevat: kui „kodanlus ei pea võimalikuks selle plaani täitmist... siis tal on õige aeg anda võim neile, kes seda suudavad“. Nagu sellest näha, kordavad sotsfashistid vana laulu uutel viisidel. Senini rääkisid nad tööliste, et sotsialism on tuleviku unistus, vähemalt 50 kuni 100 aastat tulla veel oodata, praegu aga tulla rahulduda osaliste reformidega. Nüüd, kui kodanlusel kriisi tagajärjel raskeks muutub reformidega valitseda, kuulutavad sotsid: reformid ja osalised nõudmised on tühised asjad, ei maksa nendega jannata, nõuame sotsialismi! Kuid sotsialismi saavutame siis, kui kodanlus oma võimetest aru saab ja võimu melle üle annab,

sest sotsialism pole võimu **vallutamine!** Tööline, kes neid sotside sõnu tõsiselt võtab, jääb endiselt kodanluse mõju alla ning ei suuda võidelda kurnamiskorra kaotamise eest. Sellepärast on kommunistide ülesandeks kõvendada võitlust kõikide sotsfaschistide pettejuttude vastu, eraldada sotside parteid hulkadest, oma poole võita sotsiaaldemokraatlikke töölisi.

V.

Ülesanded, mis Kommunistliku Internatsionaali täidesaatekomitee XIII täiskogu kommunistlikkude parteide ette seadis, järgnevad kogu rahvusvahelise olukorra analüüsist. Kapitalistlik süsteem kõigub kogu maailmas. Klassivastuolud on äärmiselt teravad. Kuid revolutsiooniliku hulgalise liikumise kasv ei saa selles olukorras kõigil maadel ühetasane olla. Veel vähem kui ta seda oli varem, võib praegusel ajajärgul revolutsioonilik tõus olla alaline või ühtlane. Hiinas on käimas sõda, interventsioon ja töölise ning talurahva revolutsioon. Jaapanis kasvavad revolutsiooni jõud. Hispaanias on käimas revolutsiooni ja vasturevolutsiooni kokkupõrked. Poolas käivad töölise streikidega kaasas suured talupoegade revolutsioonilised väljaastumised.

Selles olukorras, kus kodanlus püüab hulkade käärimist sõja ja faschismi teele pöörata, on kommunistlikkude parteide ülesanne — hulkade liikumist pöörata võitlusele kurnajateklasside diktatuuri kukutamiseks.

Selleks peavad kommunistlikud parteid võitlust faschismi ja faschistliku ideoloogia vastu korraldama — paljastades rahvuslust, kihutustööd tehes töörahva internatsionaali heaks. Kommunistlikkudel parteidel tuleb hulkadele selgitada seda osa, mida mängivad faschistid kodanlise diktatuuri kindlustamisel; neile näidata, et faschistid tõelikult vaid suurkodanluse palgalised agendid on; võitlust töörahvahlkade eluliste nõudmiste eest korraldades ja töölisi oma lipu alla kogudes faschistidelt võimalus võtta töörahva seas poolehoidjaid leida. Kommunistlikud parteid peavad juba nüüd hulkadele selgeks tegema vajaduse revolutsioonilikkude abinõudega sõja vastu võidelda ning hulkades kõige laialisemal määral Nõukogude Liidu kaitsemise hüüdsõna levitama.

Töölise hulgaliste väljaastumiste korraldamine omab erilise tähtsuse. Koosolekute, meelevalduste, streikide jne korraldamine töörahva õiguste kaitseks ja nõudmiste esitamiseks on esimene päevaulesanne iga maa kommunistlikul parteil. Poliitiliste strei-

kide ettevalmistamine ja läbiviimine, üldstreigi propageerimine faschismi ja faschistliku diktatuuri vastu muutub kõige tähtsamaks ülesandeks niisuguste maade parteidele nagu Eesti.

Selle ülesande läbiviimisel tuleb kommunistlikul parteil ühine võitlusrind luua sotsiaaldemokraatlikkude töolistega. Tuleb töörahvale näidata, et just sotside juhitud töölise võitlust lõhuvad ja nõrgendavad, et Reid, Astid, Martnad, Andreesenid faschismile teed sillutavad ja sõja ettevalmistust varjavad; et nemed kommunistliku partei ühise väerinna loomise ettepanekud tagasi lükkavad. Töölised peavad sellest vaid ühe järelduse tegema: selja pöörama äraandlikkudele sotsfaschistlikkudele juhtidele ja ühise võitlusrinde looma kommunistliku parteiga üle sotslikkude juhtide peade.

Et neid ülesandeid täita, on vaja ka kommunistliku partei enda hulgas tööd parandada ja töötamisviise uuendada. Parteidele tuleb agitatsiooni sisu ning keel sarnaselt seada, et ta arusaadav oleks laiadele hulkadele ning et kommunistlik partei oma juhtivat osa revolutsioonilikus klassivõitluses ei kaotaks. Töötamises hulkades tuleb pearõhk pöörata neile kohtadele, kus töölise hulki olemas — vabrikutele, tehastele, tööborsidele. Juurtega tuleb välja rootida kommunistlikkude parteide ridadest oportunistlik suhtumine töösse reformistlikkudes ja sotslikkudes ametiühisustes. Pea kõikidel kapitalistlikkudel maadel, ka Eestis, on suurem osa ametiühisuslikult organiseeritud tööliskonnast reformistlikkudesse ametiühisustesse koondatud. Kui kommunistid nendes ühisustes ei tööta, siis jäta- vad nad meelega need laiad töölisehulgad sotsliku mõju alla. **Seda ei tohi lubada.**

Erilise tähelepanu peavad kommunistlikud parteid pöörama uute jõudude — parteitegelaste kasvatamisele, nende algatusvõime ja poliitilise tasapinna arendamisele ning tõstmisele. Olukord nõuab igalt kommunistilt enesealgatust, oskust keerulistes sündmustes õiget teed ja õiget vastust küsimustele leida, halastamata paljastada kõiki oportuniste ning neid hulkadest eraldada, sotside ja faschistide väidete vastu vaielda ja kommunistliku partei hüüdsõnu levitada. Iga kommunist peab enam kui kunagi varem kompartei õige revolutsiooniliku liini eest parem- ja „pahempoolse“ oportunisti vastu valvel olema ning võitlust pidama. Iga kommunist peab käesoleval ajajärgul töölise ja kehva talurahva keskuseks muutuma, neid organiseerima võitluseks faschismi ja sõjahädaohu vastu — revolutsiooniliku väljapääsu eest kriisist.

VI.

Kommunistlik Internatsionaal seab kõikide oma parteide ette ülesande kiirelt otsustavateks revolutsioonilikkudeks võitlusteks ette valmistada. See tähendab seda, et kommunistlikud parteid oma kihutuse- ning selgitustöös kõige laiemate tööliste ning talupoegade hulkade ees **võimu** küsimuse täies ulatuses peavad üles seadma. Kapitalism põeb surmahaigust. Ei aita mingisugused ravitsemised ega sotside rohused. Ei ole teist teed kurnamisest ja kapitalistlikust viletsusest väljapääsmiseks kui see tee, mida ilmale näitas ja näitab Venemaa tööliklass. Revolutsioonilikul teel kodanluse kukutamine ja **nõukogudevõimu** maksmapanek on ainuke pääsetee töörahvahulkadele.

Oktoobrirevolutsioon heitis võimult kurnajad klassid ja pani maksma tööliste võimu, konfiskeeris pangad, vabrikud, tehased ja kaevandused, transpordi, majad ning kapitalistide kaupade tagavarad ning mõisnikkude ja kiriku maad.

Nõukogudevõim — proletariaadi diktaator — ehitas üles vabrikud, pani käima tehased, andis tööd ja leiba töötule, lõpetas jäädavalt tööpuuduse, ehitab ümber sotsialistlikul alusel põllumajanduse, tõstes jõukale järjele talurahva kõige laiulisemad kihid, tõstab hulkade kultuurilist tasapinda ja võimaldab parema elujärje kogu töörahvale.

Tööliklass kapitalistlikkudel maaladel pääseb kapitalistlikust kriisist ainult sel teel, et järgneb suure Venemaa töörahva eeskujule. Sellepärast omab poliitiliselt kõige suurema tähenduse ülesanne selgitada

töötavatele hulkadele nii linnas kui maal, kuidas töörahvas pääseb kriisist revolutsioonilikul teel, mida toob nõukogudevõim, millised on töörahva saavutused suure Nõukogude Liidus.

„Kommunisti“ lendlehes nr. 67 l. a. septembris (Klassivõitlus nr. 158 l. a. novembris) võttis EKP konkreetsetl käsitusele revolutsiooniliku väljapääsu tee küsimuse Eestis. EKP Keskkomitee näitab, et ainult nõukogudevõim Eestis kaotab nälja, tööpuuduse ja kurnamise, päästab töörahva reaktsioonist, valgest terrorist, fashistlikkude bandiitide vägivaldast, kodanliste ja sotslikkude parteide korruptsioonist, toob töörahvale tõeliku **töörahva** demokraatia. Nõukogudevõim Eestis konfiskeerib kõik vabrikud, tehased, raudteed, suurettevõtted, mõisnikkude ja suurkapitalistide maad ja varandused ning teeb need kogu rahva omanduseks, annab mõisnikkudelt ning suurmaaomanikkudelt äravõetud maad maatöörahvale ja kehvikutele tasuta kasutamiseks, kaotab röövmaksud ja hävitab maarendi.

Partei ülesanne seisab selles, et kõige laiematele hulkadele arusaadavaks teha, mida tähendab revolutsioonilik väljapääs kriisist, mida toob töörahvale Eestis nõukogudevõim, ja kuidas võidelda, et kapitalismi kurnamiskorrast pääseda. Kõige selgemad juhtnöörid selleks andis Kominterni XIII täiskogu. Need juhtnöörid on vaja ellu viia. Sellest, kuidas meie suudame ning oskame töörahvast Eestis nõukogudevõimu poole võita ning võitlust revolutsiooniliku väljapääsu eest korraldada, oleneb eesti töörahva võit revolutsiooniliku kriisi arenemisel.

Faschism, sõjahädaoht ja kommunistlikkude parteide ülesanded

(Kominterni täidesaatekomitee XIII täiskogu poolt vastuvõetud teesid sm. Kuusineni aruande kohta)

Kapitalismi üldkriisi arenemine pärast kapitalismi suhtelise stabilisatsiooni lõppu, mida KITK viimane (XII) pleenum ära märkis, on viinud juba kapitalistliku süsteemi kaugeleulatava vapustuseni kogu maailmas.

Samal ajal kui rahvusvahelise proletariaadi ja rõhutud rahvaste kants — NSV Liit ikka laiemalt oma sotsialistlikku ehitustööd arendab ning ikka kõrgemale oma võimsust tõstab, — laguneb kapitalistliku maailma majandus. Ikka koomale tõmbub viletsuse, laostumise ja nälja silmus. Ko-

danlus kõvendab hullupööraselt oma majandusliku kurnamise viisisid fashistliku vägivald, töötavate klasside paljaksröövimise meetoditega ning röövsõja kaudu teiste rahvaste vastu. Kuid samal ajal kasvab ikka enam ja enam töörahvahulkade revolutsiooniline vihalaine ning nende valmisolek kurnajate klasside väljakannatamatu ikke kukutamiseks.

Niihästi sisemiste klassivastuolude äärmise pingulolek kapitalistlikkudel maaladel, kui ka rahvusvaheliste antagonismide äärmise teravus annavad tunnistust niisugu-

sest revolutsioonilise kriisi objektiivsete eeltingimuste küpsusest, et maailm praegusel ajal juba *otsekohe* uute revolutsioonide ja sõdade vooru lävele jõuab.

I. Faschism ja revolutsioonilise kriisi valminemine

1. Faschism on kõige reaktsoonilisemate, kõige schovinistlikumate ja kõige imperialistlikumate finantskapitali elementide avalik terroristlik diktatuur. Faschism püüab kindlustada monopolistlikule kapitalile väikekodanluse hulgas hulgalist baasi, apelleerides rõõpast väljalöödud talurahvale, käsitöölisele, ametnikkudele ja eriti suurlinna deklasseerunud elementidele, püüdes ka töölisklassi hulka tungida.

Faschismi kasv ja tema võimuletulek Saksamaal ja real teistel kapitalistlikudel maadel tähendab seda, et:

a) kasvavad revolutsiooniline kriis ja laialiste rahvahulkade viha kapitali ülevõimu vastu;

b) kapitalistid ei suuda enam vanade parlamentarismi ning üldiste kodanlike demokraatia meetoditega võimu juures püsida;

c) veel enam — parlamentarismi meetodid ja üldse kodanline demokraatia muutuvad kapitalistidele takistuseks nii sisepoliitikas (võitlus proletariaadi vastu) kui välispoliitikas (sõda maailma imperialistliku ümberjaotamise eest);

d) sellepärast on kapital sunnitud üle minema avalikule terroristlikule diktatuurile sisemaal ning ohjeldamatule schovinismile välispoliitikas, mis endast kujutab otsekohest ettevalmistust imperialistlikkudeks sõdadeks.

Faschim, mis kodanlike demokraatia rüppes sündinud, on kapitalistide arvates abinõu, mis päästab kapitalismi kokkuvõttes. Ainult tööliste petmise ja võitlusvõimetuks tegemise eesmärgil eitab sotsiaaldemokraatia kodanlike demokraatia faschiseerimist, ning seab demokraatia ja faschismi maad põhimõtteliktult üksteisele vastu. Teisest küljest pole faschistlik diktatuur kodanluse diktatuuri paratamatuks arenemisjäreks kõigil mail. Faschismi ärahoidmise võimalus oleneb võitleva proletariaadi jõust, mida kõige rohkem halvab sotsiaaldemokraatia määndav mõju.

2. Kõigi kodanlike parteide, sealhulgas ka sotsiaaldemokraatia, ühise kursi juures kodanlike diktatuuri faschiseerimisele, kutsub selle kursi teostamine nende vahel paratamatalt esile lahkuminekuid faschiseerimise vormide ja meetodite küsimustes. Kodanluse üksikud rühmad, eriti ka sot-

siaaldemokraatia, kes praktikas tagasi ei pörka ühegi politseiliku vägivallaakti eest proletariaadi vastu, nõuavad parlamentlike vormide alalhoidmist kodanluse diktatuuri faschiseerimise läbiviimisel. Faschistid aga nõuavad nende vanade kõikumalöödud vormide täielikku või osalist ära kaotamist, faschiseerimist avaliku faschistliku diktatuuri maksmapaneku kaudu ja niihästi politseiliku vägivalla kui ka faschistlike bandede terrori laialdast tarvitusele võtmist. Võimu juurde tulles surub faschism teised kodanlised parteid kõrvale, killustab ning lagundab neid (näiteks Poolas) või likvideerib nad sootuks (Saksamaa, Itaalia). Niisugune faschismi püüd oma poliitilist monopoli maksma panna kõvendab tülisid ja konflikte valitsevate klasside ridades, mis järelduvad faschiseeruva kodanluse seisukorra sisemisest vastuolulikkusest.

3. Faschistliku diktatuuri maksmapanek Saksamaal kiskus *Saksamaa sotsiaaldemokraatia* nõo kogu maailma ees alasti. 1918. a. proletaarse revolutsiooni veriselt allasurumiselt, streigimurdumise, lõpmatu äraandumise aheliku, kõigi koalitsioonivalitsuste metsiku politseiliste vägivallaaktide läbi revolutsiooniliste tööliste kallal, Hindenburgi poolt hääletamise „vähema pahe“ nimel kuni toapoisilikkude katseteni faschistlike bandedega avalikult koos töötada, — niisugune on II Internatsionaali juhtiva partei — saksa sotsiaaldemokraatia — teenistusleht.

Saksamaa sotsiaaldemokraatia oli ja on II Internatsionaali parteide lipukandjaks, kes Saksamaa sotsiaaldemokraatia jälgedes sammuvad.

Sotsiaaldemokraatia mängib ka avaliku faschistliku diktatuuri maadel endiselt kodanluse peamise sotsiaalse toe osa, võideldes proletariaadi revolutsioonilise ühtsuse ning NSV Liidu vastu, aidates kodanlusel töölisklassi lõhestamisega kapitalismi elupäevi pikendada. Kuid enamal jaol maadel on ta juba lagunemise astmel. Sotsiaaldemokraatlike tööliste pahemale poole nihkumine kõvendab näaklemist sotsiaalfaschistlike ladvikute hulgas. Ilmuvad päevavalgele avalikud neofaschistlikud grupid; kerkivad esile „pahempoolsed“ kildud, kes uut 2½ Internatsionaali kutsuvad valmis septseda. Kонтрреволutsioonilise kodanluse teener Trotski püüab oma haledate IV Internatsionaali loomise katsetega ning nõukogudevastase laimu levitamisega ilma vähemagi eduta sotsiaaldemokraatlike tööliste üleminekut kommunismi poole takistada. Imperialistlike

riikide teravate antagonismide pinnal laguneb sotsiaaldemokraatia rahvusvaheline organisatsioon. II Internatsionaali kriis on tõsisasjaks saanud.

4. Finantsoligarhia majanduspoliitika, millega ta kriisist jagu saada püüab (töölise ja talurahva paljaksriisumine, toetussummad kapitalistidele ja mõisnikkudele), ei suuda kapitalismi stabiliseerimist jalule seada, vaid, vastupidi, soodustab veel enam kapitalistliku majanduse mehhanismi lagunemist (rahasüsteemi ja rügieelarve korrautus, riiklikud pankrotid, põllumajanduse kriisi süvenemine) ning kapitalismi põhivastuolude järsult teravnemist.

Selles olukorras arendavad kõik kapitalistlikud riigid enneolemata ulatuses sõjatööstust, kohandades kõiki peamisi valmistusharusid, samuti ka põllumajandust sõjatarvetele. Sel kombel loodud „nõudmine“ hukkamise ja hävitamise abinõude järele kutsus ühenduses avaliku inflatsiooniga (P.-A. Ü., Inglismaa, Jaapan), ning üldimpinguga (Jaapan) ja varjatud inflatsiooniga (Saksamaa) viimase aasta jooksul real maaildel esile valmistuse tõusu üksikutes tööstusharudes (eriti musta ja värvilismetallurgia, keemia ja kiutööstuse harudes). Kuid niisugune tööstuse tagapiitsutamine eba-produktiivsetel otstarbetel ning valmistuse spekulatiivsed hüpped inflatsiooni tagajärjel toovad kaasa valmistuse paigalseisumise või tagasimineku reas teistes tööstusharudes (masinaehitus, ehitustööstus, mitmesuguste laialiste tarbeainete valmistamine), ning need hüpped ei või edaspidi muud midagi tuua, kui riikliku rahanduse veel suuremat lagunemist ning kapitalismi üldkriisi veel suuremat teravnemist.

Äge võitlus väliste ja asumaade turgude pärast on juba päris rahvusvahelise majandusliku sõja kuju võtnud.

5. Seepärast on täiesti vale niisugune sotsiaaldemokraatlik hinnang praegusele üleilmsele olukorrale, nagu oleks kapitalismil korda läinud oma seisukorda kindlustada, nagu oleks ta oma üldkriisist ülesaamise teel. Erinevalt kapitalistlike riikide fashiseerumise esimesest lainest, mis sündis revolutsiooniliselt kriisilt osalisele stabiliseerumisele ülemineku ajajärgul, läheb kapitalistlik maailm praegu kapitalistliku stabilisatsiooni lõpult üle revolutsioonilisele kriisile ning see asjaolu määrab sootuks teistsuguse väljavaate fashismi arenemisele ning töörahva üleilmsele revolutsioonilisele liikumisele.

Kui kodanlus metsikut terrorit proletariaadi revolutsioonilise liikumise mahasurumiseks tarvitusele võtab, siis ei saa

see kapitalismi vankumise ajajärgul kauaks tööliklassi eesrinnas sammuvaid kihte kootuda ning neid aktiivsetest väljaastumistest tagasi hoida; viha, mida see terror on tekitanud isegi enama jao senini sotsiaaldemokraatia järel käinud töölistes, teeb neid kommunistliku agitatsiooni ja propaganda jaoks veel rohkem vastuvõtlikumateks. Kui kodanlus oma kõikuma löönud diktatuuri fashistliku laadi järgi ümber korraldab, et selle läbi kõva võimu luua, siis viib see praegustes tingimustes mitte üksi kodanluse klassilise terrori, vaid ka tema võimu desorganiseerimise elementide kõvendamisele, kodanlise seaduslikkuse autoriteedi langemisele laialiste rahvahulkade silmis, sisemiste käärimiste suurenemisele kodanluse enese leeris ning tema peamise sotsiaalse toe — sotsiaaldemokraatia — lagunemise kiirenemisele. Kui kodanlus, lõpuks, agressiivse imperialistliku sõja poliitikaga katsub oma välisseisukorda kindlustada, suurendab ta kuni äärmuseni rahvusvahelisi vastuolusid ning nendest vastuoludest väljakasvavat hädaohtu kapitalismi jaoks.

6. Seepärast oleks parempoolne oportunistlik viga praegu mitte näha olukorra kiire revolutsioniseerumise objektiivseid tendentse kapitalistlikus maailmas. Kuid nende, nii majanduslikkude kui ka poliitiliste, tendentside olemasolu ja mõjuavaldus ei tähenda aga sugugi mitte seda, nagu läheks revolutsiooniline arenemine isevoolul ja ühtesoodu ülesmäge, ilma et vastutöötavad jõud seda takistaks. Kodanluse fashistlik määratsemine ühtaegu takistab ning ka kiirendab revolutsioonilist arenemist. Tööliklassi enamuse võitlusvalmisolekust, kommunistlike parteide edukast tööst sotsiaaldemokraatia hulgalise mõju hävitamise alal oleneb see, kui kiirelt saab proletariaadi poolt pankrotti jäänud kapitalismi võim kukutatud.

Praeguses olukorras, antagonistlike klassijõudude määratu pinguloleku tingimustes, võib hulgalise revolutsioonilise liikumise juurekasv üksikutel kapitalistlikudel maadel veel vähem kui enne kanda alalist või ühetasast iseloomu. Hiinas on sõda, interventsioon ja revolutsioon. Jaapanis — revolutsiooni jõudude kasvamine ning sõjalis-fashistlike jõudude mobiliseerimine suurte klassiliste kokkupõrgete eel. Hispaanias — revolutsiooni ja kontrrevolutsiooni heitlus. P.-A.Ü. — hulgaline tööliste streigiliikumine ning farmerite vihavalduse laine — kriisist väljapääsu kodanluse programmi vastu. Saksamaal kasvab proletariaadi revolutsiooniline viha praegu

sel ajal vähem avalikkudes vormides; seal kuhjuneb hulkades määratusuur revolutsiooniline energia ning algab juba uus revolutsiooniline tõus. Seisukorra pinevus Saksamaal ajab eriti teravaks klassivahekorrad naabrusmaadel — *Tshehho-Slovakkias, Austrias ja Baltimaadel*, samuti ka *Skandinaavia maadel, Hollandis, Belgias, Schweitsis. Poolas* — on tööliste hulgalised streigid, mille kaasas käivad poola talurahva suured revolutsioonilised väljaastumised. *Bulgaarias* sammub tööliklassi enamus terrorist hoolimata üksmeelselt kommunistliku partei järel. *Rumeenias* — on suur raudteelaste streik barrikaadivõitlustega.

Samal ajal vaimustab üleilmse proletariaadi peakants, võidule pääsenud proletariaadi riik — võimas *Nõukogude riik*, võites ära viimaseid majanduslikke raskusi, tõstes töörahva hulkade heaolu uuele kõrgemale astmele, oma sotsialistliku ehitustöö suurte võitudega kõigi maade töörahvast nende revolutsioonilises võitluses.

* * *

Kapitalismi alusmüürid lagunevad juba tema sügavate lahendamatu vastuolude tõttu. Üleilmne majanduskriis on tihedalt läbipõimunud kapitalismi üldkriisiga, teritades kõiki kapitalistliku maailma põhivastuolusid niisugusel määral, et iga silmapilk võib sündida pööre, mis seda tähendab, et majanduslik kriis muutub revolutsiooniliseks kriisiks. Rahvusvahelise proletariaadi suur ülesanne on — see kapitalistliku maailma kriis proletarse revolutsiooni võiduks muuta.

II. Uue maailmasõja ettevalmistamine imperialistide poolt

Kodanluse kasvav kindlusetus ainult oma-amaa töörahva kurnamise kõvendamise teel kriisist väljapääsu leida on selleni viinud, et imperialistid panevad pealootuse sõjale. Rahvusvahelisel olukorral on ilmasõja eelõhtu ilme.

1. Uue ilmasõja tulikahju lööb leegitsema Vaikse okeani rannikul. Jaapani militarism, tagakihutatuna kodanlis-mõisnikulise monarhia sügavast sisemisest kriisist, jatkab rõõvsõda Hiina vastu, ning, olles Kuomindangi abiga Põhja-Hiina oma alla heitnud, valmistab hoopis andma Mongoolia Rahvavabariigile. Inglise imperialism sirutab käed Hiina lõuna-ida provintside — Tiibeti ja Sõtshuani — järele, prantsuse imperialism — Junani järele. Jaapani fashistlik sõjakildkond astub türannina välja

imperialismivastase ja agraarrevolutsiooni vastu Hiinas. Ameerika, jaapani ja inglise imperialism seisavad Kuomindangi selja taga tema kuuendal sõjakäigul ainukese rahvavalitsuse vastu Hiinas — Hiina nõukogude vastu. Nõukogude revolutsiooni võidud Hiinas, partisaansõda Mandshuurias, revolutsiooni jõudude kasv Jaapanis ning asumaade rahvaste vabaduseliikumine loovad imperialistide selja taga uue väerinna. Nõukogude revolutsioon Hiinas on saanud suureks üleilmse revolutsiooni teguriks.

2. Jaapani militaristid peavad saksa fashistidega ja inglise imperialistidega nõu kontrevolutsioonilise sõja alustamiseks NSV Liidu vastu idast ja läänest. Jaapani fashistlik-sõjaline kildkond, alalist provokatsioonide poliitikat ajades ning Nõukogude maade haaramist sepitsedes, esineb Nõukogude Liidu vastase kontrevolutsioonilise sõja algatajana. Samal ajal pakub saksa fashism rahvusvahelisele kodanlusele müüa natsionaal-sotsialistlikke palgasõdureid sõjaks N. Liidu vastu, intrigeerides inglise, itaalia ja poola imperialismiga (Saksa-Poola läbirääkimised). Inglise imperialistid on praegusel ajal nõukogudevastase sõja peorganiseerijate osas prantsuse imperialistide asemele astunud.

Nõukogude Liit on oma kõrvalekaldu-matu ja kindla rahupoliitikaga kogu ilma töörahva huvides saavutanud tähtsaid edusamme (rida mittekallaletungi-lepinguid, rida uusi N. Liidu tunnustamisi kapitalistlikkude riikide poolt, kallaletungija äramääramine sõjas, inglise embargo sunnitud äramuutmine). Nõukogude riik on ainuke rahu ja nõrkade riikide iseseisvuse kants imperialistlikkude rõõvikute kallaletungimise vastu. Oma proletarse poliitikaga võidab ta ikka enam ja enam kõgu ilma töörahva ja rõhutud rahvaste usalduse. Takistades oma jõu võimsa kasvuga uue sõja alustamist, kutsub NSV Liit oma vastu välja kõige tagurilisemate ja sõjakamate imperialistide gruppide uue pöörase vihavalingu.

3. Saksamaa fashistlik valitsus, see peamine sõjaõhutaja Euroopas, provotseerib segadust Danzigis, Austrias, Saarimaal, Baltimaadel ja Skandinaavias ning püüab Versailles süsteemi vastu võitlemise lipu all kokku klopsida blokki Euroopa uueks veriseks ümberjaotamiseks saksa imperialismi huvides. Imperialistlikkude vastuolude sõlmpunktide ümber korraldatakse palavikuliselt imperialistlikke blokke, millede eesotsas seisavad Prantsusmaa, Itaalia või nende selja taga intrigeeriv Inglismaa. Euroopa on saanud püssirohu keldriks, mis iga silmapilk võib plahvatuda.

Inglise ja ameerika imperialism, kasutades sõjaeelset ärevust Euroopas ja Kauge-Idas, kõvendavad ettevalmistust otsustavaks imperialistlikuks võitluseks üleilmse ülevõimu pärast Atlandi ja Vaiksel okeanidel.

4. Selles olukorras ei kohku *sotsiaaldemokraatia* oma kodanluse imperialistlikkude huvide toetamisel mitte millegi eest tagasi, teenides samal ajal rahvusvahelist kapitalismi N. Liidu vastases võitluses.

Jaapani sotsiaaldemokraatia ja ametiühisuste liiderid kisendavad ühes kindral Arakiga jaapani imperialismi tsiviliseerimise missioonist Aasias ning õigustavad oma kodanluse rõõvhaaramisi Hiinas „sotsialismi huvidega“. Inglise maal teostavad natsionaal-labouristid ühes vanameelsetega inglise imperialismi rõõvpoliitikat; Tööliste partei, oma näilise valitsusevastase opositsiooniga töölisi pettes, püüab ministrikohtile, et jätkata sisult sedasama imperialistlikku poliitikat. Prantsuse sotsialistid (nagu Tshehho-Slovakkia, Poola j. t. maade sotsiaaldemokraatiagi), teostades „rahva püha ühtsust“, puges „demokraatia kaitsemise“ ja „saksa faschismi eest kaitsemise“ loosungite taha, võtavad aktiivselt osa sõja ettevalmistusest Saksamaa vastu. Saksamaa sotsiaaldemokraatia hääletas riigipäeval avalikult saksa faschismi rahvusliku väerinna poolt, kes sõjaavantüüri ette valmistab.

Samal ajal kohastavad II ja Amsterdami Internatsionaalid oma poliitikat sõjaeelsele olukorrale; püüdes kindlustada oma kodanluse huvide kaitsemist ning peahoobi juhtimist Nõukogude Liidu vastu; nad maskeerivad endid silmakirjalikult valmisolekuga „vastama sõjale üldstreigi ja boikotiga“, kuid tõttavad ise juba enneaegu seletama, et nad astuvad välja ainult niisuguse riigi vastu, keda Rahvasteliit kallale tungijaks pooleks kuulutab; nad simuleerivad faschistliku Saksamaa kaupade boikoteerimist, mille tõelise toetamise eest nad tõelisi taga kiusavad; patsifismi ning sõja ja faschismi vastu võitlemise loosungite all esinevad nad kapitalistlikkude riikide avaliku arvamise peamiste õhutajatena ning ümbertöötajatena kontrrevolutsiooniliseks sõjaks Nõukogude Liidu vastu.

* * *

Kodanlus tahab kuritegeliku imperialistliku sõjaga ning kontrrevolutsioonilise sõjakäiguga võidurikka sotsialismi maa vastu kapitalismi hukatust edasi lükata. Rahvusvahelise kommunismi suur ajalooline ülesanne on — *mobiliseerida laiad*

hulgad võitlusele sõja vastu juba enne sõja algust ning sellesamaga küündada kapitalismi hukatust. Ainult enamlik võitlus revolutsiooni võidu eest enne sõda kindlustab revolutsiooni võitu ühenduses sõjaga.

III. Kommunistlikkude parteide ülesanded

Üleilmse revolutsioonilise kriisi valmimise tingimustes, mil kodanlus oma diktatuuri kõvendamise eesmärgil hulkade käärimist, rahulolematust ja viha *faschiseerimise ja sõja teele* püüab juhtida, seisab kommunistide peaülesanne selles, et juhtida hulgalist liikumist võitlusele kurrajate klasside kukutamiseks.

A. Võitlus faschistliku ideoloogia vastu

Kommunistid peavad:

igal maal iga päev hulkade ees konkreetselt paljastama schovinismi, sellele vastu seades proletaarset internatsionalismi;

imperialistlikkudes metropooliates kogu otsustavusega välja astuma asumaade iseisvuse eest, imperialistidest ärarippuvate rahvaste vabastamise eest igasuguse rahvusliku rõhumise alt; rahvuslikkude vastuolude sõmpunktides (Ülem-Sileesia, Saarimaa, Põhja-Böömimaa jt.) peavad kommunistid võitlema imperialistliku okupatsiooni ja vägivalla vastu, enesemääramise õiguse eest, astudes kõigis neis maakondades, samuti ka Austrias ja Danzigis, välja oma rahvusliku kodanluse schovinismi vastu ning nende maade saksa faschismi timukaliku „kolmanda riigi“ külge liitmise vastu;

laialdaselt populariseerima rahvusküsimuse lahendamist NSV Liidus ning neid määratud majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi saavutusi, mida Oktoobrirevolutsioonis vabanenud rahvad kätte on võitnud.

B. Võitlus kodanluse võimu faschiseerimise ja sõja vastu

Võitluses niinimetatud „demokraatlikkude“ riikide faschiseerimise vastu peavad kommunistlikud parteid kõigepealt tagasi tõrjuma fatalistliku lüüasaamise seade, nagu oleks faschistlik diktatuur ja imperialistlik sõjad paratamatus, samuti ka faschiseerimise tempode ning imperialistlikkude sõdade hädaohu oportunistliku allahindamise seade, mis kommunistlikud parteid passiivseteks teeb.

Hoolega ära seletades, millise majandusliku ja poliitilise orjastamise toob töörahvale fashistlik diktatuur, hulkades seda paljastades, et fashistid ei ole sotsialistid või uue korra toojad, vaid kapitali teenrid ja toapoisid, peavad kommunistid hulki õigel ajal tõstma võitlusele ametiühisuste, töölisajakirjanduse, töölistmajade, streikide ja töölistkoosolekute vabaduse kaitseks, korraldades protestisid, meeleavaldusi, streike ning luues sõjalise enesekaitse salku löögiandmiseks terroristlikkudele bandedele.

Võitluseks fashistliku diktatuuri vastu peavad kommunistid:

a) tõstma hulka võitlusele fashistliku diktatuuri vastu, kes töölisi ja talurahvast ning linna töötavaid hulki pettis, — selles võitluses tuleb välja minna töörahva *igapäevaste* majanduslikkude ja poliitiliste huvide kaitsmisest, paljastades fashismi demagoogiat ja kõiki provokatsioone (riigipäeva hoone süütamine, riigipäeva valimiste võltsimine jne), arendades streike ning juhtides proletariaati hulgalistele poliitilistele streikidele;

b) sisse tungima kõikidesse *fashistide massilistesse organisatsioonidesse*, ning tegema samuti revolutsioonilist tööd töölaagrites, võitlema selle vastu, kui revolutsioonilised töölisüksikult fashistlikkudest ametiühisustest lahkuvad, ometi aga mitte töölisi fashistlikkudesse ametiühisustesse astuma kutsudes; kommunistid peavad ära kasutama kõiki hulgalisi liikumisi, samuti ka hulgalist rahulolematust avaldust fashistlikkudes ametiühisustes selleks, et luua ja kõvendada *rippumataid klassilisi ühisusi*, jätkates samal ajal revolutsioonilist tööd fashistlikkudes organisatsioonides;

c) paljastama *talurahva* ees nende endi majapidamiste konkreetsetel näidetel fashismi poliitikat mõisnikkude ja kulakute huvide toetamises; minnes massilistesse fashistlikkudesse organisatsioonidesse külas, et töötavaid talupoegi neist organisatsioonidest välja kiskuda, tuleb põhiu-majandusline *proletariaat* organiseerida iseseisvatesse ametiühisustesse kui kogu töö peamisesse tõstehoovasse külas.

Sõja vastu võideldes peavad kommunistid, juba nüüd imperialistliku sõja muutmist kodusõjaks ette valmistades, oma jõude igal maal koondama *imperialismi sõjamasina sõlmpunktidesse*.

Kommunistlikud parteid peavad peale agitatsiooni kõvendamise, maksu mis maksab, praktiliselt korraldama *massilisi akt-*

sioone (sõjavarustuse ja sõjaväe veo takistamine, sõdivate riikide tellimise täitmise saboteerimine, meeleavaldused sõjaliste manöövrite vastu jne), *kõvendama poliitihariduslikke tööd sõjavägedes ja laevastikus*.

KITK XIII pleenum kutsub kõiki Kommunistliku Internatsionaali sektioone, kogu maailma kõiki töölisi ja töörahvast ennast-salgavalt kaitsma NSV Liitu imperialistide kontrrevolutsioonilise salanõu vastu, kaitsma Hiina revolutsiooni ja tema nõukogudevõimu imperialistliku interventsi-ooni vastu.

C. Sotsiaaldemokraatia vastu — ühise väerinna eest altpoolt

Sotsiaaldemokraatia vastu võitlemise peavad kommunistid töölistele näitama sotsiaaldemokraatia ja II Internatsionaali uue pankroti kogu ajaloolist paratamatust. Kommunistid peavad sotsiaaldemokraatlikke töölisi aktiivsele revolutsioonilisele võitlusele tõmbama kommunistlikkude parteide juhtimisel, hoolega avalikuks tehes ja purustades hulkade ees kõiki sotsiaaldemokraatia silmakirjalikke ja äraandlikke sofisme.

KITK XIII pleenum kiidab täielikult heaks KITK presiidiumi üleskutse ühise väerinna kohta, samuti ka KITK poliitsekretariaadi seisukohad kirjavahetuses Inglise iseseisva töölisteparteiga. Sotsiaaldemokraatia, kes oma äraandmisega imperialistliku sõja ja Oktoobrirevolutsiooni ajajärgul töölistklassi killustas, lükkas, II Internatsionaali näpunäitel, kõigil maadel tagasi kommunistliku partei ettepanekud ühiste klassiliste aktiivide korraldamiseks, ajas nurja ühise fashismi- ja sõjavastase liikumise, mis loodud Amsterdamis ja Pariisis, püüdes seega süvendada proletariaadi lõhet fashismi ja sõja-palge ees.

KITK XIII pleenum kutsub kõiki Kommunistliku Internatsionaali sektioone kogu visadusega võitlema ühise võitlusväerinna teostamise eest sotsiaaldemokraatlikkude töölistega, sotsiaaldemokraatia äraandlikkude juhtide kiuste ning nende vastu.

Pleenum kiidab täielikult heaks KITK presiidiumi resolutsiooni 1. aprillist 1933. a. olukorra kohta Saksamaal, samuti ka poliitilise liini, mida teostas Saksamaa Kommunistliku Partei keskkomitee sm. Thälmanniga eesotsas enne fashistlikku pööret ja selle pöörde ajal. Pleenum märgib ära Saksamaa Kommunistliku Partei kangelaslikku enamlikku võitlust fashistliku diktatuuri vastu.

D. Hulgalise töö ja kommunistliku partei kõvendamise ülesanded

Nende põhiülesannete täitmine nõuab kommunistlike parteide *kogu massilise töö*, eriti ettevõtetes ja ametiühisustes tehtava töö tegelikku ümberkorraldamist, mis veel on nende nõrgemaks küljeks. Töörahvahulkade määratluuure käärimise tingimustes peavad kommunistid, hulkade meeleolu ja nõudmisi silmas pidades, vormuleerima *oma loosungid ja nõudmised* niimoodi, et need väljuksid liikumise tänapäeva tasemelt ja näitaksid töölistele ühteaegu revolutsioonilist väljapääsuteed.

See tähendab, et:

a) tuleb pöörata *agitatsiooni ja ajakirjanduse* sisu ja keel proletariaadi ja töörahva kõige laiemate kihtide poole, näidates nii kihutustöös, kui ka hulgalistes aktsioonides (meeleavaldused, streigid ja muud hulgalised väljaastumised) kommunistlike parteide *näoilmet*;

b) püüda *kõige lühema aja jooksul* saavutada otsustavat murrangut töös *ettevõtetes*, kontsentreerides parteiorganisatsioonide jõud kaaluvamatesse ettevõtetesse ning tõsta tehaste rakukeste igapäevase klassivõitluse juhtimise poliitilist tasapinda;

c) vastavalt KITK XII pleenumi direktiividele töö kohta reformistlike ametiühisustes teha lõpp oportunistlikule, allaandlikule hoolimatusele *ametiühisuste töös* ja eriti töös reformistlike hulgalistes fashistlike ametiühisustes ja kristlike ametiühisustes;

d) arendada tegelikult hulgalist *tööd töötute seas*, pidades väsimatut võitlust sotsiaalse kinnitamise ning igasorti kommunaal-abiandmistest eest;

e) kõvendada revolutsioonilist *tööd külas*, seades mõisnik-kulaklikule ühise küla loosungile vastu töörahva klassilised loosungid ning nõukogude revolutsiooni agraar-programmi; arendada võitlust talurahva kõigi osaliste nõudmistest eest, astudes samal ajal välja kulaklike nõudmistest vastu, mis proletariaadi ja külakehvikute huvidele vastu käivad; võita oma poole väike- ja kesktalurahva põhihulgad, luues omad tugipunktid (maatöölise ametiühisused, talurahva komiteed) sulaste, kehvikute ja maa poolproletaariliste olluste seas;

g) kõvendada hulgalist tööd *naiste seas*, samal ajal juba nüüd välja eraldades ja välja kasvatades partei naisaktiivi, kes sõja ajal real juhtumistel mobiliseeritud seltsimeeste aset võivad täita;

h) teha lõpp komnoorte *eraldatud olekule* ning pöörata nad tegelikult näoga

töölisnoorsoo hulkade poole, võideldes sundliku riikliku fashiseerimise ja militariseerimise süsteemi vastu. Kommunistlikud parteid peavad komnoortele kõigiti abi andma töö arendamisel kodanlikes ja reformistlike hulgalistes noorsoo organisatsioonides (kultuur- ja spordiühingud j. t.) ning komnoorte rakukeste loomises ettevõtetes kõigiti kaasa aitama.

* * *

Tähtsamate ülesannetena seab KITK XIII pleenum kõigi kommunistlike parteide ette *otsuste täitmise* järjekorralise ja alalise järele vaatamise läbiviimise, eriti otsuste suhtes *hulgalise töö*, oma ridade organisatsioonilise kindlustamise, põranda alal minemiseks ettevalmistamise ja iga parteiorganisatsiooni ja iga üksiku parteilikkude *distsipliini* ning võitlusvõime tõstmise kohta.

Kogu olukord nõuab kommunistlike parteidelt parteidelt põrandaaluste *kaadrite* õigeajalist ettevalmistamist, *provokatsioonivastase võitluse* tõsiselt käsilevõtmist, kõige valjuma *konspiratsiooni* meetodite kooskõlastamist kõige paremate sidemete maksimaalse kindlustamisega hulkades, skemaatismi äravõitmist illegaalse organisatsiooni enese struktuuris ja töös.

Ainult parteiorganisatsioonide kõikide jõupingutuste koondamine illegaalsete rakukeste loomisele tehastes ning kommunistlike fraktsioonide töö kõvendamine kõigis massilistes organisatsioonides võivad kindlustada sidet hulkadega, samuti ka maksimaalselt konspiratsiooni ja efektiivsust töös.

Kõigi nende ülesannete teostamisel peavad kommunistid ära kasutama kõiki legaalset võimalusi hulgalise töö arendamiseks ning legaalse töö sidumiseks illegaalse tööga.

KITK XIII pleenum kutsub kõiki Kommunistliku Internatsionaali sektisioone halastamatult välja juurima igasorti oportunisti ning esimeses järjekorras parempoolset oportunisti (Gutman, Rimmel, Neumann ja kõik teiste maade oportunistid, kes Saksamaa revolutsiooni väljavaadete suhtes lüüasaamise meeleolu avaldavad), ilma milleta kommunistlikud parteid ei suuda viia töölishulki võidurikkale võitlusele nõukogudevõimu eest.

E. Revolutsioonilise väljapääsu eest kriisist — nõukogudevõimu eest

1. Kommunistlikud parteid peavad kogu otsustavusega hulkade ette seadma revolutsioonilisel teel kapitalismi kriisist väljapääsemise ülesande.

Vastukaaluks faschistide ja sotsiaaldemokraatide petislikkudele elusalt mädaneva kapitalismi päästmise retseptidele peavad kommunistid hulkadele näitama, et kapitalismi haigused on parandamatud. Sellepärast peavad kommunistid, kõigiti töörahva igapäevaseid nõudmisi kaitstes, nälja ja kurnamise all kannatavatele hulkadele väsimatult avastama kogu tõe sellest, et nende katastroofiline seisukord saab kapitali edaspidise pealetungimise hoopide all ikka edasi halvenema, seni kui töörahval korda ei lähe koondada jõude vastulöögi andmiseks ning kapitali võimu hävitamiseks.

Ei ole teist teed kapitalismi üldkriisist väljapääsemiseks kui see, mida näitas *Oktoobrirevolutsioon*: kurnajate klasside kukutamine proletariaadi poolt, pankade, vabrikute, tehaste ja kaevanduste, transpordi, majade, kapitalistide kaubatagavara, mõisnikkude, kirikute ja kuningakodade maade konfiskeerimine.

2. *Suure Nõukogude riigi elavat eeskuju* tuleb tugevasti populariseerida ning selgitada töörahvale ja kurnatavatele kõigil kapitalistlikkudel maadel; tuleb näidata, kuidas nõukogude majandus, kapitalismi anarhiast ja kriisist vaba olles, on suuteline takistamatalt arendama valmistamisjõude sotsialistliku plaanikindluse alusel; kuidas nõukogude töölised ning kogu töörahvas on eluliselt huvitatud sellest arenemisest ja tema kiiretest tempodest; kuidas proletaarne Nõukogude riik, kes ühtaegu on proletariaadi võimu organisatsioon ja ühiskonna valitsev valmistuslik organisatsioon, alata suurendab ühiskonna rikkust ning sellesamaga parandab kogu töörahva heaolu, samal ajal kui iga kodanline riik, ikka enam ja enam ühiskondlik-majanduslikuks parasiidiks muutudes, rahva majanduslikud jõud ära kurnab ja ära õgib.

Nõukogude töölise ja kolhoosnikkude suurte võitude kogemustel kõigil klassivõitluse ja sotsialistliku ehitustöö väerindel tuleb, arvesse võttes eri maade omapäraseid tingimusi, iga maa töörahva ees üles seada ja arendada programmi, mis näitab, *mida annab selle maa töörahvale Nõukogude kord nende endi maal*. Sellejuures tuleb eriti alla kriipsutada tööpuu-

duse ning homse päeva (mure likvideerimist Nõukogude korra ajal, töötingimuste ja sotsiaalse kindlustuse alalist paranemist tööpäeva lühendamise juures; maatööraha vabastamist kõigist feodalismi jäänustest, igasugusest orjusest; maa andmist maata ning vähese maaga talumeesetele, toetust kehvikutele ja abi talurahva kooperatsioonidele ja kolhoosidele; kõigi teede avamist töölisnoorsoo ja kogu töörahva kultuuriliseks arenemiseks jne.

Nõukogude valitsus, kelle põhialuseks on tööliste ja poolproletaarlaste massiline organiseerimine, annab demokraatismi laialise tegeliku ärakasutamise varem kapitalismi poolt rõhitud töörahvahulkadele.

Nõukogude valitsus on proletariaadi diktatuuri riiklik vorm.

Nõukogude valitsus on proletariaadi ja talurahva revolutsioonilis-demokraatliku diktatuuri riiklik vorm, mis kindlustab kodanlik-demokraatliku revolutsiooni ümberkasvamist sotsialistlikuks revolutsiooniks (Hiinamaa j.t.).

Nõukogude valitsus on demokraatia töörahva jaoks, kuid karm diktatuur kurnajate vastu.

3. Kommunistlikkude parteide massilises töös tuleb kogu visadusega üles seada *võimu* küsimus. Kommunistliku Internatsionaali pealoosung on — *nõukogudevõim*.

N. Liidu eeskuju — on *enamuse* eeskuju. Ainuüksi *see* eeskuju näitab väljapääsu ja pääsmist kõigile imperialistlikkude ning asumaade kurnatutele ja rõhututele.

Enamluse eeskuju on proletaarne internatsionalismi eeskuju. Sotsialismi võit on võimalik ainult revolutsioonilise proletariaadi rahvusvaheliste sidemete kõvendamise teel. Enamluse tee on kõigist rahvustest ja rassidest proletariaadi jõudude ühendamise tee, nende ühise võitluse tee kurnajate ja rõhujate vastu käsikäes nõukogude proletariaadiga.

KITK pleenum kohustab kõiki Kommunistliku Internatsionaali sektsioone iga sündmuste pöörangu juures valmis olema ja, ilma silmapilkugi kaotamata, jõudu pingutama proletariaadi revolutsiooniliseks ettevalmistamiseks eelseisvateks otsustavateks võitlusteks võimu eest.

Valgest Eestist**Eestimaa Kommunistliku partei üleskutse omavalitsuste valimisteks**

Juba neli aastat kestab terav ennenägematu kapitalistlik majandusekriis. Kohutav tööpuudus, nälg, viletsus on töörahva osa. Ikka teravamaks muutub sõja hädaoht ning kodanluse üldine pealetung töörahva olukorrale. Töölised ja kehvad talupojad kõigil maadel astuvad kindlalt välja kodanluse näljapealetungi vastu ja võitlevad revolutsioonilisel teel endile parema olukorra saavutamise ning revolutsioonilise väljapääsu eest kodanlisest kriisist. Revolutsioonilise laine tõusu vastu toob kodanlus välja oma viimase reservi — fashistlikud banded ja ennenägematu terrori — fashistliku diktatuuri.

Eesti kodanlus sammub sama rada. Töörahva võitlusele oma olemasolu eest, kodanluse kurnamiskorra kukutamiseks vastab eesti kodanlus töörahva tagakiusamise ning jõhkra terroriga, fashistliku diktatuuri maksapanekuga. Sarnane on olukord, milles teostuvad jaanuarikuuks väljakuulutatud linna- ja vallavolikogude valimised Eestis.

Nendel valimistel esineb valitsev kodanlus „uuel“ alusel. Rahvahääletusel lubasid pangahärrad, vabrikandid, hallparunid, „vabadussõjalased“ — sirk-fashistid — uue põhiseaduse vastuvõtmisega laiade hulkade olukorra paranemist. Töölisele lubati tööd ja leiba, talurahvale maksude alandamist ning kõrgemaid hindu põllumajanduse saaduste eest, keskihiitidele olukorra kergendamist. Selle pettuse, suurte lubamiste ja sotside äraandliku poliitika tagajärjel sai põhiseaduse muutumine rahvahääletusel enamuse. Millega siis esinevad nüüd kodanlased-kapitalistid ja hallparunid ning nende sotsidest siionivahid eelseisvatel valimistel?

Ei millegi muuga kui endiste petlikkude lubadustega ja veel kõvema terroriga töörahva vastu. Et revolutsioonilise töörahva osavõttu valimistest takistada, pani kodanlus sotside kaasabil maksuma uue valimiseaduse. See seadus toob senistele lisaks terve rea tõkkeid töörahvale oma kandidaatide ülesseadmiseks ja läbiviimiseks (kautsjoni nõudmine, niinimetatud iskuvalimised jne).

Missuguse programmiga läheb fashistlik kodanlus linna- ja vallavolikogude valimistele?

See on nälja, sõja ja fashismi programme. See on tööliste palkade alandamine, töötute ilmajätmine igasugusest toetusest, töötingimuste halvendamine, omavalitsuste rakendamine veel kindlamalt fashistliku riigiaparaadi survemasinasse tööliste revolutsioonilise liikumise veel metsikumaks mahasurumiseks ja veristamiseks, töörahva maksukoorma suurendamiseks, sõja ettevalmistamiseks ning toetuse andmiseks kodanlusele linnas ja maal.

Fashistliku väerinna eesotsas seisab suurkanaluse „vabadussõjalaste“ liit. See pangahärrade, vabrikantide, parunite ja külakurnajate huvides töötav fashistlik partei püüab kõige kõlavamate lubadustega oma poole tõmmata väikekodanlisi hulki ning vähemteadlikku töörahvast selleks, et neid ära kasutada suurkanaluse fashistliku diktatuuri maksmapanemisel. See „vabadussõjalaste“ liit püüab tungida ka tööliste ridadesse, kuulutades kapitalistliku vereimeja ning näljarahma pingutava tööliste huvide ühtsust, lõhkudes tööliste organisatsioonide, luues streigimurdjate ühisi, kasutades sealjuures ära sotsiaaldemokraatia äraandlikku poliitikat kodanluse kurnamispealetungi teostamise toetamisel. Sirk-fashistid annavad suuri lubadusi töörahvale, kuid nad **toovad töötavatele hulkadele vaid kubja keppi ja parunite piitsa, nälga ja sõjaviletsusi.** Saksa parunite ja verise Hitleri käsikutena tegutsevad sirk-fashistid selleks, et võimule pääsedes Eesti töötavaid hulki, — tööliste ja talurahva poegi Hitlerile ja landesvherlasele Rosenbergile maha müüa suurtükilihaks. Nõukogude Liidu vastase sõjakäigu korraldamisel.

Eesti töörahvas ei taha parunite võimuleulekut, Eesti töörahvas ei taha sõda Nõukogude Liidu vastu, Eesti töörahvas ei taha olla eesti ja saksa fashistide katsejāneseks. Sellepärast — mitte ühtegi tööliste, talusulase, kehviku, väikeomaniku häält „vabadussõjalastest“ fashistidele.

Kodanliste parteidega ühes leeris esineb valimistel Eesti Sotsialistlik Tööliste Partei. See partei on tööliste partei ainult nime järele. Kogu tema poliitika on aga tegelikult kodanluse poliitika, on töörahva äraandmine ning fashistidele tee tasandamine võimule. Sotslised rühmad oma-

valitsusvolikogudes ning nende esindajad linna- ja vallavalitsustes ei erine pea millegagi kodanlistest rühmadest ja kodanluse esindajatest, ehk olgu siis ainult sellega, et sotsid seal oma töörahva vaenulisi tegusid kõlavate lubaduste ja sõnakõlkude taha peidavad. Kas aga ei kurna Tallinna ehitusosakonna juhataja sots **Virma** kõige jõhkramalt hinnatöölisi, nende palka alla kruuvides ja töötingimusi halvendades; või kas ei aja Viljandi sotsline linnapea **Maramaa**, ajades kõige mustemat kodanluse poliitikat, mängides töötute näljutamisel ja uute näljutamise projektide väljamõtlemisel kodanluse eeslinna võitleja osa?

Või kas ei ole need sotsid, kellele eesti töörahvas „länu võlgu“ on kogu selle viletsuse ja põrgu eest, mida ta praegu tunneb, sest sotside kaasabil ja toetusel on Eesti kodanlus veresse uputanud töörahva revolutsiooni 1918—20. a. a. klassisõjas, sotside kaasabil ja toetusel on püsinud ja püsib see metsik kurnamiskord Eestis tänini. Sotsid on need, kes eesti tööliklassi igal sammul petavad, ära annavad, kodanlusel teda nülvida aitavad. Sotsid on need, kes killustavad ja lõhuvad töörahva ühist väerinda ja revolutsioonilist klassivõitlust ning tasandavad teed võimu juure „vabadussõjalaste“ terroribandedele. Sotsid on faschistlikkude „vabadussõjalaste“ teisikud — on kodanluse sotsiaalne tugi.

Eesti töörahvas ei taha seda, et tema huvisid ära antakse, eesti töörahvas ei taha oma organisatsioonide killustamist ja lõhkumist, eesti töörahvas ei taha nägga, viletsust, tööpuudust, faschistlikku diktatuuri, sõda, seda kõike toob see tee, mida näitavad töörahvale sotside juhid. See pärast mitte ainustki töölise, kehviku, talusulase, kaluri, käsitöölise, väikeomaniku häält töörahva kõige ülbematele äraandjatele sotsidele.

Eesti töörahval tuleb minna linna- ja vallavolikogude valimistele silmapilgul, mil' kodanluse näljapealetung töörahvale eriti suure ulaluse võtnud, mil' kodanlus selleks, et oma kriisi ja töölisteklassi revolutsioonilise võitluse tõttu kõikuma löönud võimu kindlustamiseks päevakorda seab avaliku verise faschistliku diktatuuri ning sõja. Neis tingimustes tuleb töörahval osa võtta valimistest selleks, et valimisvõitlust ära kasutada oma jõudude koondamiseks ja võitluseks kodanluse pealetungi, faschistliku diktatuuri maksmapaneku ja kasvava sõjahädaohu vastu.

Missugune on töörahva program linna- ja vallavolikogude valimistel?

Töörahvas seab kõigepealt oma võitluseeesmärgiks nõudmised, mis järelduvad töörahva halvenevast olukorrast ja puudutavad tema kõige põlevamaid nõudmisi. Need nõudmised on:

1. Töötute ja tööliste ning kehvikute täelik vabastamine linna- ja vallamaksudest. Maksukoorem kodanluse, kurnajate kihtide kaela.

2. Kõigile töötutele linnas ja maal viibimata ühekordset toetust linna- ja vallavalitsuste kulul ning alaline toetus riigi ja omavalitsuste poolt kogu töötaoleku ajal.

3. Töötute vabastamine üürimaksust. Töötute korteritest väljatõstmine seisma panna.

4. Töötutele maksuta küte linna- ja vallavalitsuste kulul.

5. Kõigile tööliste ja eestkätt töötute lastele maksuta kool ja õppeabinõud. Töötute lastele soe toit, riided ja jalanõud omavalitsuste poolt.

6. Linna- ja vallavalitsused peavad avama töötutele söögimajad, kust kõik töötud ja nende perekonnad maksuta toitu saavad. Söögimajade juhtimine töötute eneste kätte.

7. Hädaabitöödel tõsta tööpalka vähemalt 2,5 kroonini päevas. Kaugemal töödel käijatele priisõit töö juure ja tagasi ning soojad jalanõud tööandja poolt. Haigusepäevade eest tasu hariliku tööpalka suuruses.

8. Tööliste organisatsioonidele linna- ja vallavalitsuste poolt maksuta ruumid tarvitada.

9. Võitlus kõigi töötute kinnitamise eest riigi ja omavalitsuste kulul.

Kõigiks nelks abinõudeks tarvisminevad summad võtta: sõjaväe, politsei ja kaitseliidu ülevalpidamiseks minevatest summadest, kapitalistid eriliselt maksustada. Töötute toitmiseks tarvitada riiklikke viljatagavarasid ning konfiskeerida kapitalistide vilja ning toiduainete tagavarasid.

Kommunistlik partei kutsub töörahvast üles valimiste puhul võitlema nende osaliste hüüdsõnade ja nõudmiste eest. Sest ühtegi nendest töörahva õigustatud nõudmistest ei täida valitsev kodanlus ja hallparunid ilma tööliste ja kehvikute revolutsioonilise hulgalise võitluseta. Tööliste ja talurahva hulkaade olukorra parandamine oleneb vaid nende endi jõust ja revolutsioonilisest võitlusest. Vabatahtlikult ei anna kodanlus meile ühtegi senti, ühtegi leivapätsi. **Võitlus käib leiva ja töö eest, faschistliku diktatuuri ja sõjahädaohu vastu. Võitlus käib võimu eest. Senikaua**

kui kodanlus võimul püsib, on töörahva osaks nälg, viletsus, verine terror, sõjahädaoht. Ainult Nõukogude Eesti — tööliste ja talurahva valitsus — annab töölistele tööd ja leiba, kehvikutele ja väikemaa-pidajatele maksudest ja võlakoormast vabanemise, kesktalurahvale olukorra paranemise. Ainult tööliste ja talurahva valitsus lõpetab töörahva tagakiusamise ja kindlustab rahu. Sellepärast on tööliste ja talupoegade hüüdsõnaks valimistel: **kodanlise nälgimiskorra vastu, verise fashistliku kodanluse kukutamise eest, — tööliste ja talurahva valitsuse eest.**

Kuna maksev „demokraatia“ kommunistlikule parteile ei võimalda valimistel oma nimekirjadega esineda, siis kutsub **kommunistlik partei kogu töörahvast ühises väerinnas üles seadma ja hääletama ainult nende revolutsiooniliste töörahva esindajate poolt, kes tegelikult töörahva nõudmised omaks võtavad ja nende nõudmiste eest mitte üksi ise ei võitle, vaid kogu töörahvast nende eest võitlusele organiseerivad.**

Kommunistlik partei kutsub omavalitsuste valimistel endaga koos võitlema kõiki töölisi sotsialistliku partei, sotsialistlikkude ametiühingute, pahempoolsete ametiühingute liikmeid, parteituid tööliste ja kehva talurahva nõudmiste eest — fashismi ja sõjahädaohtu vastu. Kommunistlik partei on valmis võitlema ühises väerinnas iga töölisteorganisatsiooniga, kes valmis on tegelikult võitlema töörahva nõudmiste eest, olgu need siis sotsialistlikud ametiühingud või sotsialistliku partei organisatsioonid.

Töörahas peab ühises väerinnas purustama tõkkes, mida teeb fashistlik valimis-seadus. Ta peab esinema linna- ja valladetsember, 1933.

Eestimaa Kommunistliku Partei (Kommunistliku Internatsionaali sektiooni) keskkomitee.

„Kommunist“ nr. 7 (96).

Kas tõelik võitlus hitlerismi ja fashismi vastu või manööver hulkade petmiseks?

„Ajalooline suurpäev riigikogus;“ „Rahvuslik meeleavaldus riigikogus!“ „Võnnu lahing uues väljaandes!“... „Eesti puhastatakse hitlerlastest!“... „Vabadussõjalaste mäng on läbi!“...

Niisuguste ja teiste sellesarnaste rõõgataivate pealkirjadega ja räuskavate juhtkirjadega ilmuvad viimastel päevadel kodanlised ja sotsdem. ajalehed. Mis siis lahti on? Kas tõesti eilased Hitleriga lipitse-

valimistel oma klassinõudmistega ja oma klassikandidaatidega, kes tema nõudmiste eest välja astuvad. Ta peab valvama selle järele, et ta nimekirjadesse ei satuks provokaatori ja kahtlasi õnnekütte, kes töörahva hääletega tema vastast poliitikat tegema lähevad. Ta peab võitlema valimisvabaduse eest, fashistliku terrori vastu, korraldama energilist kihutustööd laiades töörahvahulkades töörahva nõudmiste ja kandidaatide heaks.

Töölised, kehvikud, töötud, talusulased, töölisnaised!

Teadke, et väljapääs kurnamisest ja näljast, sõjast ja viletsusest ei seisa mitte hääletamisedelite äraandmises, vaid kurnajate valitsuse kukutamises ja töörahva valitsuse maksmapanemises. Ainult töörahva nõukogude valitsus kaotab kriisi ja viletsused. Ainult töörahva linna- ja vallanõukogud teostavad töörahva poliitikat ja hoolitsevad töörahva heaolu eest.

Seda näeme kõige selgemini ja kõige paremini Nõukogude Liidu eeskujul. Seal ei ole kriisi, ei ole tööpuudust. Seal hoolitsevad töörahva oma poolt valitud nõukogud töörahva hea olu eest ja parandavad järjekindlalt laiade töörahvahulkade olukorda.

Võitlusele siis linna- ja vallavalimistel töörahva nõudmiste eest.

Võitlusele oma kandidaatide eest.

Võitlusele fashismi, nälja, sõja ja kodanluse pealetungi vastu.

Maha suurkodanluse ja parunite fashistlik „vabadussõjalaste“ liit ja tema terroribanded.

Mitte ainust töörahva häält „vabadussõjalastele“.

Mitte ainust töörahva häält töörahva äraandjatele sotsidele, kes fashistidele teed võimu juure tasandavad.

Töölis-talurahva valitsuse eest.

jad on täna muutunud saksa fashismi ja tema „vabadussõjalastest“ liitlaste vaenlasleks? Millega on siin tegemist, kas tõeliku võitlusega hitlerismi ja fashismi vastu või äraandliku manöövriga hulkade petmiseks?

See on küsimus, mille üle peab olema kõige täpsem selgus igal töölisel, igal tööravapere liikmel.

Meie, kommunistid, ütleme otsekohe, et töörahval silmapilguks uskuda ei tule va-

nade kodanliste parteide ja sotsdem. juhtide „faschismivastaseid“ lavastusi, manöövreid ning räuskavaid kõnesid riigikogus. Vanade kodanliste parteide (põllumestekogud, asunikud, rahvuslik keskerakond jne) ning sotsiaalfaschistlikkude juhtide osa on seisnud üldise faschiseerimise läbiviimises, avaliku faschistliku diktatuuri ettevalmistamises ning hulgalise faschistliku liikumise toetamises ja töörahva revolutsioonilise liikumise mahasurumises. Samade kodanliste parteide ja sotsdem. juhtide poliitika on ühtlasi ka näidanud, et nendel pole mingit järjekindlat seisukohta võitluses hitlerliku faschismi ja hitlerlikkude parunite vastu. Soodsate tingimuste eest on kodanlus ennast valmis igaühele maha müüma, kes rohkem pakub. Eriti aga, kui küsimus seisab selles, kas valida proletaarse revolutsiooni ja saksa faschismi vahel, valivad kodanlus ja sotsdem. juhid Hitleri faschismi!

Tuletame meele ainult mõningaid ajaloolisi fakte.

Saksa okupatsiooni ajal istus niinimetatud Eesti „välisdelegatsioon“, eesotsas Jaan Tõnisson ja Mihkel Martna, Kopenhagenis ja pakkus Eestimaad kordamööda (sellejärele, kuidas väerinnal kujunesid võidud!) liitlastele ja saksa imperialismile. Tõnissonidele ja Martnatele polnud see mingisuguseks „põhimõtteliseks küsimuseks“, missuguse imperialismi löa otsas kõlksuda: nad olid valmis ennast müüma igaühele, kes neid ainult vajas. Samal ajal tegutses praegune Pätside, Teemantide, Hünersonide, Jürmanide kogupõllumeeste partei eelkäija maaliit tegelikult käsikäes Eestimaad okupeerinud saksa imperialismiga. Landesvehri parunite sõja puhul 1919. aasta juunis deklareeris Päts avalikult, et landesvehri parunitega tuleb luua kokkulepe ühiseks võitluseks... enamluse vastu.

Need on ainult mõned iseloomustavad faktid minevikust. Kuid sedasama tõendavad ka kõige uuemad faktid. Hitleriga kooselu patt ei lasu mitte ükski „vabadussõjalaste“ peal. Selle 10 kuu jooksul, mis Hitler võimul, on ka teised kodanlised parteid juba jõudnud oma põllealust Hitlerile pakkumas käia.

On teada, missugust suurt mõju avaldas Hitleri võimuletulek Saksamaal faschiseeruva Eesti kodanluse peale. See viis, kuidas Hitler tööliisklassi kommunistlikku eelväge purustama asus ning kõiki kriisi raskuseid töötavate hulkade õlgadele laob, et suurkapitaliste päästa, oli faschiseeruvale Eesti kodanlusele väga meelitatav ja järele-

tegemisele ahvatlev. Eesti ohvitserkond ning kogu sõjaline kamp, kes juba ammu „vabadussõjalaste“ lõõgijõuks olnud, nägi Hitleri võimuletulekus nõukogudevastase sõja võimaluste suurenemist ning oma nõukogudevastaste avantüristlikkude plaanide teostumist saksa faschismi juhtimisel. Edasi meelitavad kogu eesti kodanlust Saksamaa turud, mida viimane valmis on Eesti põllumajanduse saadustele andma tingimisel, kui eesti kodanlus saksa faschismi majanduslikud ja poliitilised nõudmised vastu võtab.

Teisest küljest oli Hitleri faschism ise otsekohe sellest huvitatud, et oma „idastungimise“ plaanide teostamisel leida liitlasi Balti riikides ning muuta Balti riigid oma platsdarmideks ja asumaadeks kallalitungimisel N. Liidu vastu. Faschistliku „vabadussõjalaste“ liikumise kiire kasvu tõttu Eestis pööras saksa imperialism erilist tähelepanu eestkätt just Eestimaa peale, toetades sinset faschistlikku liikumist ohrte rahasummadega.

Muidugi kannab saksa faschismi mõju eesti kodanluse peale vastuolulist, kahepalgelist iseloomu. Üks osa eesti kodanlusest kardab saksa faschismi täieliku mõju alla sattumise puhul „iseseisvust“ kaotada. Kuid selle osa kodanluse vastu panek Saksa faschismi mõjule pole seni kuigi silmapaistev, otsustav ja tuntav olnud. Ning ei saa seda ka edaspidi olema. See on seletatav kahe asjaoluga. Esiteks inglise ja saksa kapitali suure mõjuga Eestis. Inglise imperialism, mis praegu esineb nõukogudevastase interventsiooni peaorganisaatorina, otsib omale selle ülesande teostamisel liitlast saksa faschismis, kes samuti vihane N. Liidu vaenlane ning avalikult sõjakäiku N. Liidu vastu propageerib. Selles olukorras seavad kõik inglise vassallid „oma poliitika“ oma peremehe poliitika eeskujule. Inglise kapital sunnib eesti kodanlust saksa imperialismiga kokku leppima. Koostöö nõukogudevastastes avantüürides on aga alati eesti kodanluse ja sotsiaaldemokraatia poliitika nurgakiviks olnud. Samuti ka saksa kapitali suur mõju Eestis sunnib kogu eesti kodanlust saksa imperialismi huvidega rehkendama ning temaga kokkulepeid sõlmima. Et eesti suurbodanluse avalikult faschistlik partei ühtlasi ka saksa kapitali agentuuriks on, iseloomustab olukorda kõige paremini. Teiseks, raske majanduslik kriis ja igasugune väljavaadete puudumine sunnib müüdavat eesti kodanlust kätt sirutama igaühele, kes tema seisukorda kergendada lubavad. Hitleri

lubadused Eesti põllumajanduse saaduste jaoks laialisi turgusid avada, on müüda- vate eesti kodanlusele väga meelitatav ja sellepärast liputab ta saksa fashismi ees konti ootava koerana saba.

Mitte ükski „vabadussõjalaste“, vaid ka teiste eesti kodanliste parteide koosseiu Hitleriga tõendavad terve rida fakte.

Tõnissoni valitsus pidas tegelikult salaja läbirääkimisi Hitleri valitsuse esitajatega tolliuniooni sõlmimise asjus. Saksalast riigikogu liikme H. Kochi kaudu tegi Hitleri valitsus Berliini eesti saatkonnale ja Tõnissoni valitsusele vastava ettepaneku. Selle ettepaneku ümber käisid salajased läbirääkimised. Kõik see selgus alles pärast Tõnissoni valitsuse lahkumist. „Päevaleht“ nr. 297 ja „Kaja“ nr. 256 kirjutasid sellest. Eriti tihedates sidemetes, peale „vabadussõjalaste“ liidu, seisab Saksaga asunikkuete koondus. Nende häälekananja „Maaleht“ kirjutas alles hiljuti, et Eesti peab oskama võita Saksamaa turgu ning seadis selle juures nõudmise üles, et valitsuse etteotsa tulevad tarbekorral seada niisugused mehed, kes saksa fashismi tingimused vastu võtavad.

Kogupõllumeeste „põhimõtelikku“ suhtumist saksa imperialismile ning parunitele nägime juba maaliidu tegevusest okupatsioonil ajal, maaliidu suhtumisest Landesvehri sõjasse jne. Teatavate tingimiste juures on kogu kodanlus ning Pätsi valitsus valmis saksa fashismiga kokkuleppeid sõlmima. „Päevaleht“ nr. 298 annab seda juba mõista. Ta kirjutab:

„Kui kõik tunnused ei peta, lööb varsti meie mugavasse olemisidüllil siiski äike prahvatahes sisse. Vähemalt kogunevad meie pea kohta olematult rängad kõuepilved. Seda kõigepealt majanduse alal, kus Eestile seatakse küsimus, kas ohverdada tubli portsjon oma suveräänsusest või, kanamunade ja pekoni eest, ehk tõmmata enda püksirihm niivõrd kokku, et hing ähvardab kaduda. Kumbki perspektiiv ei ole lootusrikas. Ühe päeva poliitika traditsioonidel, mida meil harrastatud, *võidakse meil kalduda muidugi hõlpsamini esimesele võimalusele* ja siis võib tulla 15-aastase hiline misega olukord, mille me Võnnu all lükkasime tagasi rohketest meeste verrega“ (meie allakriipsutus — „K“ toimetus).

Kogu kodanluse seisukohast ei lähe lahku ka s.-dem. juhtide seisukoht. Teades väga hästi Tõnissoni valitsuse seisukohta saksa fashismiga tolli-uniooni sõlmimise küsimuses, toetasid s.-d. juhid kogu aja Tõnissoni valitsust „Saksa fashismi vastu

võitlemise“ sildi all ning ei paljastanud ühegi sõnaga neid Tõnissoni valitsuse septsusi. See näitab, et, s.-d. juhid seavad oma poliitika täielikult suurvõitluse poliitika järele.

Need kaugema ja lähema ajajärgu faktid aitavad ühtlasi selgitada ka seda lavastust, mida vanad kodanlised parteid ja s.-d. juhid neil päevil riigikogus lavastasid. Hitleri fashismi vastu võitlemise ning „vabadussõjalastest“ fashistidele vastulöögi andmise sildi all lavastati riigikogus „rahvuslikku suurpäeva“.

Agas mida sünnitas mägi (riigikogu) pärast räuskavaid kõnesid Hitleri agentide, parunite ning „vabadussõjalaste“ vastu? Et anda vastulööki Saksa fashismi agentidele Eestis, selleks oleks tulnud kõik hitlerlikud parunid ning muud natsionaalsotsialistid Eestist välja kihutada, parunid kõigist riigiasutustest, sõjaväest jne välja rookida, kõik parunite organisatsioonid laiali ajada, tasumaksimine kõigile parunitele ja igasugustele uussakslastele viibimata lõpetada. Kuid selle asemel sünnitas mägi kõigi kodanliste parteide ja sotsdem. juhtide armust ainult surnud hiirekese. Riigikogu võttis ühel häälel vastu tervelt kolm resolutsiooni: Sootsi, Teemanti ja Oinase omad! Kuid kõik need resolutsioonid on riismed ühest ja samast porist. Neis nõutakse ainult „sammude astumist“ hitlerlikkude parunite vastu. Ning see on kõik.

Ja Pätsi valitsus ei ole olnud kidsi nende „sammude astumisega“. Ta on juba need sammud astunud. Ja need „sammud“ seisavad selles, et Pätsi valitsus saatis sõjaseaduse piirkonnast välja pooltosinat hitlerlikku parunit, eesotsas 1905. aasta timukas ja eesti „vabadussõja“ kangelane, Eistvere mõisnik von zur Mühlen. Parun saadeti Tallinnast oma koju Eistvere mõisa lossi! Ja see olevatki see rahvuslik suursündmus! Tõesti suursündmus, mis väärt oma autoreid!

Edasi. Saksa fashistide põrandaaluse organisatsiooni „Balti vendluse“ juhid otustati aga — pidage naeru, seltsimehed — vastutusele võtta „registreerimata organisatsiooni asutamise eest“!!! Tuleb välja, et Hitleri fashismi mõju levitamise eest võib „demokraatlikus“ Eesti vabariigis vabalt tööd teha, ainult Hitleri agentidel ei tule oma organisatsioone registreerimata jätta!!! Parunite kintsukaapijate hääletoru „Rahva Sõna“ tunnistas selle näruse farsi muidugi „Eestimaa puhastamiseks hitlerlastest“! Tõesti, tõesti, see „rahvuslik suurpäev“, see „Võnnu lahing uues väljandes“ on eesti kodanlust ja sotse väärt!

Kuid „rahvusliku suurpäeva“ sisu ja mõte ei seisa mitte üksi selles, et Eistvere paruni Tallinnast oma koju saadeti... tööd Hitleri heaks jätkama. Küsimuse naelapea ei seisa mitte üksi parunites. Parunid on tähtsamad vahemehed saksa faschismi ja eesti „vabadussõjalaste“ vahel. Kuid parunid ei suuda olla saksa faschismi pealöögiõuks Eestis. Hitleri faschismi pealöögiõuks Eestis on eesti suurbodanluse hulgaline faschistlik partei „vabadussõjalaste“ liit. Olles eesti suurbodanluse hulgaline faschistlik partei, on „vabadussõjalaste“ liit ühtlasi ka saksa ja inglise kapitali, saksa imperialismi agentuuriks Eestis. Saksa faschismi teenistusse tõukab neid, vaatamata nende marurahvuslikkuse peale, terve rida asjaolusid, millest eelpool räägitud. Sidemed saksa faschismi ja „vabadussõjalaste“ vahel on juba küllalt paljastatud (Hitleri faschismi ideoloogia ja töötamisemeetodite omaksvõtmine „vabadussõjalaste“ poolt, saksa faschismi ideoloogiline ja aineiline toetus „vabsidele“, trükikoja kinkimine Saksamaalt „vabsidele“, avalikud vastastikkused poolehoidu avaldused saksa ja eesti faschismi vahel üksteisele, koostöö hitlerlikkude parunite ja „vabside“ vahel jne). Ja sellepärast on vaja Hitleri faschismile otsustava vastuolõgi andmiseks purustada „vabadussõjalaste“ liit. Kuid just selles küsimuses paljastasid ennast kõik vanad kodanlised parteid kui faschismi liitlased ja abimehed. Sootsi, Teemanti ja Oinase resolutsioonid, mida riigikogu vastu võttis, ei lausu „vabadussõjalastest“ mitte ühtegi sõna. Ja see on arusaadav. **Vanad kodanlised parteid ja sotsdem. juhid ei taha võidelda eesti faschismi, „vabadussõjalaste“ vastu.** Nemaad on ise faschistliku suurbodanluse faschiseeruvad parteid. „Võitlus“ nende ja „vabadussõjalaste“ vahel on võitlus grupilliste huvide pärast. See on võitlus sellepärast, kes, kuidas ja missuguste meetoditega peab faschistlikku diktatuuri teostama. Äraütlemine võitlusest „vabadussõjalaste“ vastu tähendab käesoleval juhtumil tegelikult äraütlemist tõelisest võitlusest saksa faschismi vastu. Selles on küsimuse naelapea!

Ja kui „R. Sõna“ sel puhul siiski suure käraga kuulutab, et „vabadussõjalaste mäng on läbi“, siis teeb ta seda selleks, et faschismi tõelikku hädaohtu tööliste ees

kinni mätsida, tööliste võitlust faschismi vastu kinni pidada ja niiviisi faschismi võimuletulekuks teed valmistada. Samasugust taktikat tarvitab s.-d. partei ka rahvahäätuse eel.

Missugused oleksid siis „rahvusliku suurpäeva“ kokkuvõtted?

„Rahvuslik suurpäev riigikogus“ ning sellele järgnenud Pätsi valitsuse „otsustavad sammud“ parunite vastu näitasid veel üleliigne kord, et vanad kodanlised parteid ja sotsdem. juhid ei taha tõelikult võidelda hitlerismi ja „vabadussõjalaste“ vastu. Lobisemine riigikogus ja mõne paruni väljasaatmine Tallinnast ei ole mitte võitlus. „Rahvuslik suurpäev riigikogus“ näitas, et vanad kodanlised parteid ja s.-d. juhid jätavad omale tagavara kokkuleppe võimalusi saksa faschismi ja „vabadussõjalastega“. Olles eesti kodanluse rahvusliste huvide teostajad, on vanad kodanlised parteid ja sotsdem. juhid muidugi sellest huvitatud, et rohkem „iseseisvust“ alal hoida, kuid kogu oma poliitikaga on nad seni näidanud, et nad kunagi ära ei ütle kokkuleppes ühegi imperialistliku grupiga, kui see neile tarvilik on võitluses tööliklassi ja N. Liidu vastu. Seda tuleb silmas pidada.

Ja sellepärast jääb töölisteklassile ainult üks tee: saksa faschismi ja „vabadussõjalaste“ pealetungimise vastu võitlemiseks on vaja luua hulgaline ühine töörahva võitlusväerind. EKP viimane üleskutse ühise väerinna loomise ja üldstreigi ettevalmistamise ja organiseerimise kohta on teenäitajaks, kuidas seda võitlust organiseerida.

Pärast „rahvuslikku suurpäeva“ omandab veel suurema tähtsuse EKP üleskutses ülesseatud hüüdsõna:

Nõuame saksa faschismi palgaliste — „vabadussõjalaste“ organisatsioonide laialikihutamist! Nõuame sõjariistade äravõtmist „vabadussõjalaste“ bandedelt ning Hitleri agente väljasaatmist Eestist!

Ainult tööliste ja talurahva võitlus kodanlise diktatuuri ja igakujulise faschismi vastu, ainult proletaarne revolutsioon ja nõukogudevõimu maksmapanemine päästavad töörahva kriisist, näljast ja viletsusest ning kindlustavad Eestimaa töörahva sotsiaalse ja rahvuslise vabastamise!

„Kommunist“ nr. 7 (96).

Faschistid valmistavad röövkäiku tööliste organisatsioonide vastu

„Marksismi vastu võitlemise seaduse eelnõu“ abil valmistatakse tööliste organisatsioonide rüüstamise meeolu. Sotsdem. juhid valmistavad ette faschistide ridadesse üleminekut.

„Vabadussõjalased“ on esitanud riigikogule ja Pätsi valitsusele niinimetatud „marksismi vastu võitlemise seaduse eelnõu“, mille järele nõutakse igasuguse kommunistliku ja revolutsioonilise liikumise täielikku ärakeelamist; muuseas on esitatud ka sotsdem. partei ärakeelamise nõudmine.

Mida tahavad faschistid sellega kätte saada? Marksismi vastu võitlemise seaduse abil tahavad „vabadussõjalased“ luua tööliste organisatsioonide rüüstamise meeolu. See on faschistide esimene tähtsam samm otsekohesele avalikule pealetungile asumisel revolutsioonilise tööliikumise vastu. Ühenduses selle seaduse esitamisega tahavad faschistid alata ennenägematut vale ja provokatsioonide sõjakäiku revolutsiooniliste tööliste ja N. Liidu vastu. Sellele sõjakäigule peavad järgnema otsekohesed revolutsiooniliste tööliste organisatsioonide rüüstamised, pahempoolsete ja reformistlikkude tööliste peksmised ja tapmised. Meie käes on kindlad andmed, mis näitavad, et „vabsid“ valmistavad ette laialist rüüstamise-sõjakäiku tööliste organisatsioonide vastu, eriti ühenduses valimistega ning faschistide võimuhaaramise plaanidega.

Muidugi on täiesti ekslik arvata, nagu oleks „vabside“ marksismi vastu võitlemise seadus sotsfaschistlikkude juhtide vastu sihitud. Seda ta muidugi ei ole. Selle oma sammuga tahavad faschistid ainult sotsfaschistlikkude juhtide peale mõju avaldada, et viimased veel rohkem ja kiiremini täielikult faschismi ees kapituleeruksid ning avalikult faschismi ridadesse üle läheksid, nagu seda on teinud juba kümned s.-d. partei tegelased, nagu advokaat Grau, Anton Palvadre, mitmed linnade ja maakondade nõunikud jne. Ja nagu „R. Sõnast“ selgubki, lõmitavad s.-d. juhid täielikult „vabside“ ees. S.-d. juhid kuulutasid „vabside“ väljaastumise ainult naljaks ning esitasid omaltpoolt seaduse-eelnõu, et faschistlik partei ei tohi „vabadussõjalaste“ nime kanda. Mis see on? See on jõhker manööver tööliste petmi-

seks. Sellega tahetakse töölistele näidata, et faschistid ei kavatsenud tööliklassi vastu mingisuguseid kuritegusid, vaid teevad ainult nalja. Sellega tahavad s.-d. juhid tööliste võitlust faschismi vastu nurja ajada. Ühtlasi näitavad s.-d. juhid seega, et nad valmistavad ette järkjärgulist üleminekut avalikkude faschistide leeri Grau' de ja teiste eeskujul. Kui keegi nalja teeb, siis on need s.-d. juhid, kes ette panevad faschistidelt „vabadussõjalaste“ nime ära võtta.

Ükski tööline ei tohi lasta ennast sotsiaalfaschistlikkude juhtide äraandlikust manöövrast eksiteele viia. „Vabside“ plaan seisab selles, et ära rüüstata kõiki pahempoolseid tööliste organisatsioone ja ka linna- ja maatööstest koos seisvaid kodanlisi reformistlikke organisatsioone, eriti neid, mis sotsdem. juhtide poliitikaga rahul ei ole. Sellele „vabside“ plaanile aitavad kõik kodanlised parteid tegelikult kaasa. Juba tahetakse aktiivsemaid pahempoolsete tööliste riigikogu liikmeid türmi toppida. Sotsiaalfaschistide otsustavat osa kodanlise diktatuuri kaitsmisel ja alalhoidmisel ülistavad aga kõik kodanlised parteid. Ning „vabside“ Sirk seletas jutujamises „Segodnja“ kaastöölisele, et härrasotse nemad ei puuduta.

Sellega on „vabside“ rüüstamiskäik tervelt kommunistlikkude ja reformistlikkude tööliste ja nende organisatsioonide vastu sihitud.

Meie kutsume kogu tööliklassi oma organisatsioonide kaitsmisele. Pahempoolsed ja reformistlikud töölistes, kaitske ühiste jõududega oma organisatsioone! Looge oma organisatsioonide kaitseks ja „vabside“ lõõkrühmade tagasilöömiseks ühised hulgalised enesekaitse abinõud! Teie organisatsioonide saatus seisab teie eneste käes! Looge igalpool faschismivastased tegevusekomiteed!

Maha marksismi vastu võitlemise seadus! Maha tööliste organisatsioonide rüüstamise ettevalmistajad! Ühine väerind faschismi vastu!

Valge Eesti elupäevadest

Kroonika

Oktoober.

1. Sisekatitse ülem trahvib Kelniseri rääkimise eest, et „vabadussõjalased“ nende võidu puhul töölisi tapma hakkavad.

— Õpetajate keskkliidu asemikkude kogu tühistas õpetajate kongressil vastuvõetud sotsfaschistlikud otsused.

— Tallinna jõudsid inglise parlamendi ja Briti-Balti üh. liikmed.

— Tallinna tööbörsil registreeritud on 2287 töötut, nendest 1240 meest ja 1047 naist; septembris olevat tööle saadetud 284 in. Registreerimine ei väljenda tõeliku töötute arvu. Töötud teavad, et börsi kaudu üldse vähe tööd saab — vallalised ei saa seda kunagi ja et töötuid vägivõimuga maale ja metsadesse tööle aetakse. Registreerimiseks nõutakse tõendusi, et tööline suvel 2 kuud tööd teinud on.

— „Uudisleht“ toob provokatsioonilisi kirjutusi selle üle, et L-pp ja S. olevat sm. Tuule ajal parteist välja heidetud ja üks praegune äärmine pahempoolne rahvasaadik olevat Tuulega põranda all kokku saanud.

2. Riigikogu koosolek, kus siseminister Roobergi salapiirituse veost osavõtmise pärast tuulutati.

— „Pvl.“ kurdab, et tuntud Ameerika lendur Lindberg Moskvast sm. J. Anveiti juures banketil olnud.

— Läti vabside juht Celminsh sõitis Eesti vabsidele külla.

— Vabside häälekandja „Võitlus“ avaldab töölisele üleskutse, mis on sõnasõnalalt hitlerlastelt maha kirjutatud.

— „Võitlus“ rääskab, et sotsid ühes kommunistidega nende vastu tegutsevat.

3. „Võitluse“ kirjatükk omavalitsuse apteekide vastu, mis ärimehi pankrotti ajavat.

— Tallinna tööbörsil tuleb iga päev 90 töötut juure

— Ajutine tööstuse tõus: Kreenholmis on 107 in. uuesti tööle võetud.

— Siseminister Rooberg astub ametist ära. Faschist Eln, kes itaalia faschistide juures õppinud, astub Roobergi asemele; teda tervitavad itaalia faschistid.

— Riigikogus võeti vastu n. n. kvoorumi seadus, mille järele rahvahääletusele pandud seaduse-eelnõu ainult siis läbiläinuks loetakse, kui tema poolt $\frac{1}{2}$ hääleõiguslikke kodanikke hääletab.

— Sotside „Rahva Sõna“ paljastab vabside ühendust parunite ja hitlerlastega, ta tõendab muuseumis, et vabside häälekandja „Võitluse“ rahaasjad suuresti paranesid Hitleri võimuletulekuga Saksamaal. Esimene kokkusaamine hitlerlaste agendi Turmanni ja vabside voliniku vann. adv. abi Jaan Reinbachi vahel olnud „R. Sõnale“ teatud ajal ja kohal. „R. Sõna“ süüdistab vabside suurmeest Th. Rõuku tulellinilt deserteerimises ja oma väeosa mahajätmises ilma sõja päevil.

— „R. Sõna“ sõimab „Globuse“ töölisi nende vabside pooldamise pärast, ära unustades, et eestkätt sotsid selles süüdi on, et eesti töölised on mõnel pool vabside juhtimise alla sattunud.

— „R. S.“ paljastab äriteenijaid — tööde väljandajaid rätsepatöölisele kui altkäemaksudevõtjaid, kuid ei nimeta seejuures ühtegi konkreetset nime ega juhtumit.

— Kuresaare vabside esimeheks on parun Buxhøyden ja kohaliku Leisi üh. juhatuse liikmeks on Karjala mõisa omanik V. Sengbusch, samuti ka tei-

sed sakslased, kes 1905. a. karistussalkades tegutsesid, on vabside üh. liikmeteks.

5. Saarlane Aleksander Mets mõisteti 6 a. sunnitööle kui kommunistlik tegelane.

— Rukkimonopol, millega hallparuneid aidati, on senini töönud riigile 4. mln. krooni kahju.

6. Soome piirivalvelaeval oli eesti piiritusvedajate poolt laevale sokutatud põrgumasina tõttu plahvatus, laev läks põhja.

— Riigikohus tühistas Tartu vabside liidu sulgemise 1. juuni sündmuste pärast Tartus. Kuid keegi ei mõtlegi uuesti avada pahempoolseid ühinguid, kellel nende sündmustega mingit sidet polnud.

— Riigikogu otsustas hallparunitelt ülesostetavat viljahulka piirata 27 puudaga ühelt majapidamiselt.

— Otsustatakse järgmisel aastal metsa maha rajada 13 tuhat ha, senise iga-aastase 7 tuha asemel.

— Laenuprotsenti alandati 7-le ja hoiuprotsenti 5-le, kummagiti seega 10% võrra.

7. Tehakse kihutust, et kavatsatud allveelaevu ehitada kodumaal.

— „Postimees“ teeb provokatsiooni, et Vööbus olevat „kommunistid vabside eelnõu poolt“.

— Türi linnavolikogu ummikis — kassas 30 tuha puudujääk. Süüdlasi „pole“.

8. Põllutöökoda nõuab piirituskonventsiooni tühistamist Eesti ja Soome vahel.

— Tallinnas on 133 tuhat elanikku.

9. Pahempoolsele rahvasaadikule Kroosile on adm. korras kolmel puhul mõistetud 2100 krooni rahatrahvi ja 180 päevaaresti rahvahäaletamise eel peetud kõnede eest.

— Vabside ninamehe Sirgu kõne ajal kustutati Narvas „kuritahtlikult“ terves linnas elektrivalgus 10 minutiks.

— „(Sinine) Esmaspäev“ pühendab tuntud kelmile Jaan Sibulale terve lehekülje, teda üllistades kui „rahvuslikku kangelat“.

10. „Kave“ shokoladivabriku tööliskond Tallinnas kutsus omale vabsi kõnelema.

— Vabside „Võitlus“ valetab, et Leningradis valandatud vabrikutest 25% töölisi.

11. Valitsus otsustas 20. skp. peale sõjaseadus kaotada, peale nende kohtade, kus see enimalt maksmas oli (Tallinn, piirivöö jne).

12. Kommunistid levitavat Eestis lendlehti postiga, mis Rootsist, Norrast, Soomest ja Daanist posti pandavat.

— Raudteelaste kutseühisuse keskjuhatus otsuse puhul vabside eelnõu vastu hääletada, on härrasraudteelased (teemeistrid, eestöölised ja jaama mehaanikud) oma koondistega lahkunud raudteelaste keskkliidust.

13. Töölisleht „V. Lipp“ paljastab Kreenholmi käitisvanemat L. Volkovi, kes esimesena asus kahe telje pealt kolmele teljele tööle ja Narva Linavabriku käitisvanemat Lutheri, kes on meistri pallaps.

— „Pvl.“ kirjutab artiklis: „Kolmas, kes rõõmsustab“ kommunisti „hüdaohust“ Eestis, kus ikka „raja taha“ vahitakse ja aru saada ei taheta, et kommunism Eestis eneses pesitseb.

— Rahvahääletuse päevadeks, 14., 15. ja 16. skp. keelati kõik kõnekoosolekud ja avalikkudes kohtades kihutustöö tegemine.

14. „R. Sõna“ paljastab, et hitlerlased parun Stackelberg, pangahärra Scheel ja Turmann olevat parun Stackelbergi Kiviloo suvilas kohanud eesti vabside esitajaid.

— Ajalehemehed leiavad, et uue trükiseadusega, mis palju pahem tsariaegsest, võimalus võetakse muuseas isegi päevasündmusi ära tuua, kuna keelatakse eeluurimise ja kohtuasjade käiku kirjeldada.

— „Põhja Kodu“ kurdab, et tema esimest lehekülge kattev vabside poolt hääletamisele kutsuv üleskutse toimetusest olenematult lehte sattunud.

15. Trammiteenijate tööpäevi Tallinnas vähendatakse kuni 3-ni nädalas.

16. Valgas tahtis salkkond vabse tõmmunahalist kooliõpetajat läbi peksta, teda juudiks pidades.

— Petserimaal olid valimiskastide juure komandeeritud kaitseleitlaste vahisalgad.

— Rahvahääletusel läks vabside põhiseaduse eelnou läbi 416.878 häälega 156.894 hääle vastu. Uuesti vastuvõetud põhiseadusega teostatakse riigivõimu: 1) rahvahääletuse, 2) rahva algatuse, 3) riigikogu valimise ja 4) riigikogu vanema ehk presidendi valimise kaudu. Riigikogu valimised toimuvad üldisel, ühtaolisel, otsesel ja salajasel hääletamisel proportsionaalsuse alusel, kuid isikutevalimise põhimõtte eelplaanile viimise.

Nõnda tehakse eesti lehtedes kokkuvõtteid läbi läinud rahvahääletuse tulemuste üle. Nagu neist kokkuvõtetest näha, püüavad vabsid ja eesti kodanlus ka peale vasturevolutsiooniliku presidendiameti ja isikuvallimise põhimõtte läbiviimist selle töörahvastase ettevõtte tõsist iseloomu varjata demokraatlikkuse hilpudega.

17. Kohad, kus vabside põhiseadusele vastuhääled ülekaalu said, on Narva ümbruses järgmised: Narva vald — poolt 650, vastu 883 h., Kose v. — poolt 172, vastu 454 h., Sindis — poolt 43, vastu 2/3 hääli, Skarjatinos — poolt 63, vastu 169 h., Perevalokis — poolt 31, vastu 142 h., Skarjatino vald — poolt 485, vastu 1238 h., Vasknarvas — poolt 504, vastu 1054 h. Rahvahääletuse läbimise tagajärjel lahkus Tõnissoni valitsus.

— Võeti vastu moratooriumi ümberkorraldamise seadus, millega hallparuneid toetatakse; korraldatakse ümber võlad ainult 250 kroonist alates ja suuremad.

18. Valgas leiti töölisühingu maja hommikul punaseks värvituna.

— „R. Sõna“ leiab, et rahvahääletuse tulemused on rahva poliitilise küpsematuse võit, rahvas on psühoosis.

— Rahvahääletuse puhul ilmus Eestis vene hitlerlaste-faschistide, Berliini „Rondi“ häälekandja „Valgeristi“ number.

— Kodanliste ja sotslikkude suuruste hindamised faschistide rahvahääletuse läbimiseku puhul.

Laidoner: „Euroopa elus võivad tulla suuremad muudatused ja raskused, kui neid keegi senini mõistis ette aimata.“

Need „suuremad raskused“ (N. Liidu vastane interventsioon) saavad ikka ja ikka enam võimalikuks faschistide võimuletulekuga Eestis.

Tõnisson: „Kellele vabadus on tarvilik kui õhk hingamiseks, alles see tunneb, mis on Eesti kaotanud nüüd rahvahääletuse tulemusena.“

Karl Ast: „Uue põhiseadusele peab suhtuma lojaalselt, rahva taht tuleks respektierida.“

Selge: Sotsil Astil on süda rohkem saapasääre langenud kui faschismivastasel põhimõtetest lagedal Jaan Tõnissonil, kelle teesides vähemalt passiivset opositsiooni leidub, milleks aga sotsil julgust ei jätku.

— Tallinna ja Tartu olud on viletsamad Euroopas. Eestis on 80% ühetoalisi korterelid, halvemini olevat lugu aga veel ainult mõnes Poola linnas.

— Katoliku paavsti esimene saadik jõudis Tallinna. Raisa lõhnale koguvad kaarnad. Eesti esindajaks paavsti juure määrati O. Strandmann.

19. Vabside „Võitlus“, nagu Saksamaal natsidki, püüab oma pussipoiste vägitegusid „kommunistide ja sotside agentide“ peale veeretada.

20. Soomes on Eesti või sisseeveo takistamiseks liitsents-süsteem maksuma pandud.

— Läti sotsid pahandavad oma eesti ametivendade alalise kokkuleppepoliitika üle kodanliste erakondadega, mis sotside mõju eesti tööliskulades varsti nullini ähvardab viia.

Raudteede tulud on 3 a. jooksul 1/3 võrd vähenenud, 1932/33. a. puudujääk olevat 700 tuh. krooni. Ühe reisija-klm kulu olevat 3,09 s., tulu aga ainult 1,91 s.

— Pahempoolne rahvasaadik Kroos mõisteti Valgas 19. detsembril 1932. a. peetud kõne asjas õigeks.

— Võihindade noteering välisurgudel langes 58,4% võrd, võrreldes 1929. aastaga.

— Ülitõpilane-korporant, kes duellis vastase ära tappis, mõisteti tagaseija 2 a. vangli.

21. Hädaabitõdeks määrati 1200 tuh. krooni l. a. 2700 tuh. krooni asemel, see teeb ainult 25–30% läinud aasta summale, arvestades kroonikursi lange- tamisega.

— „Pvl.“ seletab, et tema ei soovi vastu vaielda „Pravda“ ja „Isvestija“ kirjutusele rahvahääletuse tulemuste järelduste suhtes.

— Tallinna pitsimajas koosolekul sai kümnik hädatöölise käest peksta.

— Uue valitsuse koosseis: Päts, Müller, Seljamaa, kindr. Lill, Selter, Taits, Sternbeck, Kann. Sotsid pooldavad seda valitsust.

— Tsensuur kaotati.

— Eestis hakatavat valmistama uut lõhkeatnet.

— 22. „Pvl.“ teatel vallandati kindral Tõnisson diviisülema kohalt vastu tema enese tahtmist, mispärast mõned „Rakvere seltskondlikud organisatsioonid“ (arvult 13) valitsuse ees protesteerisid ja palusid see otsus muuta.

— Soome piirivalve olevat Soome lahe piiritusevedajaid purustanud, ära võttes rida laevu. Iseäranis raskelt olla eesti salapiiritusevedajad kannatada saanud.

— Metsakauplejatele maksetakse 40% kannurahast preemiatena ka peale selle, kui muudele väljaveoartiklitele preemiate maksmine ära kaotati.

23. 4. det. 1932. a. peetud kõne eest trahvis kohus kahite legaalselt tegelast ühte 4 ja teist 3 kuu tühmiga.

— Provokatsiooniline protsess Tartus, kus keegi nuhk Gavriil Ivanov N. Liidust naisterahva üle piiri Eestisse meelitas ja siis kapole maha müüis. Naisterahvas Tshainikova mõisteti 5 kuuks kinni.

— Kohus esines riigikogu ees nõudmisega pahempoolse rahvasaadiku Kroosi vangistamiseks.

— Riigi tulud suurenenud septembris 4,4% võrd läinud aasta vastu. Tõeliselt pole juttu suurenemisest, vaid vähenemisest, kroonikursi allalöömise tagajärjel.

— Ölendatakse hiljuti lendu lastud kõmutedad, et Kohtlas Inglise õlikivikontsessioonis mitte 5000, vaid ainult 70 tööliste juurevõtmisest juttu võiks olla.

— Saaremaal Uuemõisa vallas Aadu talus tappis kapo ametnik Hendrik Turu tabamisel e. kommunistliku tegelase Aleksander Vassili p. Ellami. Ellam olevat end viimasel ajal vargustest elatanud. Varjaja Aleksander Särel arreteeriti.

25. Ohvitser Niemenski mõisteti... ainult üheks kuuks peavahiti selle eest, et ta oma ähvardustega temale alluva sõduri enesetapmisele viis.

— Tartus arreteeriti Gerhard Morein ja Ilmar Kruus selle eest, et nad legaalse lendlehe harilikus korras trükkida andsid.

— 1932/33. a. eksporteeriti 2,6 mln. kg lina ja 0,4 mln. kg takku, eelmistel aastatel aga 3,8 mln. kg.

— Sadamatehaste direktor sõitis Inglismaale allveelaevade asjus läbirääkimisi pidama.

— Soome sõjavägede juhataja kindral Ostermann tuli Tallinna.

— Kartuleid saadi tänavu 885 tuh. tonni 783 tuh. tonni vastu läinud aastal, kuid lootusi nende väljaveoks on hoopis vähe.

— Ed. Hubelile makseti tema tööde kogu „Malne ike“ eest 78 krooni ja Joh. Schützile luuletuskogu eest 5 krooni vaevatasu.

— Riiklik hoiukassa hakkab 1. dets. peale maksma hoiusummadelt senise 3% asemel 2½%.

26. Saaremaal on Ellami asjus arreteeritud peale Särelit ja tema poegade veel kümme teisi isikuid Laimjala ja Uuemõisa valdadest. Leiti Ellami schapirograaf.

— 1933. a. esimese poole väliskaubanduses olis: sissevedu 13,7 mln. kr. (1932. a. — 18,9 m. kr.) ja väljavedu 15,0 mln. kr. (1932. a. — 19,7 m. kr.), 1933 a. kolmandas veerandis oli sissevedu 12,4 m. kr. (1932. a. — 9,0 m. (kallimad) kr.), väljavedu — 16,3 m. kr. (1932. a. — 12,9 m. (kall.) kr.). Elumaksvuse indeks olevat tõusnud 85-lt juunis 91-le septembris. Riigipanga kattevara on 30. juunist 19,6 mln. kr. tõusnud 20,2 mln. (odavamale).

27. Eesti 3400 tonni suurune või väljaveo kontingent Saksamaale kaob 1. jaan. 1934. a.; kui Saksamaa eesti võid uuesti sisse vedama hakabki, siis igatahes odavamate hindadega.

— Majandusministeerium olla asunud arendama monopoolkaubandust, valuutaga olevat raskust juba palju vähem.

— Keskerakonna riigikogu rühmast on 5 in. välja astunud, mis teeb välja 20% tema koosseisust.

— Saaremaal on arreteeritud Aleksander Särel, tema pojad Arseni ja Orest, tema tütar, veel Glafira Mölder ja Vassili Mölder.

— „Pvl.“ kontrollis ja leidis tõestatud olevat teated selle üle, et Saksa põrandaalune kindralstaabi agent, kuulsam saksa sõjalaevade projekteerija Teshel käinud Tallinnas augustikuul ja pakkunud sadamatehastele allveelaevade projekte, mille tellimist ta kavatseb Inglismaale anda, selle kombinatsiooni esitajaks Tallinnas on sama vene valgekaardlane, erukindral D. K. Lebedjev, kes laevad „Spartaki“ ja „Artoili“ maha müüs.

— Kihnu saarelt põgenes sinna välja saadetud poliitvang Tarpeka, kelle aga poliitsei Pärnus kinni võttis ja uuesti Kihnu saatis.

— Viru maavalitsus sulges Narva tagustes valdades 10 rahvamaja vormilisel ettekäandel. See on eesti fashismi kättemaks sealtmaa elanikkudele selle eest, et nad oma enamuses fashistliku põhiseaduse vastu hääletasid.

— „Pvl.“ mõnitab Tallinna töötatöölisi, kes olevat keeldunud nendele pakutud haokütet linnametisadest vastu võtmast.

— Pärnu töötute koosolek paljastab sotse ja seab üles rea nõudmisi oma elujärje parandamiseks. Valiti töötute komitee.

— Päästelaeva „Meteori“ kapten mõistetud 5 päevaks aresti madruste peksmise eest.

— Ilmar Tõnisson lahkub keskerakonna sekretäri kohalt.

— Ellami mõrtsukale makseti 300 krooni „autasu“.

— Töölisleht „V. Lipp“ analüüsib meremeeste selle aasta palgavõitluse käiku, kus härrassotsid peremeeste näpunäidete järele streigi, mille poolt oli 90% meremeestest, maha sahkerdasid. Nõutakse peremeeste käsikute tagandamist kutseühingutest, viimaste ühendamist ja streigivõitluse ettevalmistamise jätkamist.

— Sama leht teatab, et Balti puuvillavabriku peremeeste käsikud vabriku haigekassast minema kihutatud ja töölisel tööliste esitajad asemele valitud.

— Sama leht paljastab „Eesti Siidis“ mõnda käitisevanemat kui peremeeste käsikut, kuid ei julge nende nimedid ette tuua.

— „Maaleht“ kurdab, et kaluritele vabasid maid antavat võimatut rasketel tingimustel: 1½ aasta jooksul peab majaehitus ja maakorraldus läbi viidud saama.

29. Lõppes isegi Eesti „rippumatule“ kohtule skandaalne salakuulajate protsess, kus 4 kaebealust õigeks mõisteti, ühele anti 1½ ja teisele 4 aastat türmi karistust. See protsess oli tervelt rajatud kapo poolt türmiseinte vahel väljahautud andmetele, mis türmi-„mära“ andis kahe end. EKP tegelase, nüüd kondiloopijana tuntud Leo Raudjala ja Voldemar Kokki ja veel kellegite Axel Tobi ja Friedrich Kulli vastu, keda süüdistati sõjariistade toimetamises N. Liidust Eestisse — „ülelõu“ organiseerimiseks. Provokatsioon luuletati ka kellegi „Oskar Käsperti“ kohta. Provokatsioon oli sihitud terrori kõvendamiseks EKP vastu ja vahekordade halvendamiseks N. Liiduga.

— Tallinna kiutööliste ametiühingu peakoosolek tunnistab läinud suvel tehtud viga, kui tööliste palgavõitluse korraldamine härrassotsialistide kätte anti.

— Saaremaal surmasaanud kapo provokaatori surma pannakse Ellami süüks.

— Tapa—Ambla vahel peeti sügismanöövrelid Tapa kaitseliidu malevkonna (200 in.) ja soomusrongide rügemendi vahel. Palju kaitseliitlasti puudus, mõnest kompaniist ei ilmunud ainustki inimest.

— Laates nõutakse Lõuna-Eesti lapualaste pool krooni uut langetamist.

— Vabside „Võitlus“ pahanab selle üle, et nende ntuamehe Larka teenistuslehed ja muu teda kompromiteeriv materjal riigiasutusest ajalehtedesse sattus.

30. Pitka sõjalaevastiku suurprogramm näeb ette „Eesti rannakaitseks“ 2 allveelaeva, 12 hüdroplaani-pommlennuki, 8 patrull-laeva, 4 väikese miinipaadi ja traaleri ehitamist. Nagu näha, ei ole Pitka ikka veel Kroonlinna ründamisest loobunud, mis tal 1919. a. luhtus.

— Hallistes avati „Vabadussõja“ mälestussammas.

— „Noorte punaseristi“ koondise juhtide-õpetajate kongress 92 osavõtjaga.

— Vabside liidud avatakse uuesti.

— „Pvl.“ jätkab hirmu ja õuduse juttude levitamist N. Liidu „näljahädast“, sõimates seejuures Prantsuse riigimehe Herriot'i ettekandeid N. Liidu ehitustöö üle... valelkkudeks.

— Skaudid ja noorkotkad liituvad.

31. Töötute koosolek Tallinna pritsimajas ei lasknud sisse kodanlisi ajakirjanikke.

— Eesti riigikogu sakslasest liige Koch on suvel „Pvl.“ teadetal Saksamaal hitlerlaste välispoliitika juhilt Rosenbergit ettepaneku saanud Eesti-Saksa tollumioni teostamiseks, niisugust ettepanekut Eestis n. n. asunikku koondis toetavat.

— Töölislehe „V. Lipu“ teatel on Balti puuvilla-vabriku seinad ja kuulutusepostid kuulutustega täis kleebitud, kus töölislehe kirjasaatjate ja ajalehe levitajate ülesandmise eest töölislehe hõbeseekleid pakutakse.

— Tallinna töötute koosolek, mille organiseerisid sotsfaschistid töölisliikumise killustamiseks, kus valiti teine, paralleelne töötute komitee.

— Linna-, alevi- ja vallavalitsuste volitusi pikendati kuni 15. veebr. 1934. a. Võeti vastu „kolmikute“ süsteem kandidaatide nimekirjade esitamisel, mille järele igaüks 3 isikut koosnev grupp võib esitada 1—3 liikmelist kand. nimekirja, 150 krooni kaitsjoni kaasas, mis vähese hääletehulga saamisel ära võetakse. Sellele nimekirjale võib iga valija oma kandidaate juure kirjutada, niisugused juurekirjuta-

tud nimed arvestatakse lugemisel kõigepealt. Kolmikule rohkem langenud hääled loetakse järgmisele kolmikule juure. Valimiskord on selletarvis väga keeruliseks aetud, et väheteadlikkusesse töörahvahulkadesse segadust tuua.

— Ellami asjus arreteeritud veel Kolgi asunduses Anastassija Mui, tema vend Hermann Käärid ja Vladimir Raud.

— Sotsliku „R. Sõna“ toimetaja on aastaks vangi mõistetud — „vägisõnade“ tarvitamise eest.

— Töötute koosolek Tallinnas leiab, et tööpuudus tänava sama suur on kui mineval aastal, hädaabi-tööde krediite aga palju vähem. Otsustati valitsusele ses asjas märgukiri saata.

— Vabside „Võitlus“ leiab põlise kommunistide õgija Mait Metsanurga teoses „Umbrohu juured“ „tendentslikkust ja sihilikku sümpaatiat revolutsiooni ja punameelsuslikule ideoloogiale“, sest punastel ei tohtivat olla mingisuguseid voorusi.

Nagu sellest näha, karjuvad vabsid „karauul, kapo, alta“ iga kirjutuse puhul, kus punaseid (sotsid kaasa arvatud) mitte mõrvisukadena ja röövlitena ei kujutata.

Märgatuid trükivigu:

Lhk.	3.	2.	veerg,	19. rida	alt:	Trükitud:	Peab olema:
	17,	1.	„	23.	„ ülev.:	asub ka eest	asub ka eesti
„	22,	1.	„	11.	„ alt:	kolhoosliku suurtööstuse	sotsialistliku suurtööstuse
„	29,	1.	„	27.	„	Taga-Kaukaasi põhood	Taga-Kaukaasis põlevad
„	35,	1.	„	23.	„	sõjavast-	sõjavast-
„	40,	2.	„	16.	„ ülev.:	imperialistlik-	imperialistlik-
„	41,	1.	„	24.	„	põranda alal	põranda alla
„	41,	2.	„	19.	„ alt:	maksapanekuga	maksapanekuga
						landesvherlasele	landesvherlasele

SISUKORD

	Lhk.
1. Fritz Heckert — R. Luxemburg ja K. Liebknecht	1
2. N. Karotamm — Lenin kul teoreetik	3
3. K. Radek — Sotsialistliku ühiskonna ehitusmeister	7

ÜK(e)P XVII kongress:

4. O. R. — Partei suur ajalooline võit	15
5. Leninlik rahvuspoliitika võidab	22

KITK XIII täiskogu:

6. M. Mõtleja — Uue revolutsioonide ja sõdade voo eel	24
7. Faschism, sõjahädaoht ja kommunistlike parteide ülesanded	34

Välgest Eestist:

8. Eestimaa Kommunistliku Partei üleskutse omavalitsuste valimisteks	42
9. Kas tõelik võitlus hitlerismi ja faschismi vastu või manööver hulkade petmiseks	44
10. Faschistid valmistavad röövkäiku tööliste organisatsioonide vastu	48
11. Kroonika	49

Vastutav toimetaja: H. Pöögelman n.

Tehniline toimetaja: N. Karotamm.

Väljaanne № 16. Ladumisele antud 26. I. 1934. Trükkimiseks alla kirjutatud 11. II. 1934. Paber 74 × 105. 3½ trükipoognat. Ühes trükipoognas 85.680 trükitahte. Üldse 299.880 trükitahte. Lengorlit № 3183. Tiraash 1300 eksempl. Töö № 4916. „KÜLVAJA“ trükkoda, Leningrad, Dershinski uulits № 49.

„КЛАССОВАЯ БОРЬБА“ № 1 (160)

Издание ЭКП (Эстсекции Коминтерна). Журнал на эстонском языке.

Издательское Товарищество Иностраных Рабочих в СССР, Ленинград, Апраксин пер., № 2.
Välismaatööliliste Kirjastusühisus NSV Liidus, Leningrad, Apraksini põikuliits № 2.

Hind 1 rbl.

